Skatteutskottets betänkande

1982/83:15

om vissa ekonomisk-politiska åtgärder, m. m. (prop. 1982/83:50 bilaga 2.1)

Ärendet

I betänkandet behandlas de delar av proposition 1982/83:50 som remitterats till skatteutskottet jämte i anslutning därtill framställda motionsyrkanden.

I den med anledning av propositionen väckta vpk-motionen 1982/83:125 yrkas vissa skattehöjningar. Dessa är avsedda att finansiera de sociala åtgärder vilka föreslås i proposition 1982/83:55 och utgör alternativ till den i denna proposition föreslagna höjningen av mervärdeskatten. Med hänsyn härtill tar utskottet upp nämnda yrkanden (2, 3, 4, 5, 9 och 10) i vpk-motionen till behandling i sitt betänkande (SkU 1982/83:14) om mervärdeskattehöjningen.

Propositionen

Regeringen (budgetdepartementet) föreslår i bilaga 2 av den nu aktuella propositionen bl. a. att riksdagen antar vid propositionen fogade förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt,
3. lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,
4. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
5. lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,
6. lag om ändring i lagen (1970:172) om begränsning av skatt i vissa fall,
7. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69),
8. lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skatteförordringar m. m.,
9. lag om ändring i lagen (1978:423) om skattelättnader för vissa sparformer,
10. lag om ändring i lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.,
11. lag om upphävande av lagen (1980:1047) om skattereduktion för aktieutdelning,
12. lag om ändring i lagen (1981:1099) om särskilt investeringsavdrag vid redovisningen av mervärdeskatt,
13. lag om ändring i lagen (1982:417) om ikraftträdande av lagen (1982:416) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,

14. lag om ändring i lagen (1982:420) om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,
15. lag om hyreshusavgift,
16. lag om skattereduktion för fackföreningsavgift,
17. lag om skatt på videobandspelare,
18. lag om skatt på viss elektrisk kraft,
19. lag om inbetalning på särskilt investeringskonto.

På skatteområdet föreslås vissa lättnader av inkomstskatten i form av att skattesatserna i vissa inkomstintervall sänks något, samt att en särskild skattereduktion på grundval av erlagd medlemsavgift till fackförening införs. Vidare föreslås vissa skatteskärpningar i kapitalbeskattningen.

Aktiebolag och ekonomiska föreningar föreslås bli skyldiga att betala in viss del av sin vinst till konto i riksbanken. Som ett led i investeringsstimulanserna föreslås även en förlängning av investeringsavdragen för vissa byggnadsarbeten och inventarie- och maskininvesteringar.

Lagförslagen har följande lydelse.

1 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att 25 § 1 mom. och punkt 3 av anvisningarna till 20 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
25 §	
1 mom.[1] Från bruttointäkten av annan fastighet får, om inte annat föranleds av vad nedan i 2 och 3 mom. sägs, *avdrag* göras för omkostnader, såsom för:	
brandförsäkring, reparation och underhåll av byggnader;	
vicevärd, portvakt, gårdskarl, vattenförbrukning, renhållning och belysning, förbrukningsartiklar o. d., i den mån dessa kostnader kan anses åligga fastighetsägaren såsom sådan;	
pensioner, periodiska understöd eller därmed jämförliga periodiska utbetalningar på grund av förutvarande anställning på fastigheten;	
värdeminskning på en byggnad;	
värdeminskning på fastighetsägaren tillhöriga maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, som hör till fastigheten, eller, i fall som anges i punkt 3 av anvisningarna till 29 §, utgifter för anskaffande av tillgången;	
ränta på lånat, i fastigheten nedlagt kapital samt tomträttsavgäld eller liknande avgäld.	ränta på lånat, i fastigheten nedlagt kapital samt tomträttsavgäld eller liknande avgäld; *hyreshusavgift.*
Anvisningar	
till 20 §	
3.[2] *Såsom* svenska allmänna skatter räknas allmänna utskylder till staten samt till landsting, kommun, församling, *skoldistrikt, tingslag* och *municipalsamhälle. Såsom* allmän skatt räknas däremot *icke* skogsvårdsavgift.	3. *Som* svenska allmänna skatter räknas allmänna utskylder till staten samt till landsting, kommun och församling. *Som* allmän skatt räknas däremot *inte* skogsvårdsavgift *och hyreshusavgift.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

[1] Senaste lydelse 1981:295.
[2] Senaste lydelse 1956:88.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom föreskrivs att 12 och 28 §§ lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

12 §[2]

Har någon i enlighet med lagen (1927:77) om försäkringsavtal insatts såsom förmånstagare och erhåller han vid försäkringstagarens död förfoganderätten över försäkringen eller, utan att sådan rätt förvärvas, utbetalning på grund av försäkringen, skall vad förmånstagaren sålunda bekommer vid beräknande av arvsskatt anses såsom arvfallen egendom. Vad nu sagts skall gälla jämväl förvärv, som på grund av stadgandet i 104 § andra stycket nämnda lag tillfaller dödsbodelägare, vilken är berättigad till laglott, med iakttagande dock av vad beträffande fördelning av sådant förvärv kan vara bestämt i skifteshandling, vilken jämlikt 16 § lägges till grund för lotternas beräknande. Har försäkringstagarens make insatts såsom förmånstagare, föreligger icke skattskyldighet för den del av förvärvet, som motsvarar det belopp, varmed, därest förvärvet ingått i försäkringstagarens kvarlåtenskap, makens jämlikt 15 § skattefria andel i boet skolat ökas.

Vidare skall

a) där livförsäkring, som är kapitalförsäkring men ej livränteförsäkring, tagits å försäkringstagarens eller hans makes liv samt den rätt, som på grund av försäkringsavtalet tillkommit endera av dem, jämlikt 116 § första stycket lagen om försäkringsavtal icke kunnat tagas i mät för någonderas gäld, eller

b) där försäkring tagits för olycksfall eller sjukdom,

vid skattens beräknande från värdet av vad som tillfallit någon i egenskap av förmånstagare såsom skattefritt avräknas ett belopp som motsvarar sex gånger basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för *november månad året innan* skattskyldigheten inträdde. Har på grund av förordnande av samma person förmånstagaren tidigare erhållit sådant förvärv, som jämlikt 37 § 2 mom. är i beskattningshänseende likställt med gåva, *må* likväl *å* värdet av vad som inom loppet av tio år tillfallit förmånstagaren ej avräknas mer än ett belopp som motsvarar sex gånger basbeloppet enligt lagen

vid skattens beräknande från värdet av vad som tillfallit någon i egenskap av förmånstagare såsom skattefritt avräknas ett belopp som motsvarar sex gånger basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för *det år under vilket* skattskyldigheten inträdde. Har på grund av förordnande av samma person förmånstagaren tidigare erhållit sådant förvärv, som jämlikt 37 § 2 mom. är i beskattningshänseende likställt med gåva, *får* likväl *från* värdet av vad som inom loppet av tio år tillfallit förmånstagaren ej avräknas mer än ett belopp som motsvarar sex gånger basbeloppet enligt lagen om allmän

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:857.
[2] Senaste lydelse 1980:75.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
om allmän försäkring för *november månad året innan* skattskyldighet inträdde för det senaste förvärvet.	försäkring för *det år under vilket* skattskyldighet inträdde för det senaste förvärvet.

Vad som på grund av insättningar av samma person i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt på en gång tillfaller någon såsom förmånstagare skall denne anses erhålla på grund av en och samma försäkring, och skall så anses som om försäkringen tagits vid tiden för den första insättningen och på villkor att premiebetalning skolat ske i den ordning, vari insättningarna i anstalten skett eller enligt avtal mellan anstalten och försäkringstagaren skolat äga rum.

Skattskyldighet enligt första stycket föreligger inte för rätt till pension som utgår på grund av pensionsförsäkring. Skattskyldighet föreligger inte heller för rätt till livränta som utgår på grund av annan försäkring än pensionsförsäkring i den mån vad som på grund av förordnande av samma person tillfallit den berättigade inte överstiger 2 500 kronor per år.

Angående vad som förstås med kapitalförsäkring och pensionsförsäkring stadgas i anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen (1928: 370).

Vad i första och andra styckena här ovan sägs skall, även om förmånstagareförordnande i enlighet med lagen om försäkringsavtal icke föreligger, äga tillämpning jämväl i fråga om vad som tillfallit någon på grund av statens grupplivförsäkring eller jämförbar av kommunal eller enskild arbetsgivare avtalad grupplivförsäkring eller på grund av sådan förmån från kommun, som avses i punkt 1 adertonde stycket av anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen.

Vad som vid en försäkringstagares död tillfaller någon på grund av förordnande som avser utländsk försäkring skall vid beräknande av arvsskatt behandlas som om det hade tillhört boet och tillagts förmånstagaren genom testamente. Har försäkringen tagits för olycksfall eller sjukdom eller är fråga om en sådan försäkring som – om den inte hade varit utländsk – skulle ha uppfyllt de förutsättningar som anges i andra stycket a), tillämpas bestämmelserna i det stycket. För rätt till pension på grund av en utländsk försäkring som skall behandlas som pensionsförsäkring vid inkomsttaxeringen föreligger inte skattskyldighet. Vid övriga förvärv av livränta på grund av utländsk försäkring tillämpas bestämmelserna i fjärde stycket andra meningen.

Med utländsk försäkring förstås en försäkring som har meddelats i en utomlands bedriven försäkringsrörelse.

28 §[3]

Till klass I hänföras efterlevande make, barn, avkomling till barn, make till barn och efterlevande make till avlidet barn. Detta gäller även om barnet eller avkomlingen till följd av adoption förlorat sin arvsrätt efter arvlåtaren.

Som skattefritt avdrages från lott som tillkommer den avlidnes efterlevande make 50 000 kronor, från vad som tillkommer annan i klass I 25 000 kronor och från lott, som beskattas enligt klass II eller klass III, 5 000 kronor. Har barn eller avkomling till avlidet barn vid skattskyldighetens inträde ej fyllt 18 år, avdrages ytterligare 5 000 kronor för varje helt år eller del därav, som då återstod till dess sagda ålder uppnås.

[3] Senaste lydelse 1980: 1056.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

Med make jämställes den som vid tiden för dödsfallet sammanlevde med den avlidne, om de sammanlevande tidigare varit gifta med varandra eller gemensamt ha eller ha haft barn. Motsvarande gäller, i förhållande till den avlidnes barn, beträffande den som sammanlevt med barnet. Styvbarns- och fosterbarnsförhållande räknas lika med skyldskap. Med fosterbarn avses barn, som före fyllda 16 år stadigvarande vistats i den avlidnes hem och därvid erhållit vård och fostran som eget barn.

Högre avdrag än enligt andra stycket får ej åtnjutas i fråga om vad som erhålles från samme arvlåtare eller testator, även om det erhålles vid skilda tillfällen.

Till klass II hänföres annan arvinge eller testamentstagare än sådan som avses i klass I eller III.

Till klass III hänföras

landstingskommun, kommun eller annan menighet ävensom hushållningssällskap med stadgar som fastställts av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer;

stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ändamål att främja landets näringsliv;

registrerad understödsförening;

sådan sammanslutning, som, utan att hava till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen fullföljer ovan angivet ändamål;

folketshusförening, bygdegårdsförening eller annan liknande sammanslutning, som har till främsta syfte att anordna eller tillhandahålla allmän samlingslokal,

där fråga är om svensk juridisk person och skattebefrielse ej åtnjutes jämlikt 3 §.

För skattelott, som i 11 § 2 mom. sägs, beräknas skatten efter den klass, gällande för arvinge eller universell testamentstagare i dödsboet eller för mottagaren av det legat varom fråga är, som medför lägst skatt. Från skattelott medgives icke avdrag enligt andra stycket.

Vad som återstår, sedan avdrag enligt andra stycket gjorts, utgör skattepliktig lott. Denna skall jämnas till närmast lägre hundratal kronor. Om öretal uppkommer vid beräkning av skatt, skall skatten jämnas nedåt till närmast hela krontal.

Skatten beräknas enligt följande skalor.

Nuvarande lydelse

Klass I

Skattepliktig lott, kr.		Arvsskatt, kr.
–	50 000	*5 %* inom skiktet;
50 000 –	100 000	*2 500 + 10 %* " " ;
100 000 –	150 000	*7 500 + 15 %* " " ;
150 000 –	200 000	*15 000 + 22 %* " " ;
200 000 –	300 000	*26 000 + 28 %* " " ;
300 000 –	450 000	*54 000 + 33 %* " " ;
450 000 –	600 000	*103 500 + 38 %* " " ;
600 000 –	800 000	*160 500 + 44 %* " " ;

Nuvarande lydelse

800 000–1 200 000	*248 500+49 %* " " ;
1 200 000–2 500 000	*444 500+53 %* " " ;
2 500 000–6 000 000	*1 133 500+58 %* " " ;
6 000 000–	*3 163 500+65 %* " " .

Klass II

Skattepliktig lott. kr.	Arvsskatt. kr.
– 20 000	*8 %* inom skiktet;
20 000– 40 000	*1 600+16 %* " " ;
40 000– 60 000	*4 800+24 %* " " ;
60 000– 90 000	*9 600+32 %* " " ;
90 000– 120 000	*19 200+40 %* " " ;
120 000– 150 000	*31 200+45 %* " " ;
150 000– 200 000	*44 700+50 %* " " ;
200 000– 250 000	*69 700+56 %* " " ;
250 000– 600 000	*97 700+61 %* " " ;
600 000–1 200 000	*311 200+67 %* " " ;
1 200 000–	*713 200+72 %* " " .

Klass III

Skattepliktig lott. kr.	Arvsskatt. kr.
– 20 000	8 % inom skiktet;
20 000– 40 000	1 600+16 % " " ;
40 000– 60 000	4 800+24 % " " ;
60 000–	9 600+30 % " " .

Föreslagen lydelse

Klass I

Skattepliktig lott. kr.	Arvsskatt. kr.
– 50 000	*6 %* inom skiktet;
50 000– 100 000	*3 000+12 %* " " ;
100 000– 150 000	*9 000+18 %* " " ;
150 000– 200 000	*18 000+24 %* " " ;
200 000– 300 000	*30 000+30 %* " " ;
300 000– 450 000	*60 000+36 %* " " ;
450 000– 600 000	*114 000+42 %* " " ;
600 000– 800 000	*177 000+48 %* " " ;
800 000–1 200 000	*273 000+54 %* " " ;
1 200 000–2 500 000	*489 000+60 %* " " ;
2 500 000–6 000 000	*1 269 000+65 %* " " ;
6 000 000–	*3 544 000+70 %* " " .

Föreslagen lydelse

Klass II

Skattepliktig lott, kr.		Arvsskatt, kr.
–	20 000	*10 %* inom skiktet;
20 000 –	40 000	*2 000 + 20 %* " " ;
40 000 –	60 000	*6 000 + 28 %* " " ;
60 000 –	90 000	*11 600 + 36 %* " " ;
90 000 –	120 000	*22 400 + 44 %* " " ;
120 000 –	150 000	*35 600 + 50 %* " " ;
150 000 –	200 000	*50 600 + 55 %* " " ;
200 000 –	250 000	*78 100 + 60 %* " " ;
250 000 –	600 000	*108 100 + 65 %* " " ;
600 000 –	1 200 000	*335 600 + 70 %* " " ;
1 200 000 –		*755 600 + 75 %* " " .

Klass III

Skattepliktig lott, kr.		Arvsskatt, kr.
–	20 000	8 % inom skiktet;
20 000 –	40 000	1 600 + 16 % " " ;
40 000 –	60 000	4 800 + 24 % " " ;
60 000 –		9 600 + 30 % " " .

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983. Äldre bestämmelser gäller fortfarande om skattskyldighet inträtt dessförinnan.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs att 11 § 1 mom. lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt[1] skall ha nedan angivna lydelse.

11 §

Nuvarande lydelse

1 mom.[2] Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, dödsbo, utländskt bolag samt i 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt angiven familjestiftelse utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten inte överstiger 600 000 kronor: en procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 400 000 kronor;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger
600 000 men inte 800 000 kr.: *2 000* kr. för 600 000 kr. och *1,5 %* av återstoden:
800 000 men inte 1 800 000 kr.: *5 000* kr. för 800 000 kr. och *2 %* av återstoden:
1 800 000 kr.: *25 000* kr. för 1 800 000 kr. och *2,5 %* av återstoden.

Föreslagen lydelse

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, dödsbo, utländskt bolag samt i 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt angiven familjestiftelse utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten inte överstiger 600 000 kronor: en *och en halv* procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 400 000 kronor;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger
600 000 men inte 800 000 kr.: *3 000* kr. för 600 000 kr. och *2 %* av återstoden:
800 000 men inte 1 800 000 kr.: *7 000* kr. för 800 000 kr. och *2,5 %* av återstoden;
1 800 000 kr.: *32 000* kr. för 1 800 000 kr. och *3 %* av återstoden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 859.
[2] Senaste lydelse 1980: 1055.

4 Förslag till

Lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

Härigenom föreskrivs att 1 §, 2 § 2 mom., 3 § 1 mom. och 27 § 1 mom. uppbördslagen (1953:272)[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[2]	
Med skatt förstås i denna lag, om inte annat anges, statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningsskatt, kommunal inkomstskatt, *skogsvårdsavgifter*, egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter, skattetillägg och förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623) samt annuitet på avdikningslån.	Med skatt förstås i denna lag, om inte annat anges, statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningsskatt, kommunal inkomstskatt, *skogsvårdsavgift*, egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter, *hyreshusavgift*, skattetillägg och förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623) samt annuitet på avdikningslån.

Regeringen får, om särskilda omständigheter föranleder det, föreskriva att i samband med uppbörden av skatt skall uppbäras även andra avgifter än sådana som anges i första stycket. Har sådan föreskrift meddelats skall, om inte annat anges, vad i denna lag stadgas angående skatt tillämpas beträffande den avgift som avses med föreskriften.

2 §	
2 mom.[3] I denna lag förstås med	2 mom. I denna lag förstås med
slutlig skatt: skatt som har påförts vid den årliga debiteringen på grund av taxeringsnämnds beslut eller på grund av annat beslut, som enligt gällande föreskrifter skall beaktas vid sådan debitering, och återstår efter iakttagande av bestämmelserna om nedsättning av skatt enligt 4 mom. samt 2 § lagen (1978:423) om skattelättnader för vissa sparformer och *5 § lagen (1980:1047) om skattereduktion för aktieutdelning;*	slutlig skatt: skatt som har påförts vid den årliga debiteringen på grund av taxeringsnämnds beslut eller på grund av annat beslut, som enligt gällande föreskrifter skall beaktas vid sådan debitering, och återstår efter iakttagande av bestämmelserna om nedsättning av skatt enligt 4 mom. samt 2 § lagen (1978:423) om skattelättnader för vissa sparformer och *3 § lagen (1982:000) om skattereduktion för fackföreningsavgift;*

preliminär skatt: i 3 § nämnd skatt, som betalas i avräkning på slutlig skatt;

kvarstående skatt: skatt, som återstår att betala, sedan preliminär skatt har avräknats från slutlig skatt;

[1] Lagen omtryckt 1972:75.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:771.
[2] Senaste lydelse 1981:1156.
[3] Senaste lydelse 1981:1002.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

tillkommande skatt: skatt som skall betalas på grund av eftertaxering eller enligt beslut om debitering sedan påföringen av slutlig skatt har avslutats;

kvarskatteavgift: avgift enligt 27 § 3 mom.;

respiträntа: ränta enligt 32 §;

anståndsränta: ränta enligt 49 § 4 mom.;

ö-skatteränta: ränta enligt 69 § 1 mom.;

restitutionsränta: ränta enligt 69 § 2 mom.;

skattereduktion: nedsättning av skatt enligt 4 mom.;

inkomstår: det kalenderår, som närmast har föregått taxeringsåret;

uppbördsår: tiden från och med mars månad ett år till och med februari månad nästföljande år;

uppbördsmånad: mars, maj, juli, september, november och januari;

gift skattskyldig: skattskyldig som taxeras med tillämpning av 52 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) och 11 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt;

ogift skattskyldig: annan skattskyldig fysisk person än nyss har sagts.

3 §

1 mom.[4] I den omfattning nedan anges skall skattskyldig betala preliminär skatt med belopp, vilket så nära som möjligt kan antas motsvara i den slutliga skatten ingående statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, egenavgifter och kommunal inkomstskatt.	1 mom. I den omfattning nedan anges skall skattskyldig betala preliminär skatt med belopp, vilket så nära som möjligt kan antas motsvara i den slutliga skatten ingående statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, egenavgifter, kommunal inkomstskatt, *skogsvårdsavgift* och *hyreshusavgift*.

27 §

1 mom.[5] Vid debitering av slutlig skatt skall iakttas:

att kommunal inkomstskatt uträknas med ledning av den skattesats som för inkomståret gäller i beskattningsorten;

att kommunal inkomstskatt uträknas i en post, varvid skattebeloppet vid öretal över 50 avrundas uppåt och vid annat öretal avrundas nedåt till helt krontal;

att skogsvårdsavgift uträknas enligt bestämmelserna i 1 § lagen (1946: 324) om skogsvårdsavgift;

att hyreshusavgift uträknas enligt bestämmelserna i lagen (1982: 000) om hyreshusavgift;

att kommunal inkomstskatt debiteras med belopp som har uträknats av lokal skattemyndighet i det fögderi där beskattningsorten är belägen;

att egenavgifter debiteras med ledning av bestämmelserna i lagen (1981: 691) om socialavgifter och på grundval av uppgifter om försäkringsförhållanden som lämnas av den allmänna försäkringskassan, varvid öretal bortfaller; samt

[4] Senaste lydelse 1981: 1156.
[5] Senaste lydelse 1982: 422.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

att i 1 § nämnd annuitet eller, om skattskyldig har att erlägga flera annuiteter, summan av dessa påförs i helt antal kronor, varvid öretal bortfaller.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången i fråga om debitering av preliminär skatt för år 1983 och slutlig skatt på grund av 1984 års taxering.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt

Härigenom föreskrivs att 12 § 4 mom. lagen (1958: 295) om sjömansskatt[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 §	
4 mom.[2] Sjömansskatt enligt 7 § får genom beslut om jämkning nedsättas i den mån förutsättningarna för skattereduktion enligt lagen (1978: 423) om skattelättnader för vissa sparformer *eller lagen (1980: 1047) om skattereduktion för aktieutdelning* är uppfyllda. Bosättning eller stadigvarande vistelse här i riket krävs dock inte för jämkning *på grund av bestämmelserna i den förstnämnda lagen.*	4 mom. Sjömansskatt enligt 7 § får genom beslut om jämkning nedsättas i den mån förutsättningarna för skattereduktion enligt lagen (1978: 423) om skattelättnader för vissa sparformer *eller lagen (1982: 000) om skattereduktion för fackföreningsavgift* är uppfyllda. Bosättning eller stadigvarande vistelse här i riket krävs dock inte för jämkning *enligt detta moment.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983. Äldre lydelse gäller beträffande sjömansskatt som har erlagts eller skulle ha erlagts före ikraftträdandet.

[1] Lagen omtryckt 1970: 933.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 777.
[2] Senaste lydelse 1980: 1051.

6 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 §[2]	
Spärrbelopp enligt 3 § jämförs med sammanlagda beloppet av statlig inkomstskatt, förmögenhetsskatt och kommunal inkomstskatt som beräknats för den skattskyldige på grund av taxeringen (skattebeloppet). I skattebeloppet inräknas även sjömansskatt, om den skattskyldige erlagt sådan skatt under beskattningsåret.	
Är den skattskyldige berättigad till nedsättning av statlig inkomstskatt eller förmögenhetsskatt genom skattereduktion som avses i 2 § 4 mom. uppbördslagen (1953: 272), 2 § lagen (1978: 423) om skattelättnader för vissa sparformer eller *5 § lagen (1980: 1047) om skattereduktion för aktieutdelning* eller genom avräkning av utländsk skatt enligt särskilda föreskrifter, skall skattebelopp enligt första stycket beräknas som om skattereduktion eller avräkning av skatt inte hade skett.	Är den skattskyldige berättigad till nedsättning av statlig inkomstskatt eller förmögenhetsskatt genom skattereduktion som avses i 2 § 4 mom. uppbördslagen (1953: 272), 2 § lagen (1978: 423) om skattelättnader för vissa sparformer eller *3 § lagen (1982: 000) om skattereduktion för fackföreningsavgift* eller genom avräkning av utländsk skatt enligt särskilda föreskrifter, skall skattebelopp enligt första stycket beräknas som om skattereduktion eller avräkning av skatt inte hade skett.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången i fråga om skatt som påförs på grund av 1984 års taxering.

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 772.
[2] Senaste lydelse 1982: 419.

7 Förslag till

Lag om ändring i skattebrottslagen (1971: 69)

Härigenom föreskrivs att 1 § skattebrottslagen (1971: 69) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Denna lag gäller i fråga om skatt eller avgift enligt	
1. lagen (1908: 128) om bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, förordningen (1927: 321) om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar, kommunalskattelagen (1928: 370), förordningen (1933: 395) om ersättningsskatt, lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt, lagen (1946: 324) om skogsvårdsavgift, lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt, lagen (1958: 295) om sjömansskatt,	
2. lagen (1941: 251) om särskild varuskatt, lagen (1953: 397) om avgift för fettvaror som användas för framställning av fettemulsion m. m., lagen (1957: 262) om allmän energiskatt, lagen (1961: 372) om bensinskatt, lagen (1961: 394) om tobaksskatt, stämpelskattelagen (1964: 308), lagen (1968: 430) om mervärdeskatt, lagen (1972: 266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972: 820) om skatt på spel, lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar, vägtrafikskattelagen (1973: 601), lagen (1973: 1216) om särskild *beredskapsavgift* för oljeprodukter, bilskrotningslagen (1975: 343), lagen (1977: 306) om dryckesskatt, lagen (1978: 69) om försäljningsskatt på motorfordon, lagen (1978: 144) om skatt på vissa resor, lagen (1982: 691) om skatt på vissa kassettband.	2. lagen (1941: 251) om särskild varuskatt, lagen (1953: 397) om avgift för fettvaror som användas för framställning av fettemulsion m. m., lagen (1957: 262) om allmän energiskatt, lagen (1961: 372) om bensinskatt, lagen (1961: 394) om tobaksskatt, stämpelskattelagen (1964: 308), lagen (1968: 430) om mervärdeskatt, lagen (1972: 266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972: 820) om skatt på spel, lagen (1973: 37) om avgift på vissa dryckesförpackningar, vägtrafikskattelagen (1973: 601), lagen (1973: 1216) om särskild *avgift* för oljeprodukter, bilskrotningslagen (1975: 343), lagen (1977: 306) om dryckesskatt, lagen (1978: 69) om försäljningsskatt på motorfordon, lagen (1978: 144) om skatt på vissa resor, lagen (1982: 691) om skatt på vissa kassettband, *lagen (1982: 000) om skatt på videobandspelare samt lagen (1982: 000) om skatt på viss elektrisk kraft.*
3. lagen (1981: 691) om socialavgifter.	

Lagen gäller även preliminär skatt, kvarstående skatt och tillkommande skatt som avses i uppbördslagen (1953: 272).

Lagen tillämpas inte om skatten eller avgiften fastställs eller uppbärs i den ordning som gäller för tull och inte heller beträffande restavgift, skattetillägg eller liknande avgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

[1] Senaste lydelse 1982: 692.

8 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Förmånsrätt enligt 11 § förmånsrättslagen (1970:979) följer med fordran på	
1. skatt och avgift, som anges i 1 § första stycket uppbördslagen (1953:272), samt skatt enligt lagen (1908:128) om bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, lagen (1958:295) om sjömansskatt och kupongskattelagen (1970:624),	
2. skatt enligt lagen (1968:430) om mervärdeskatt,	
3. skatt eller avgift enligt lagen (1908:129) med vissa bestämmelser om handel med fondpapper, lagen (1928:376) om särskild skatt å vissa lotterivinster, lagen (1941:251) om särskild varuskatt, lagen (1953:397) om avgift för fettvaror som användas för framställning av fettemulsion m. m., lagen (1957:262) om allmän energiskatt, lagen (1961:372) om bensinskatt, lagen (1961:394) om tobaksskatt, stämpelskattelagen (1964:308), lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972:820) om skatt på spel, lagen (1973:37) om avgift på vissa dryckesförpackningar, lagen (1973:1216) om särskild *beredskapsavgift* för oljeprodukter, bilskrotningslagen (1975:343), lagen (1977:306) om dryckesskatt, lagen (1978:69) om försäljningsskatt på motorfordon, lagen (1978:144) om skatt på vissa resor, lagen (1982:691) om skatt på vissa kassettband.	3. skatt eller avgift enligt lagen (1908:129) med vissa bestämmelser om handel med fondpapper, lagen (1928:376) om särskild skatt å vissa lotterivinster, lagen (1941:251) om särskild varuskatt, lagen (1953:397) om avgift för fettvaror som användas för framställning av fettemulsion m. m., lagen (1957:262) om allmän energiskatt, lagen (1961:372) om bensinskatt, lagen (1961:394) om tobaksskatt, stämpelskattelagen (1964:308), lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972:820) om skatt på spel, lagen (1973:37) om avgift på vissa dryckesförpackningar, lagen (1973:1216) om särskild *avgift* för oljeprodukter, bilskrotningslagen (1975:343), lagen (1977:306) om dryckesskatt, lagen (1978:69) om försäljningsskatt på motorfordon, lagen (1978:144) om skatt på vissa resor, lagen (1982:691) om skatt på vissa kassettband, *lagen (1982:000) om skatt på videobandspelare samt lagen (1982:000) om skatt på viss elektrisk kraft.*

[1] Senaste lydelse 1982:693.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

4. skatt enligt vägtrafikskattelagen (1973:601) samt lagen (1976:339) om saluvagnsskatt,

5. tull och särskild avgift enligt 39 § tullagen (1973:670) samt avgift enligt lagen (1968:361) om avgift vid införsel av vissa bakverk,

6. avgift enligt lagen (1967:340) om prisreglering på jordbrukets område och lagen (1974:226) om prisreglering på fiskets område.

7. avgift som uppbärs med tillämpning av lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter.

Förmånsrätten omfattar ej restavgift och liknande avgift som utgår vid försummelse att redovisa eller betala fordringen och ej heller skatte- eller avgiftstillägg och förseningsavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

9 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978:423) om skattelättnader för vissa sparformer

Härigenom föreskrivs att 2 och 5 §§ lagen (1978:423) om skattelättnader för vissa sparformer skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[1]	
Sparskattereduktion åtnjuts med *20 %* av belopp som under inkomståret har insatts på särskilt lönsparkonto och som vid årets utgång innestår på kontot samt med *30 %* av belopp som under inkomståret har insatts på aktiesparkonto och som vid årets utgång motsvaras av andelar i aktiesparfond enligt lagen (1978:428) om aktiesparfonder eller innestår på kontot för inköp av sådana andelar. Sparskattereduktion åtnjuts under förutsättning att insättningar på lönsparkonto eller aktiesparkonto har gjorts på kontot under minst sex av inkomstårets månader. Varje insättning skall uppgå till lägst 75 kronor och högst 600 kronor. Högsta belopp för insättning på lönsparkonto är dock 400 kronor. Sparskattereduktion får – utom i fall som avses i andra stycket – inte beräknas på högre sammanlagt belopp än 7200 kronor, varav högst 4800 kronor får avse insättningar på lönsparkonto. Sparskattereduktion får inte heller beräknas på högre belopp än som motsvaras av sådan inkomst som anges i 1 §. Öretal som uppkommer vid beräkning av sparskattereduktion bortfaller.	Sparskattereduktion åtnjuts med *10 %* av belopp som under inkomståret har insatts på särskilt lönsparkonto och som vid årets utgång innestår på kontot samt med *20 %* av belopp som under inkomståret har insatts på aktiesparkonto och som vid årets utgång motsvaras av andelar i aktiesparfond enligt lagen (1978:428) om aktiesparfonder eller innestår på kontot för inköp av sådana andelar. Sparskattereduktion åtnjuts under förutsättning att insättningar på lönsparkonto eller aktiesparkonto har gjorts på kontot under minst sex av inkomstårets månader. Varje insättning skall uppgå till lägst 75 kronor och högst 600 kronor. Högsta belopp för insättning på lönsparkonto är dock 400 kronor. Sparskattereduktion får – utom i fall som avses i andra stycket – inte beräknas på högre sammanlagt belopp än 7200 kronor, varav högst 4800 kronor får avse insättningar på lönsparkonto. Sparskattereduktion får inte heller beräknas på högre belopp än som motsvaras av sådan inkomst som anges i 1 §. Öretal som uppkommer vid beräkning av sparskattereduktion bortfaller.

Har sparande enligt första stycket påbörjats under senare delen av året men har inte insättningar skett under sex månader, åtnjuts sparskattereduktion för sådana sparmedel först vid beräkning av skatt för det närmast följande inkomståret. Sparskattereduktion enligt detta stycke medges endast om sparandet under det sistnämnda inkomståret uppfyller de förutsättningar som anges i första stycket. Sparskattereduktion får med tillämpning av detta stycke beräknas på ett sammanlagt belopp av högst 10200 kronor, varav högst 6800 kronor får avse insättningar på lönsparkonto.

[1] Senaste lydelse 1980:1053.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

I fråga om sparskattereduktion tillämpas 2 § 4 mom. femte och sjätte styckena uppbördslagen (1953: 272). Sparskattereduktion skall tillgodoräknas den skattskyldige före annan skattereduktion.

Har skattskyldig under beskattningsåret varit skyldig att erlägga sjömansskatt och har denna nedsatts enligt 12 § 4 mom. lagen (1958: 295) om sjömansskatt på grund av bestämmelserna i denna lag, skall reduktionsbeloppet minskas med det belopp varmed nedsättning har skett.

5 §[2]

Sker uttag från lönsparkonto före utgången av det femte året efter det år för vilket sparskattereduktion kommer i fråga enligt 2 § men efter utgången av sistnämnda år skall avdrag göras av kreditinrättningen med 25 %. Inlöses andel i aktiesparfond inom samma tid skall avdrag göras av fondbolaget med *35* %. Om den skattskyldige visar att sparskattereduktion enligt 2 § inte tidigare har medgivits eller kommer att medgivas för de uttagna sparmedlen, skall avdraget jämkas med hänsyn härtill.

Sker uttag från lönsparkonto före utgången av det femte året efter det år för vilket sparskattereduktion kommer i fråga enligt 2 § men efter utgången av sistnämnda år skall avdrag göras av kreditinrättningen med *15* %. Inlöses andel i aktiesparfond inom samma tid skall avdrag göras av fondbolaget med *25* %. Om den skattskyldige visar att sparskattereduktion enligt 2 § inte tidigare har medgivits eller kommer att medgivas för de uttagna sparmedlen, skall avdraget jämkas med hänsyn härtill.

Övergår rätten till lönsparkonto eller aktiesparkonto inom den i första stycket angivna tiden på annat sätt än genom arv, testamente eller bodelning med anledning av makes död eller pantsätts rätten till sådant konto skall innestående medel utbetalas. Därvid tillämpas bestämmelserna i första stycket.

Det belopp som har avdragits enligt första stycket skall betalas till staten. Regeringen eller myndighet, som regeringen bestämmer, utfärdar närmare föreskrifter om detta.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången på insättningar som berättigar till sparskattereduktion vid 1984 års taxering.

[2] Senaste lydelse 1980: 151.

10 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.

Härigenom föreskrivs att 2 och 3 §§ lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[1]	
Särskilt investeringsavdrag medges endast för arbete som har igångsatts under perioden den 1 november 1980–den 31 oktober *1982*. Ett arbete anses igångsatt när det har påbörjats på arbetsplatsen.	Särskilt investeringsavdrag medges endast för arbete som har igångsatts under perioden den 1 november 1980–den 31 oktober *1983*. Ett arbete anses igångsatt när det har påbörjats på arbetsplatsen.
3 §[2]	
Särskilt investeringsavdrag utgör 10 procent av den del av utgifterna för ny-, till- eller ombyggnad och 20 procent av den del av utgifterna för täckdikning som hänför sig till perioden den 1 november 1980–den 31 mars *1983*. Utgifter anses hänförliga till denna period om de avser material som har fogats in i en byggnad eller annat arbete som har utförts under perioden.	Särskilt investeringsavdrag utgör 10 procent av den del av utgifterna för ny-, till- eller ombyggnad och 20 procent av den del av utgifterna för täckdikning som hänför sig till perioden den 1 november 1980–den 31 mars *1984*. Utgifter anses hänförliga till denna period om de avser material som har fogats in i en byggnad eller annat arbete som har utförts under perioden.

Investeringsavdrag skall göras för det beskattningsår under vilket ett arbete har utförts. Om arbetet hänför sig till flera beskattningsår och investeringsavdrag på grund av arbetet inte redan har gjorts, får dock hela investeringsavdraget göras vid taxeringen för det sista beskattningsår som kan komma i fråga.

Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före – i förekommande fall – avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunalskattelagen (1928:370), avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto, uppskov enligt lagen (1982:2) om uppfinnarkonto samt avdrag för avsättning för egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får – i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget – inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

[1] Senaste lydelse 1981:1098.
[2] Senaste lydelse 1982:10.

11 Förslag till

Lag om upphävande av lagen (1980:1047) om skattereduktion för aktieutdelning

Härigenom föreskrivs att lagen (1980:1047) om skattereduktion för aktieutdelning skall upphöra att gälla vid utgången av år 1982. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande i fråga om utdelning som har blivit tillgänglig för lyftning före utgången av år 1982.

12 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1981:1099) om särskilt investeringsavdrag vid redovisningen av mervärdeskatt

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1981:1099) om särskilt investeringsavdrag vid redovisningen av mervärdeskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 §	
Avdrag medges endast för inventarier som levereras under år 1982. Avdrag medges dock inte om leveransen grundar sig på ett skriftligt avtal som har träffats före den 1 november 1980. I fråga om inventarier som den skattskyldige har tillverkat själv medges avdrag endast under förutsättning att tillverkningen har påbörjats efter den 31 oktober 1980 och avslutats under år 1982.	Avdrag medges endast för inventarier som levereras under år 1982 *eller 1983*. Avdrag medges dock inte om leveransen grundar sig på ett skriftligt avtal som har träffats före den 1 november 1980. I fråga om inventarier som den skattskyldige har tillverkat själv medges avdrag endast under förutsättning att tillverkningen har påbörjats efter den 31 oktober 1980 och avslutats under år 1982 *eller 1983*.

För inventarier, som har förvärvats från någon med vilken den skattskyldige är i väsentlig ekonomisk intressegemenskap, medges avdrag endast om inventarierna har tillverkats av säljaren och tillverkningen har påbörjats efter den 31 oktober 1980.

Avdrag för en viss inventarieanskaffning medges inte enligt både denna lag och lagen (1980:953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning. Den skattskyldige får själv bestämma vilket avdrag han vill utnyttja.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

13 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982:417) om ikraftträdande av lagen (1982:416) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1982:417) om ikraftträdande av lagen (1982:416) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

2 §

Vid 1984 års taxering utgör grundbeloppet i stället för vad som anges i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt:

när beskattningsbar inkomst inte överstiger 4 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet:

3 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 1 basenhet;

när beskattningsbar inkomst överstiger

4 men inte		7 basenheter:		grundbeloppet för		4 basenheter och		4 %	av	återstoden;				
7	"	"	8	"	;	"	"	7	"	"	7 %	"	"	;
8	"	"	9	"	;	"	"	8	"	"	*11 %*	"	"	;
9	"	"	10	"	;	"	"	9	"	"	*20 %*	"	"	;
10	"	"	12	"	;	"	"	10	"	"	*24 %*	"	"	;
12	"	"	13	"	;	"	"	12	"	"	26 %	"	"	;
13	"	"	14	"	;	"	"	13	"	"	29 %	"	"	;
14	"	"	15	"	;	"	"	14	"	"	32 %	"	"	;
15	"	"	17	"	;	"	"	15	"	"	36 %	"	"	;
17	"	"	19	"	;	"	"	17	"	"	38 %	"	"	;
19	"	"	20	"	;	"	"	19	"	"	39 %	"	"	;
20	"	"	26	"	;	"	"	20	"	"	40 %	"	"	;
26	"	"	30	"	;	"	"	26	"	"	41 %	"	"	;
30 basenheter					;	"	"	30	"	"	44 %	"	"	.

Föreslagen lydelse

2 §

Vid 1984 års taxering utgör grundbeloppet i stället för vad som anges i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt:

när beskattningsbar inkomst inte överstiger 4 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet:

3 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 1 basenhet;

när beskattningsbar inkomst överstiger

4 men inte		7 basenheter:		grundbeloppet för		4 basenheter och		4 %	av	återstoden;				
7	"	"	8	"	;	"	"	7	"	"	7 %	"	"	;
8	"	"	9	"	;	"	"	8	"	"	*10 %*	"	"	;
9	"	"	10	"	;	"	"	9	"	"	*19 %*	"	"	;
10	"	"	12	"	;	"	"	10	"	"	*23 %*	"	"	;
12	"	"	13	"	;	"	"	12	"	"	26 %	"	"	;
13	"	"	14	"	;	"	"	13	"	"	29 %	"	"	;
14	"	"	15	"	;	"	"	14	"	"	32 %	"	"	;
15	"	"	17	"	;	"	"	15	"	"	36 %	"	"	;
17	"	"	19	"	;	"	"	17	"	"	38 %	"	"	;
19	"	"	20	"	;	"	"	19	"	"	39 %	"	"	;
20	"	"	26	"	;	"	"	20	"	"	40 %	"	"	;
26	"	"	30	"	;	"	"	26	"	"	41 %	"	"	;
30 basenheter					;	"	"	30	"	"	44 %	"	"	.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

14 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982: 420) om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt

Härigenom föreskrivs att de tabeller som avses i 7 § 1 mom. och 8 § lagen (1958: 295) om sjömansskatt[1] i den lydelse tabellerna har erhållit genom lagen (1982: 420) om ändring i nämnda lag skall ha nedan angivna lydelse.

[1] Lagen omtryckt 1970: 933.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 777.

Nuvarande lydelse

Tabeller för beräkning av sjömansskatt

Fjärrfart
Tabell F kolumn 1
(Ogift sjöman utan barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
2310– 3600	10,30	+33,0 %
3600– 4200	436	+34,0 %
4200– 4800	640	+37,0 %
4800– 5400	862	+42,0 %
5400– 6000	1114	+50,0 %
6000– 7200	1414	+53,0 %
7200– 7800	2050	+56,0 %
7800– 8400	2386	+58,5 %
8400– 9000	2737	+61,5 %
9000–10200	3106	+65,0 %
10200–11400	3886	+67,0 %
11400–12000	4690	+68,5 %
12000–15600	5101	+69,0 %
15600–18000	7585	+70,0 %
18000–	9265	+73,0 %

Tabell F kolumn 2–3
(Gift sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
2770– 3600	12,10	+33,0 %
3600– 4200	286	+34,0 %
4200– 4800	490	+37,0 %
4800– 5400	712	+42,0 %
5400– 6000	964	+50,0 %
6000– 7200	1264	+53,0 %
7200– 7800	1900	+56,0 %
7800– 8400	2236	+58,5 %
8400– 9000	2587	+61,5 %
9000–10200	2956	+65,0 %
10200–11400	3736	+67,0 %
11400–12000	4540	+68,5 %
12000–15600	4951	+69,0 %
15600–18000	7435	+70,0 %
18000–	9115	+73,0 %

Nuvarande lydelse

Tabell F kolumn 4
(Ogift sjöman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
2 930 – 4 200	9,90	+33,0 %
4 200 – 4 800	429	+36,0 %
4 800 – 5 400	645	+40,0 %
5 400 – 6 000	885	+48,5 %
6 000 – 7 200	1 176	+53,0 %
7 200 – 7 800	1 812	+54,5 %
7 800 – 8 400	2 139	+58,0 %
8 400 – 9 000	2 487	+60,5 %
9 000 – 9 600	2 850	+64,5 %
9 600 – 10 200	3 237	+65,0 %
10 200 – 11 600	3 627	+67,0 %
11 600 – 12 200	4 565	+68,0 %
12 200 – 15 800	4 973	+69,0 %
15 800 – 18 200	7 457	+70,0 %
18 200 –	9 137	+73,0 %

Tabell F kolumn U
(Utländsk sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
2 370 – 2 400	9,85	+10,5 %
2 400 – 3 000	13	+11,0 %
3 000 – 3 600	79	+29,5 %
3 600 – 4 200	256	+30,5 %
4 200 – 4 800	439	+33,5 %
4 800 – 5 400	640	+38,0 %
5 400 – 6 000	868	+45,0 %
6 000 – 6 600	1 138	+47,5 %
6 600 – 7 200	1 423	+48,0 %
7 200 – 7 800	1 711	+50,0 %
7 800 – 8 400	2 011	+52,5 %
8 400 – 9 000	2 326	+55,5 %
9 000 – 9 600	2 659	+59,0 %
9 600 – 10 200	3 013	+60,5 %
10 200 – 11 400	3 376	+62,0 %
11 400 – 12 000	4 120	+64,5 %
12 000 – 13 800	4 507	+66,5 %
13 800 – 15 600	5 704	+68,5 %
15 600 – 18 000	6 937	+70,0 %
18 000 – 27 200	8 617	+73,0 %
27 200 –	15 333	+74,5 %

Nuvarande lydelse

Tabell FT kolumn 1–3
(Ogift sjöman utan barn samt gift sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
9000– 9600	0	+ 0,5 %
9600–11400	3	+ 2,0 %
11400–12000	39	+ 3,0 %
12000–13800	57	+ 5,0 %
13800–15600	147	+ 7,0 %
15600–27200	273	+ 8,0 %
27200–	1201	+10,0 %

Tabell FT kolumn 4
(Ogift sjöman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
9600–11600	0	+ 2,0 %
11600–12200	40	+ 3,0 %
12200–14000	58	+ 5,0 %
14000–15800	148	+ 7,0 %
15800–27400	274	+ 8,0 %
27400–	1202	+10,0 %

Närfart
Tabell N kolumn 1
(Ogift sjöman utan barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
1050– 1800	11,00	+32,0 %
1800– 3600	251	+33,0 %
3600– 4200	845	+35,0 %
4200– 4800	1055	+38,5 %
4800– 5400	1286	+46,0 %
5400– 6000	1562	+51,5 %
6000– 6600	1871	+53,0 %
6600– 7200	2189	+54,0 %
7200– 7800	2513	+57,0 %
7800– 8400	2855	+59,5 %
8400– 9000	3212	+63,5 %
9000– 9600	3593	+65,0 %
9600–11000	3983	+66,5 %
11000–11800	4914	+68,0 %
11800–15400	5458	+69,0 %
15400–17800	7942	+70,0 %
17800–	9622	+73,0 %

Nuvarande lydelse

Tabell N kolumn 2–3
(Gift sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
1 520– 1 800	11,40	+32,0 %
1 800– 3 600	101	+33,0 %
3 600– 4 200	695	+35,0 %
4 200– 4 800	905	+38,5 %
4 800– 5 400	1 136	+46,0 %
5 400– 6 000	1 412	+51,5 %
6 000– 6 600	1 721	+53,0 %
6 600– 7 200	2 039	+54,0 %
7 200– 7 800	2 363	+57,0 %
7 800– 8 400	2 705	+59,5 %
8 400– 9 000	3 062	+63,5 %
9 000– 9 600	3 443	+65,0 %
9 600–11 000	3 833	+66,5 %
11 000–11 800	4 764	+68,0 %
11 800–15 400	5 308	+69,0 %
15 400–17 800	7 792	+70,0 %
17 800–	9 472	+73,0 %

Tabell N kolumn 4
(Ogift sjöman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
1 680– 1 800	9,60	+32,0 %
1 800– 2 400	48	+32,5 %
2 400– 3 600	243	+33,0 %
3 600– 4 200	639	+34,0 %
4 200– 4 800	843	+37,5 %
4 800– 5 400	1 068	+43,5 %
5 400– 6 000	1 329	+50,5 %
6 000– 6 600	1 632	+53,0 %
6 600– 7 200	1 950	+53,5 %
7 200– 7 800	2 271	+56,0 %
7 800– 8 400	2 607	+59,0 %
8 400– 9 000	2 961	+62,0 %
9 000–10 000	3 333	+65,0 %
10 000–11 200	3 983	+67,0 %
11 200–11 800	4 787	+68,0 %
11 800–15 600	5 195	+69,0 %
15 600–18 000	7 817	+70,0 %
18 000–	9 497	+73,0 %

Nuvarande lydelse

Tabell N kolumn U
(Utländsk sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
1 070– 1 200	11,75	+22,5 %
1 200– 1 800	41	+22,0 %
1 800– 2 400	173	+23,0 %
2 400– 3 000	311	+22,5 %
3 000– 3 600	446	+30,0 %
3 600– 4 200	626	+31,5 %
4 200– 4 800	815	+34,5 %
4 800– 5 400	1 022	+41,5 %
5 400– 6 000	1 271	+46,0 %
6 000– 6 600	1 547	+48,0 %
6 600– 7 200	1 835	+49,0 %
7 200– 7 800	2 129	+51,0 %
7 800– 8 400	2 435	+53,5 %
8 400– 9 000	2 756	+57,0 %
9 000– 9 600	3 098	+59,5 %
9 600–11 000	3 455	+62,0 %
11 000–11 800	4 323	+63,5 %
11 800–13 600	4 831	+67,0 %
13 600–15 400	6 037	+68,0 %
15 400–17 800	7 261	+70,5 %
17 800–27 000	8 953	+73,0 %
27 000–	15 669	+74,5 %

Tabell NT kolumn 1–3
(Ogift sjöman utan barn samt gift sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
9 000– 9 600	0	+ 1,0 %
9 600–11 000	6	+ 2,0 %
11 000–11 800	34	+ 3,5 %
11 800–13 600	62	+ 5,0 %
13 600–15 400	152	+ 7,0 %
15 400–27 000	278	+ 8,0 %
27 000–	1 206	+10,0 %

Tabell NT kolumn 4
(Ogift sjöman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
9 000– 9 600	0	+ 0,5 %
9 600–11 200	3	+ 2,0 %
11 200–11 800	35	+ 3,0 %
11 800–13 600	53	+ 5,0 %
13 600–15 600	143	+ 7,0 %
15 600–27 000	283	+ 8,0 %
27 000–	1 195	+10,0 %

Föreslagen lydelse

Bilaga

Tabeller för beräkning av sjömansskatt

Fjärrfart
Tabell F kolumn 1
(Ogift sjöman utan barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns.
2 310– 3 600	10,30	+33,0 %
3 600– 4 200	436	+34,0 %
4 200– 4 800	640	+36,5 %
4 800– 5 400	859	+41,0 %
5 400– 6 000	1 105	+49,0 %
6 000– 6 600	1 399	+52,0 %
6 600– 7 200	1 711	+52,5 %
7 200– 7 800	2 026	+55,5 %
7 800– 8 400	2 359	+58,5 %
8 400– 9 000	2 710	+62,0 %
9 000–10 200	3 082	+65,0 %
10 200–11 400	3 862	+67,0 %
11 400–12 000	4 666	+68,0 %
12 000–15 600	5 074	+69,0 %
15 600–18 000	7 558	+70,0 %
18 000–	9 238	+73,0 %

Tabell F kolumn 2–3
(Gift sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns.
2 770– 3 600	12,10	+33,0 %
3 600– 4 200	286	+34,0 %
4 200– 4 800	490	+36,5 %
4 800– 5 400	709	+41,0 %
5 400– 6 000	955	+49,0 %
6 000– 6 600	1 249	+52,0 %
6 600– 7 200	1 561	+52,5 %
7 200– 7 800	1 876	+55,5 %
7 800– 8 400	2 209	+58,5 %
8 400– 9 000	2 560	+62,0 %
9 000–10 200	2 932	+65,0 %
10 200–11 400	3 712	+67,0 %
11 400–12 000	4 516	+68,0 %
12 000–15 600	4 924	+69,0 %
15 600–18 000	7 408	+70,0 %
18 000–	9 088	+73,0 %

Föreslagen lydelse

Tabell F kolumn 4
(Ogift sjöman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns.
2 930– 4 200	9,90	+33,0 %
4 200– 4 800	429	+36,0 %
4 800– 5 400	645	+39,0 %
5 400– 6 000	879	+47,5 %
6 000– 7 200	1 164	+52,0 %
7 200– 7 800	1 788	+54,5 %
7 800– 8 400	2 115	+58,0 %
8 400– 9 000	2 463	+60,5 %
9 000– 9 600	2 826	+64,5 %
9 600–10 200	3 213	+65,0 %
10 200–11 600	3 603	+67,0 %
11 600–12 200	4 541	+68,0 %
12 200–15 800	4 949	+69,0 %
15 800–18 200	7 433	+70,0 %
18 200–	9 113	+73,0 %

Tabell F kolumn U
(Utländsk sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns.
2 370– 2 400	9,85	+10,5 %
2 400– 3 000	13	+11,0 %
3 000– 3 600	79	+29,5 %
3 600– 4 200	256	+30,5 %
4 200– 4 800	439	+33,0 %
4 800– 5 400	637	+37,0 %
5 400– 6 000	859	+44,0 %
6 000– 6 600	1 123	+47,0 %
6 600– 7 200	1 405	+47,5 %
7 200– 7 800	1 690	+50,0 %
7 800– 8 400	1 990	+52,5 %
8 400– 9 000	2 305	+55,5 %
9 000– 9 600	2 638	+59,0 %
9 600–10 200	2 992	+60,0 %
10 200–11 400	3 352	+62,5 %
11 400–12 000	4 102	+64,0 %
12 000–13 800	4 486	+66,5 %
13 800–15 600	5 683	+68,5 %
15 600–18 000	6 916	+70,0 %
18 000–27 200	8 596	+73,0 %
27 200–	15 312	+74,5 %

Föreslagen lydelse

Tabell FT kolumn 1–3
(Ogift sjöman utan barn samt gift sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
9 000– 9 600	0	+ 0,5 %
9 600–11 400	3	+ 2,0 %
11 400–12 000	39	+ 3,0 %
12 000–13 800	57	+ 5,0 %
13 800–15 600	147	+ 7,0 %
15 600–27 200	273	+ 8,0 %
27 200–	1 201	+10,0 %

Tabell FT kolumn 4
(Ogift sjöman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
9 600–11 600	0	+ 2,0 %
11 600–12 200	40	+ 3,0 %
12 200–14 000	58	+ 5,0 %
14 000–15 800	148	+ 7,0 %
15 800–27 400	274	+ 8,0 %
27 400–	1 202	+10,0 %

Närfart
Tabell N kolumn 1
(Ogift sjöman utan barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns.
1 050– 1 800	11	+32,0 %
1 800– 3 600	251	+33,0 %
3 600– 4 200	845	+35,0 %
4 200– 4 800	1 055	+38,0 %
4 800– 5 400	1 283	+44,5 %
5 400– 6 000	1 550	+50,5 %
6 000– 6 600	1 853	+52,0 %
6 600– 7 200	2 165	+54,0 %
7 200– 7 800	2 489	+57,0 %
7 800– 8 400	2 831	+59,5 %
8 400– 9 000	3 188	+63,5 %
9 000– 9 600	3 569	+65,0 %
9 600–11 000	3 959	+66,5 %
11 000–11 800	4 890	+68,0 %
11 800–15 400	5 434	+69,0 %
15 400–17 800	7 918	+70,0 %
17 800–	9 598	+73,0 %

Föreslagen lydelse

Tabell N kolumn 2—3
(Gift sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns.
1 520— 1 800	11,40	+32,0 %
1 800— 3 600	101	+33,0 %
3 600— 4 200	695	+35,0 %
4 200— 4 800	905	+38,0 %
4 800— 5 400	1 133	+44,5 %
5 400— 6 000	1 400	+50,5 %
6 000— 6 600	1 703	+52,0 %
6 600— 7 200	2 015	+54,0 %
7 200— 7 800	2 339	+57,0 %
7 800— 8 400	2 681	+59,5 %
8 400— 9 000	3 038	+63,5 %
9 000— 9 600	3 419	+65,0 %
9 600—11 000	3 809	+66,5 %
11 000—11 800	4 740	+68,0 %
11 800—15 400	5 284	+69,0 %
15 400—17 800	7 768	+70,0 %
17 800—	9 448	+73,0 %

Tabell N kolumn 4
(Ogift sjöman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns.
1 680— 1 800	9,60	+32,0 %
1 800— 2 400	48	+32,5 %
2 400— 3 600	243	+33,0 %
3 600— 4 200	639	+34,0 %
4 200— 4 800	843	+37,5 %
4 800— 5 400	1 068	+42,0 %
5 400— 6 000	1 320	+49,5 %
6 000— 6 600	1 617	+52,0 %
6 600— 7 200	1 929	+53,0 %
7 200— 7 800	2 247	+56,0 %
7 800— 8 400	2 583	+59,0 %
8 400— 9 000	2 937	+62,0 %
9 000—10 000	3 309	+65,0 %
10 000—11 200	3 959	+67,0 %
11 200—11 800	4 763	+68,0 %
11 800—15 600	5 171	+69,0 %
15 600—18 000	7 793	+70,0 %
18 000—	9 473	+73,0 %

Föreslagen lydelse

Tabell N kolumn U
(Utländsk sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns.
1 070– 1 200	11,75	+22,5 %
1 200– 1 800	41	+22,0 %
1 800– 2 400	173	+23,0 %
2 400– 3 000	311	+22,5 %
3 000– 3 600	446	+30,0 %
3 600– 4 200	626	+31,5 %
4 200– 4 800	815	+34,0 %
4 800– 5 400	1 019	+40,5 %
5 400– 6 000	1 262	+45,5 %
6 000– 6 600	1 535	+46,5 %
6 600– 7 200	1 814	+48,5 %
7 200– 7 800	2 105	+51,0 %
7 800– 8 400	2 411	+54,0 %
8 400– 9 000	2 735	+57,0 %
9 000– 9 600	3 077	+59,5 %
9 600–11 000	3 434	+61,5 %
11 000–11 800	4 295	+64,5 %
11 800–13 600	4 811	+66,5 %
13 600–15 400	6 008	+68,5 %
15 400–17 800	7 241	+70,5 %
17 800–27 000	8 933	+73,0 %
27 000–	15 649	+74,5 %

Tabell NT kolumn 1–3
(Ogift sjöman utan barn samt gift sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
9 000– 9 600	0	+ 1,0 %
9 600–11 000	6	+ 2,0 %
11 000–11 800	34	+ 3,5 %
11 800–13 600	62	+ 5,0 %
13 600–15 400	152	+ 7,0 %
15 400–27 000	278	+ 8,0 %
27 000–	1 206	+10,0 %

Tabell NT kolumn 4
(Ogift sjöman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
9 000– 9 600	0	+ 0,5 %
9 600–11 200	3	+ 2,0 %
11 200–11 800	35	+ 3,0 %
11 800–13 600	53	+ 5,0 %
13 600–15 600	143	+ 7,0 %
15 600–27 000	283	+ 8,0 %
27 000–	1 195	+10,0 %

15 Förslag till

Lag om hyreshusavgift

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den som vid taxering till kommunal inkomstskatt skall ta upp garantibelopp för annan fastighet som inkomst skall betala hyreshusavgift om fastigheten vid fastighetstaxering betecknas som hyreshusenhet och omfattar byggnad med beräknat värdeår före år 1975.

Från hyreshusavgift undantas dock

1. hyreshusenhet som huvudsakligen består av hotell- eller restaurangbyggnad, kioskbyggnad eller parkeringsbyggnad eller som utgörs av tomtmark med saneringsbyggnad samt hyreshusenhet med ett taxeringsvärde understigande 1 000 kronor,

2. hyreshusenhet om byggnaden har uppförts eller byggts om efter år 1957 med stöd av lån enligt kungörelsen (1957: 360) om tertiärlån m. m. eller kungörelsen (1962: 537) om bostadslån eller bostadslånekungörelsen (1967: 552) eller med stöd av lån enligt bostadsfinansieringsförordningen (1974: 946) och lånet inte avser enbart följande åtgärder, nämligen

åtgärder för en bättre hushållning med energi eller användning av annat energislag än olja vid uppvärmning,

åtgärder vilka behövs för att minska radondotterhalten till en nivå som är godtagbar från allmän hälsovårdssynpunkt,

åtgärder som avser förbättrad avfallshantering,

3. hyreshusenhet med studentbostadshus som har uppförts år 1957 eller tidigare med stöd av tilläggslån för anordnande av studentbostäder,

4. annan hyreshusenhet om byggnaden har uppförts efter år 1957 och lån har lämnats enligt räntelånekungörelsen (1967: 553).

Hyreshusavgiften utgör för varje beskattningsår 2 procent av det taxeringsvärde som legat till grund för beräkning av garantibeloppet.

Har garantibeloppet jämkats enligt bestämmelserna i 47 § sjätte stycket kommunalskattelagen (1928: 370) skall också underlaget för beräkning av hyreshusavgiften jämkas.

2 § Vad som föreskrivs i 15 § 2 mom. första stycket lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt om ansvarighet för sådan skatt gäller också beträffande hyreshusavgift.

3 § Hyreshusavgift utgår i helt antal kronor. Avgiftsbeloppet avrundas vid öretal över femtio uppåt och vid annat öretal nedåt.

4 § I fråga om debitering och uppbörd av hyreshusavgift gäller bestämmelserna i uppbördslagen (1953: 272).

5 § Hyreshusavgift tillfaller staten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering. Avgiften skall dock vid 1984 års taxering utgöra 1 procent och vid 1985 års taxering 1,5 procent. I fråga om förvärvskälla för vilken beskattningsåret har börjat före ikraftträdandet skall avgiften vid 1984 års taxering påföras med så stor del som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller efter ikraftträdandet och hela beskattningsåret.

16 Förslag till

Lag om skattereduktion för fackföreningsavgift

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Skattereduktion för fackföreningsavgift enligt denna lag medges fysisk person som har varit bosatt eller vistats här i riket under någon del av inkomståret. Med inkomstår förstås det kalenderår som närmast har föregått taxeringsåret.

2 § Underlag för beräkning av skattereduktion är medlemsavgift som den skattskyldige visar sig under inkomståret ha erlagt till arbetstagarorganisation, dock högst 1 200 kronor. Med arbetstagarorganisation förstås sådan organisation som avses i lagen (1976: 580) om medbestämmande i arbetslivet.

Underlaget avrundas nedåt till helt tiotal kronor.

3 § Skattereduktion för fackföreningsavgift uppgår till 40 procent av underlaget.

4 § I fråga om skattereduktion för fackföreningsavgift tillämpas 2 § 4 mom. femte och sjätte styckena uppbördslagen (1953: 272). Skattereduktion för fackföreningsavgift skall tillgodoräknas den skattskyldige före skattereduktion enligt 2 § 4 mom. uppbördslagen.

Har skattskyldig under beskattningsåret varit skyldig att erlägga sjömansskatt och har denna nedsatts enligt 12 § 4 mom. lagen (1958: 295) om sjömansskatt på grund av bestämmelserna i denna lag, skall reduktionsbeloppet minskas med det belopp varmed nedsättning har skett.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

17 Förslag till

Lag om skatt på videobandspelare

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Skatt (videoskatt) skall erläggas till staten enligt denna lag vid omsättning eller uthyrning inom landet eller vid införsel till landet av videobandspelare (ur tulltaxenummer 92.11).

2 § Skatt utgår med 600 kronor per videobandspelare.

3 § Riksskatteverket är, utom i fall som avses i andra stycket, beskattningsmyndighet. Därvid gäller lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning.

Då en videobandspelare införs till landet av någon som inte är registrerad som importör enligt 6 § andra stycket, skall skatten erläggas till tullmyndigheten. I sådana fall gäller tullagen (1973:670) i fråga om skatten. Dessutom gäller 46 § lagen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning.

4 § Med skattskyldig avses i det följande
1. den som inom landet yrkesmässigt tillverkar videobandspelare,
2. den som har blivit registrerad som importör enligt 6 § andra stycket.

5 § Skattskyldighet för den som är skattskyldig inträder när
1. en videobandspelare levereras till en köpare som inte är registrerad,
2. en videobandspelare första gången hyrs ut,
3. uttag sker av en videobandspelare,
4. den skattskyldige avregistreras.

6 § Tillverkare som avses i 4 § skall vara registrerad som skattskyldig hos riksskatteverket.

Den som inför videobandspelare till landet för yrkesmässig återförsäljning eller uthyrning i större omfattning kan efter ansökan registreras som skattskyldig hos riksskatteverket.

7 § Skattskyldig skall lämna deklaration till riksskatteverket för varje period om två kalendermånader räknat från kalenderårets början (redovisningsperiod).

8 § I deklarationen skall skatt redovisas för de videobandspelare för vilka skattskyldighet har inträtt under redovisningsperioden. Avdrag får göras för skatt på sådana videobandspelare
1. som har förts ut ur landet eller förts till svensk frihamn för annat ändamål än att användas där,
2. för vilka skattskyldighet enligt denna lag tidigare har inträtt,
3. som har återtagits i samband med återgång av köp,
4. som har sålts med förlust för den skattskyldige, i den mån förlusten hänför sig till bristande betalning från köparen.

Avdrag enligt första stycket 4 får göras med belopp som svarar mot så stor del av skatten som förlusten visas utgöra av varans försäljningspris.

9 § Deklarationen skall ha kommit in till riksskatteverket senast den femte i andra månaden efter utgången av redovisningsperioden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

18 Förslag till

Lag om skatt på viss elektrisk kraft

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Skatt skall erläggas till staten enligt denna lag för elektrisk kraft som inom landet framställs i ett vattenkraftverk med en installerad generatoreffekt av minst 100 kilowatt.

Skatteplikt föreligger inte för elektrisk kraft som framställs i ett pumpkraftverk.

2 § Riksskatteverket är beskattningsmyndighet. Lagen (1959: 92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning tillämpas på skatt enligt denna lag.

3 § Den som framställer elektrisk kraft som avses i 1 § (skattepliktig kraft) är skattskyldig och skall vara registrerad hos riksskatteverket.

4 § Skyldighet att erlägga skatt enligt denna lag inträder när kraften framställs.

5 § Skatten utgår med två öre per kilowattimme.

Skatten sätts ned med ett öre per kilowattimme om den har producerats i ett kraftverk som har tagits i drift under åren 1973–1977 och med två öre per kilowattimme om den har producerats i ett kraftverk som har tagits i drift senare.

Den skattepliktiga kraften skall mätas vid varje kraftverk.

6 § Vid beräkning av skatt enligt 5 § skall den producerade kraften i förekommande fall fördelas på anläggningar som har tagits i drift före år 1973, under tiden 1973–1977 och efter år 1977 med ledning av den generatoreffekt som har börjat utnyttjas under var och en av dessa tidsperioder.

7 § Den som är skattskyldig skall lämna deklaration till riksskatteverket för varje kalendermånad.

8 § Deklarationen skall ha kommit in till riksskatteverket senast den tjugofemte i månaden efter redovisningsperioden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

19 Förslag till

Lag om inbetalning på särskilt investeringskonto

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Svenskt aktiebolag, svensk ekonomisk förening och svensk sparbank skall, om företagets huvudsakliga verksamhet avser jordbruk, skogsbruk, fastighetsförvaltning eller rörelse, betala in medel på ett räntelöst konto i riksbanken (särskilt investeringskonto) enligt bestämmelserna i denna lag.

Regeringen får, om det finns synnerliga skäl, medge befrielse helt eller delvis från skyldigheten att betala in medel på särskilt investeringskonto.

Företag, som avses i första stycket och som betalar in medel på särskilt investeringskonto, har rätt till avdrag enligt bestämmelserna i 4 § för det belopp som i räkenskaperna har avsatts till en särskild fond (särskild investeringsfond).

Aktiebolag eller ekonomisk förening, som avses i 24 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928: 370), behöver inte betala in medel på särskilt investeringskonto.

2 § Inbetalning på särskilt investeringskonto skall göras med ett belopp som motsvarar 20 procent av företagets justerade årsvinst under det beskattningsår för vilket taxering i första instans sker år 1984 eller – om företaget på grund av förlängning av räkenskapsåret inte skall taxeras detta år – år 1985. Understiger den justerade årsvinsten 1 miljon kronor behöver inbetalning på särskilt investeringskonto inte göras.

Med justerad årsvinst avses årsvinsten enligt fastställd balansräkning sedan årsvinsten, i den mån den påverkats av nedan angivna poster,

a) ökats med erlagda eller beräknade allmänna svenska skatter,

b) ökats med belopp som har avsatts till allmän investeringsfond enligt lagen (1979: 609) om allmän investeringsfond och annan liknande fond,

c) ökats med belopp som har donerats till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål,

d) minskats med restituerade allmänna svenska skatter,

e) minskats med belopp som enligt 6 § lagen om allmän investeringsfond har återförts från lagerinvesteringskonto jämte tillägg på sådant belopp,

f) justerats med belopp som har föranlett ändring av årsvinsten på grund av överföring av allmän investeringsfond och annan liknande fond samt

g) ökats med belopp som har tagits i anspråk för av- eller nedskrivningar eller koncernbidrag utöver vad som kan godtas vid inkomsttaxeringen.

Omfattar beskattningsåret kortare eller längre tid än tolv månader skall den justerade årsvinsten jämkas med hänsyn till detta. Skall företaget taxeras för två beskattningsår skall årsvinsten för de båda beskattningsåren läggas samman, varefter vinsten jämkas med hänsyn till de båda beskattningsårens sammanlagda längd.

Har företaget vidtagit några åtgärder som kan antas ha tillkommit i syfte att helt eller delvis undgå skyldighet att betala in medel på särskilt investeringskonto skall vid bestämmande av underlaget för insättningsskyldigheten bortses från sådana åtgärder.

3 § Inbetalning till särskilt investeringskonto skall ha kommit ett riksbankskontor till handa senast den dag, då företaget enligt 34 § 1 eller 2

mom. taxeringslagen (1956: 623) skall ha avlämnat allmän självdeklaration för beskattningsåret.

Inbetalning som har gjorts senare än i första stycket sägs men senast den 15 oktober under taxeringsåret skall också godtas. I dessa fall skall företaget betala en särskild avgift till statsverket. Avgiften är 1 procent av det för sent inbetalade beloppet för den kalendermånad då beloppet rätteligen senast skulle ha betalats in och därefter 1 procent av beloppet för varje påbörjad kalendermånad till dess inbetalning sker.

Den särskilda avgiften skall betalas inom den tid som länsstyrelsen bestämmer. Betalas inte avgiften inom föreskriven tid utgår restavgift enligt 58 § 1 mom. första stycket uppbördslagen (1953: 272) på avgiftsbeloppet. Den särskilda avgiften och restavgiften får drivas in i samma ordning som gäller för indrivning av skatt enligt uppbördslagen.

Avgifterna är inte avdragsgilla vid inkomsttaxeringen.

Skall företaget inte taxeras år 1984 är företaget skyldigt att göra en preliminär inbetalning till riksbanken med belopp som motsvarar 20 procent av den justerade årsvinsten eller – i förekommande fall – den jämkade årsvinsten, beräknad enligt 2 §, som hänför sig till det eller de beskattningsår för vilket taxering sker år 1983. Inbetalningen skall ha kommit ett riksbankskontor till handa senast den 30 april 1984. Finner företaget, vid avlämnandet av sin allmänna självdeklaration till 1985 års taxering, att ett större belopp skall betalas in till särskilt investeringskonto än vad som preliminärt har betalats in, skall företaget betala in vad som fattas senast den dag, då företaget enligt 34 § 1 eller 2 mom. taxeringslagen skall ha avlämnat sin deklaration. Bestämmelserna i andra–fjärde styckena gäller även företag som avses i detta stycke.

Riksbanken skall lämna bevis till företaget om inbetalning till särskilt investeringskonto.

Riksbanken skall till arbetsmarknadsstyrelsen och länsstyrelsen översända uppgifter angående de för beskattningsåret gjorda inbetalningarna till särskilt investeringskonto senast den 31 maj under taxeringsåret eller, om beloppet har betalats in vid senare tidpunkt, snarast därefter.

4 § Vid beräkning av nettointäkt av fastighet eller av rörelse enligt kommunalskattelagen (1928: 370) och lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt har företag, som avses i 1 §, rätt till avdrag för belopp som i räkenskaperna har avsatts till särskild investeringsfond. Avdrag medges inte med högre belopp än vad företaget – i enlighet med bestämmelserna i 2 § – senast den 15 oktober under taxeringsåret har betalat in till särskilt investeringskonto. Avdraget får göras vid taxeringen det år då insättningen senast skall ha skett eller – om företaget på grund av förlängning av räkenskapsåret inte skall taxeras nämnda år – vid påföljande års taxering.

Ett företag kan inte få avdrag för avsättning till särskild investeringsfond i mer än en förvärvskälla.

5 § Om ett företag, som enligt bestämmelserna i denna lag är skyldigt att betala in medel till särskilt investeringskonto, inte har gjort detta senast den 15 oktober under taxeringsåret skall som skattepliktig intäkt tas upp ett särskilt tillägg som svarar mot det belopp som sålunda inte har betalats in till riksbanken.

6 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, arbetsmarknadsstyrelsen kan besluta att särskild investeringsfond skall eller får tas i

anspråk för ändamål som avses i 7 § första stycket. Beslut som nu sagts får avse endast den tid som läget på arbetsmarknaden och andra förhållanden motiverar och skall förses med de villkor som är påkallade härav. Beslut kan gälla samtliga företag, företag av viss beskaffenhet eller visst eller vissa företag.

Särskild investeringsfond som har avsatts i viss förvärvskälla får tas i anspråk i samma förvärvskälla eller i annan förvärvskälla inom inkomstslagen jordbruksfastighet och rörelse. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, arbetsmarknadsstyrelsen får, om det finns särskilda skäl, medge att särskild investeringsfond som avsatts i förvärvskälla inom inkomstslagen jordbruksfastighet eller rörelse tas i anspråk i inkomstslaget annan fastighet.

Ett företag, som ansöker om att ta särskild investeringsfond i anspråk, skall ha berett berörda arbetstagarorganisationer tillfälle att avge yttrande över ansökningen. Saknas sådana organisationer, skall i stället de anställda på lämpligt sätt beredas tillfälle att avge yttrande. Yttrandena skall fogas till ansökningen.

Beslut om att särskild investeringsfond får tas i anspråk skall tillställas företaget, riksbanken och länsstyrelsen.

7 § Särskild investeringsfond får tas i anspråk för följande ändamål, nämligen för

a) kostnader för reparations- och andra underhållsarbeten på här i riket belägen byggnad, som inte utgör lagertillgång eller är avsedd att användas som bostad, och för avskrivning av ny-, till- eller ombyggnad av sådan byggnad,

b) avskrivning av inventarier som, om de inte utgör transportmedel i internationell trafik, är avsedda att användas i här i riket bedriven verksamhet, samt ombyggnad av fartyg eller luftfartyg och kostnader för reparation av fartyg eller luftfartyg,

c) kostnader för främjande av skogsbruk eller underhåll av markanläggning här i riket och för avskrivning av sådan del av anskaffningsvärdet av markanläggning som får dras av genom årliga värdeminskningsavdrag,

d) kostnader för undersökningsarbete, förberedande arbete eller tillredningsarbete i gruva, stenbrott eller annan liknande fyndighet här i riket,

e) kostnader för tekniskt och naturvetenskapligt forsknings- och utvecklingsarbete samt kostnader för utbildning av arbetstagare hos företaget,

f) kostnader för att främja avsättningen utomlands av varor som tillverkas här i riket.

Belopp, som har avsatts till särskild investeringsfond, får tas i anspråk endast för arbete som utförs, inventarier som levereras och i övrigt kostnader som hänför sig till tid efter bokslutsdagen.

Ianspråktagande av särskild investeringsfond för ändamål som anges i första stycket e) får göras endast av företag som bedriver industriell tillverkning. Ianspråktagande enligt första stycket e) och f) får göras endast efter medgivande av regeringen.

Ianspråktagande av särskild investeringsfond får inte avse begagnade inventarier. I fråga om inventarier som företaget har anskaffat från näringsidkare med vilken företaget är förbundet i väsentlig ekonomisk intressegemenskap får fonden tas i anspråk endast om inventarierna har tillverkats under beskattningsåret.

Om särskild investeringsfond enligt beslut enligt 6 § får tas i anspråk för arbete som avses i första stycket a) eller c), får företaget, såvida arbetet hänför sig till flera beskattningsår och avdrag på grund av arbetet inte redan har skett, under det sista året ta fonden i anspråk för avskrivning av tillgångarna eller för täckande av kostnaderna med högst ett belopp som svarar mot uppkomna kostnader under de ifrågavarande åren. Vad nu sagts gäller också i fråga om ny- eller ombyggnad av fartyg eller luftfartyg och i fråga om byggnadsinventarier och markinventarier.

Med byggnader, inventarier och markanläggningar förstås vid tillämpning av denna lag tillgångar som vid inkomsttaxeringen behandlas enligt de bestämmelser som gäller för byggnader, maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier respektive markanläggningar. Motsvarande gäller i fråga om byggnadsinventarier och markinventarier. Som inventarier anses dock inte tillgångar som avses i punkt 6 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen (1928:370).

8 § Har beslut enligt 6 § meddelats får företaget från det särskilda investeringskontot ta ut medel som svarar mot den del av den särskilda investeringsfonden som skall eller får tas i anspråk. Utbetalning får inte göras före utgången av november månad det år då den mot inbetalningen svarande avsättningen har prövats vid taxeringen i första instans.

Har utbetalning skett skall ett belopp som svarar mot det utbetalade beloppet tas i anspråk av den särskilda investeringsfonden i enlighet med beslutet.

9 § Sedan två år har förflutit från den dag då inbetalning på särskilt investeringskonto har gjorts, har företaget rätt att efter uppsägning hos riksbanken få tillbaka den kvarstående delen av medlen. Därvid skall en mot återbetalningen svarande del av fonden omedelbart tas upp som skattepliktig intäkt i den förvärvskälla där fondavsättningen har gjorts.

Om det finns synnerliga skäl, får regeringen medge att återbetalningen sker före utgången av den i första stycket angivna tiden.

10 § Har en särskild investeringsfond eller en del av en sådan fond tagits i anspråk enligt denna lag, utgör det ianspråktagna beloppet inte skattepliktig intäkt. Å andra sidan får sådana utgifter, för vilka fonden har tagits i anspråk, vid taxeringen inte dras av som driftkostnad. Har fonden tagits i anspråk för anskaffning av en anläggningstillgång, skall vid beräkning av avskrivningsunderlag för tillgången räknas endast den del av utgifterna som inte har täckts av det ianspråktagna beloppet.

11 § Särskild investeringsfond skall återföras till beskattning om

a) fonden har tagits i anspråk utan tillstånd och det inte är fråga om fall som avses i 9 §,

b) medel har tagits ut från särskilt investeringskonto med stöd av beslut enligt 6 § utan att en mot de utbetalade medlen svarande del av fonden har tagits i anspråk i enlighet med beslutet,

c) företaget har träffat avtal om överlåtelse eller pantsättning av medel på särskilt investeringskonto,

d) företaget vid beskattningsårets utgång inte driver jordbruk, skogsbruk, fastighetsförvaltning eller rörelse,

e) företaget genom fusion enligt 14 kap. 1, 2 eller 8 § aktiebolagslagen (1975:1385), 96 § 1 mom. lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar eller

78 § lagen (1955:416) om sparbanker skall anses upplöst och fonden inte enligt fjärde stycket har övertagits av det övertagande företaget,

f) beslut har fattats att företaget skall träda i likvidation eller

g) beslut har meddelats att företaget skall försättas i konkurs.

Återföringen till beskattning skall göras i den förvärvskälla där avsättningen har gjorts.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, arbetsmarknadsstyrelsen får, om det finns särskilda skäl, medge att en särskild investeringsfond, som skall återföras till beskattning enligt första stycket d), får behållas under viss tid. Efter utgången av denna tid skall den kvarstående fonden återföras till beskattning i enlighet med vad som nyss sagts.

Vid sådan fusion, som avses i 28 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928:370), får moderbolaget eller den övertagande föreningen i beskattningsavseende överta en särskild investeringsfond. Har fonden övertagits skall det anses som om moderbolaget eller den övertagande föreningen har gjort inbetalning till riksbanken den dag då dotterbolaget eller den överlåtande föreningen gjorde inbetalningen. Vad som har sagts nu gäller även i fråga om fusion enligt 78 § lagen om sparbanker.

Vad i första – fjärde styckena sägs om särskild investeringsfond skall i förekommande fall gälla en del av en sådan fond.

12 § Om en särskild investeringsfond skall återföras till beskattning enligt 11 § första stycket skall som skattepliktig intäkt i den förvärvskälla, där avsättningen har gjorts, tas upp ett särskilt tillägg som svarar mot 50 procent av det återförda beloppet.

Regeringen får, om det finns synnerliga skäl, medge befrielse från tillägget.

13 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, arbetsmarknadsstyrelsen får, om det finns särskilda skäl, medge att ett företags särskilda investeringsfond helt eller delvis övertas av ett annat företag. För sådant medgivande krävs

a) att det ena företaget är moderföretag och det andra företaget dess helägda dotterföretag eller

b) att båda företagen är helägda dotterföretag till samma moderföretag eller

c) att det ena företaget är ett svenskt aktiebolag vars aktier till mer än 90 procent ägs av moderföretaget tillsammans med eller genom förmedling av ett eller flera av dess helägda dotterföretag och det andra företaget antingen är ett annat sådant aktiebolag eller också moderföretaget eller dess helägda dotterföretag.

Vid tillämpningen av det föregående stycket avses med moderföretag svenskt aktiebolag, svensk ekonomisk förening eller svensk sparbank och med helägt dotterföretag svenskt aktiebolag vars aktier till mer än 90 procent ägs av moderföretaget.

I beslut om övertagande av en särskild investeringsfond skall anges i vilken förvärvskälla hos det övertagande företaget som fonden skall anses avsatt.

Riksbanken skall på framställning av det överlåtande företaget överföra medel, som svarar mot den del av den särskilda investeringsfonden som skall övertas med stöd av beslutet, från företagets särskilda investeringskonto till ett motsvarande konto för det övertagande företaget.

Har en särskild investeringsfond övertagits skall det anses som om det övertagande företaget gjort avsättning till fonden och inbetalning till riksbanken vid den tidpunkt då det överlåtande företaget gjorde avsättningen och inbetalningen.

14 § Medel, som har betalats in på särskilt investeringskonto, får utbetalas endast

a) i fall som avses i 8 § första stycket,

b) i fall som avses i 9 §,

c) om särskild investeringsfond i fall som avses i 11 § första stycket e) och f) helt eller delvis har återförts till beskattning,

d) om beslut har meddelats att företaget skall försättas i konkurs,

e) om särskild investeringsfond helt eller delvis har överförts till ett annat företag och medlen därför skall överföras till det andra företagets särskilda investeringskonto eller

f) om företaget har inbetalat mer än det belopp som skall betalas in på kontot.

Tidigare inbetalade medel skall anses ha utbetalats före senare inbetalade medel.

I fall som avses i första stycket c) skall länsstyrelsen på framställning av företaget besluta om utbetalning av medel som svarar mot den del av fonden som har återförts till beskattning i den mån medlen inte tidigare har återgått till företaget.

I fall som avses i första stycket f) skall länsstyrelsen på framställning av företaget besluta om utbetalning av det överskjutande beloppet.

Har medel betalats ut från ett särskilt investeringskonto skall riksbanken underrätta arbetsmarknadsstyrelsen och länsstyrelsen om detta.

15 § Företag som skall betala in medel till särskilt investeringskonto skall i självdeklarationen lämna uppgifter om beräkningen som skall ligga till grund för inbetalningsskyldigheten. Uppgifterna skall lämnas på blankett enligt formulär som fastställs av riksskatteverket.

Företag som vid beskattningsårets utgång har särskild investeringsfond eller som under beskattningsåret har avvecklat sin särskilda investeringsfond skall i självdeklarationen lämna uppgifter om fondens storlek, användning och avveckling. Uppgifterna skall lämnas i två exemplar på blankett enligt formulär som fastställs av riksskatteverket. Till deklarationen skall fogas bevis från riksbanken angående inbetalning på särskilt investeringskonto.

Efter anmaning är ett företag, som avses i 1 §, skyldigt att lämna uppgifter enligt första stycket. Anmaningen får utfärdas av chef för taxeringsenhet eller revisionsenhet, taxeringsnämnd eller taxeringsintendent. I anmaningen får vite föreläggas. Bestämmelserna om vite i 123–125 §§ taxeringslagen (1956:623) gäller i tillämpliga delar på sådant vite.

16 § Taxeringsnämnden skall, i fråga om företag som nämnden skall taxera till statlig inkomstskatt, lämna uppgift till länsstyrelsen om särskilda investeringsfonder som finns vid beskattningsårets utgång och särskilda investeringsfonder som har avvecklats under beskattningsåret. Har uppgifter enligt 15 § första stycket inte lämnats av företag, som kan antas vara skyldiga att göra detta, skall taxeringsnämnden anmäla detta till länsstyrelsen.

17 § Länsstyrelsen skall snarast möjligt efter det att taxeringsnämndernas arbete beträffande visst års taxering har avslutats till arbetsmarknadsstyrelsen översända de i 15 § första stycket angivna uppgifterna. Sådana uppgifter behöver inte lämnas beträffande företag som inte har medgivits avdrag för avsättning till särskild investeringsfond. Har beslut om avdrag för avsättning till särskild investeringsfond eller ianspråktagande av fonden ändrats, skall länsstyrelsen snarast meddela arbetsmarknadsstyrelsen detta.

18 § Särskilda investeringsfonder skall stå under tillsyn av arbetsmarknadsstyrelsen. Företag med särskild investeringsfond skall på anmaning till styrelsen lämna de uppgifter om fondens storlek, användning och avveckling som styrelsen behöver.

Hos arbetsmarknadsstyrelsen och länsstyrelsen skall föras register över särskilda investeringsfonder.

Hos riksbankens huvudkontor i Stockholm skall föras register över samtliga särskilda investeringskonton.

19 § Arbetsmarknadsstyrelsens beslut enligt denna lag överklagas hos regeringen genom besvär.

Länsstyrelsens beslut enligt denna lag överklagas hos kammarrätten genom besvär. Mot kammarrättens beslut får talan inte föras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

Motioner

1982/83:73 av Erik Hovhammar (m) och Eric Hägelmark (fp)

I motionen yrkas att riksdagen avslår propositionen i vad avser höjningen av skatt på förmögenhet samt arvsskatt och gåvoskatt.

1982/83:81 av Ivar Franzén (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen avslår det förslag till vattenkraftsskatt som redovisas i propositionen,

2. att riksdagen ansluter sig till de riktlinjer för ny vattenkraftsskatt som redovisas i denna motion.

1982/83:82 av Ingeborg Hartelius (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att höja det gåvoskattefria grundavdraget från 2 000 till 5 000 kr. från och med 1983.

1982/83:84 av Per-Richard Molén (m) och Martin Olsson (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå förslaget om särskild vattenkraftsskatt i propositionen,

2. att riksdagen – därest yrkandet enligt punkt 1 ovan avslås – beslutar införa särskilda undantagsregler för den typ av produktionsanläggningar som berörs i motionen.

1982/83:85 av Sten Sture Paterson (m) och Filip Fridolfsson (m)

såvitt avser yrkandena

2. att riksdagen avslår förslaget till lag om hyreshusavgift,

3. att riksdagen – om yrkandet under 2 icke bifalls –

a) beslutar att hyreshusavgifter för varje beskattningsår skall utgöra två procent av det taxeringsvärde som legat till grund för beräkning av garantibeloppet minskat med 200 000 kr.,

b) beslutar att hyreshusavgifter maximeras till fastighetens nettoresultat.

1982/83:86 av Lennart Pettersson (s) och Nils Erik Wååg (s)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar undanta de mindre vattenkraftverken från s. k. övervinstskatt.

1982/83:88 av Bengt Wittbom m. fl. (m)

I motionen yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag om en höjning av elproduktionsbeskattningen.

1982/83:95 av Sören Lekberg m. fl. (s)

såvitt avser yrkandet

1. att riksdagen vid behandlingen av propositionen vad gäller förslaget om hyreshusavgift beaktar vad som anförts i motionen.

1982/83:97 av Per Unckel (m) och Lennart Blom (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen avslår förslaget om en särskild skatt på vattenkraft,

2. att riksdagen, om yrkande 1 inte vinner bifall, beslutar att gränsen för skattebefrielse höjs från 100 kw till 1 500 kw installerad generatoreffekt.

1982/83:100 (hänv. 99) av Ulf Adelsohn m. fl. (m).

I motionen yrkas

1. att riksdagen avslår de till propositionen fogade lagförslagen utom förslag till dels lag om ändring i lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m., dels lag om ändring i lagen (1981:1099) om särskilt investeringsavdrag vid redovisningen av mervärdeskatt,

2. att riksdagen beslutar de ändringar i fråga om statlig inkomstskatt som yrkas i motion 1982/83:99,

1982/83:113 (hänv. 112) av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c).

I motionen yrkas att riksdagen beslutar

1. avslå förslaget om obligatorisk inbetalning på särskilt investeringskonto,

2. avslå förslaget om höjd förmögenhetsskatt,

3. avslå förslaget om höjd arvsskatt och gåvoskatt,

4. avslå förslaget om avskaffande av skattereduktion för aktieutdelning,

5. avslå förslaget om reducering av skattereduktion vid aktiesparande,

6. avslå förslaget om förändring av inkomstskatteskalan,

7. att höja basenheten enligt lagen (1977:1071) om basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt med 200 kr. samt i övrigt ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om den statliga inkomstskatten,

8. avslå förslaget om skattereduktion för fackföreningsavgift,

9. avslå förslaget om hyreshusavgift samt ge regeringen till känna vad som i motionen anförts i denna del.

1982/83:114 (hänv. 112) av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c)

såvitt avser yrkandena

2. att riksdagen avslår förslaget om en särskild vattenkraftsskatt,

3. att riksdagen med anledning av propositionen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utformningen och användningen av en avgift på äldre vattenkraft och att därvid också uttala att nedsättning av Vattenfalls avkastningskrav ej skall vara aktuellt.

1982/83:120 av Ola Ullsten m. fl. (fp)

såvitt avser yrkandena

7. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt § 28,

8. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,

9. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i uppbördslagen (1953:272) § 2,

10. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,

11. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1970:172) om begränsning av skatt i vissa fall,

12. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69),

13. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m.,

14. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1978:423) om skattelättnader för vissa sparformer,

15. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (1980:1047) om skattereduktion för aktieutdelning,

16. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1982:417) om ikraftträdande av lagen (1982:416) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,

17. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1982:420) om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,

18. att riksdagen beslutar om följande ändringar i förslag till lag om hyreshusavgift

i lagens 1 §: i första stycket "med beräknat värdeår före år 1958" (i stället för 1975);

i andra stycket p. 2 utgår orden "uppförts eller";

andra stycket p. 4 utgår,

19. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om skattereduktion för fackföreningsavgift,

20. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om skatt på videobandspelare,

21. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om skatt på viss elektrisk kraft,

22. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om inbetalning på särskilt investeringskonto,

23. att riksdagen beslutar fastställa basenheten i lagen om basenhet till 7 500 kr. för år 1983.

1982/83:124 av Lars Werner m. fl. (vpk)

såvitt avser yrkande

2. att riksdagen beslutar anta följande

1. Förslag till

Lag om husavgift

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den som vid taxering till kommunal inkomstskatt skall ta upp garantibelopp för annan fastighet som inkomst skall betala *husavgift* om fastigheten vid fastighetstaxering betecknas som hyreshusenhet *eller småhusenhet* och omfattar byggnad med beräknat värdeår före år 1975.

Från husavgift undantas dock

1. hyreshusenhet som huvudsakligen består av hotell- eller restaurangbyggnad, kioskbyggnad eller parkeringsbyggnad; *hyreshusenhet eller småhusenhet* som utgörs av tomtmark med saneringsbyggnad samt hyreshusenhet *eller småhusenhet* med ett taxeringsvärde understigande 1 000,

2. hyreshusenhet *eller småhusenhet* om byggnaden har uppförts eller byggts om efter år 1957 med stöd av lån enligt kungörelsen (1957:360) om tertiärlån m. m. eller kungörelsen (1962:537) om bostadslån eller bostadslånekungörelsen (1967:537) eller med stöd av lån enligt bostadsfinansieringsförordningen (1974:946) och lånet inte avser enbart följande åtgärder, nämligen

åtgärder för en bättre hushållning med energi eller användning av annat energislag än olja vid uppvärmning,

åtgärder vilka behövs för att minska radondotterhalten till en nivå som är godtagbar från allmän hälsovårdssynpunkt,

åtgärder som avser förbättrad avfallshantering,

3. hyreshusenhet med studentbostadshus som har uppförts år 1957 eller tidigare med stöd av tilläggslån för anordnande av studentbostäder,

4. annan hyreshusenhet *eller småhusenhet* om byggnaden har uppförts efter år 1957 och lån har lämnats enligt räntelånekungörelsen (1967:553),

5. *hyreshusenhet eller småhusenhet som ägs av staten, kommun, landstingskommun, kommunförbund, allmännyttigt bostadsföretag eller aktiebolag som helt ägs av en kommun eller landstingskommun.*

Husavgiften utgör för varje beskattningsår *i fråga om hyreshusenhet* 2 procent och *i fråga om småhusenhet 1 procent* av det taxeringsvärde som legat till grund för beräkning av garantibeloppet.

Har garantibeloppet jämkats enligt bestämmelserna i 47 § sjätte stycket kommunalskattelagen (1928:370) skall också underlaget för beräkning av *husavgiften* jämkas.

2 § Med småhusenhet avses småhus som till övervägande delen utgör permanentbostad för högst två familjer och tomtmark för sådan byggnad.

3 § Vad som föreskrivs i 15 § 2 mom. första stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt om ansvarighet för sådan skatt gäller också beträffande *husavgift*.

4 § *Husavgift* utgår i helt antal kronor. Avgiftsbeloppet avrundas vid öretal över femtio uppåt och vid annat öretal nedåt.

5 § I fråga om debitering och uppbörd av *husavgift* gäller bestämmelserna i uppbördslagen (1953:272).

6 § *Husavgift* tillfaller staten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering. Avgiften skall dock vid 1984 års taxering utgöra *för hyreshusenheter* 1 procent *och för småhusenheter 0,5 procent samt* vid 1985 års taxering *för hyreshusenheter* 1,5 procent *och för småhusenheter 0,75 procent*. I fråga om förvärvskälla för vilken beskattningsåret har börjat före ikraftträdandet skall avgiften vid 1984 års taxering påföras med så stor del som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller efter ikraftträdandet och hela beskattningsåret.

2. Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom föreskrivs att 20 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angiven lydelse.

Nuvarande lydelse	*Motionärernas förslag*
	20 §[1]
Vid beräkningen – – – av 43 § 3 mom. Avdrag får – – – byggande m. m.;	
	husavgift enligt lagen (1982:000) om husavgift;
belopp, för – – – enligt 36 §.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

[1] Senaste lydelse 1981: 388.
Paragrafen föreslås ändrad även i prop. 1981/82: 146 och prop. 1981/82: 154.

1982/83:125 av Lars Werner m. fl. (vpk)
såvitt avser yrkandena
6. att riksdagen antar följande

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982:417) om ikraftträdande av lagen (1982:416) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1982:417) om ikraftträdande av lagen (1982:416) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

2 §

Vid 1984 års taxering utgör grundbeloppet i stället för vad som anges i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt:

när beskattningsbar inkomst inte överstiger 4 basenheter enligt lagen (1977:1971) om basenhet:

2 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 1 basenhet;

när beskattningsbar inkomst överstiger

4 men inte	7 basenheter	:	grundbeloppet	för	4 basenheter	och	4 %	av	återstoden
7 "	" 8 "	:	"	"	7 "	"	9 %	"	"
8 "	" 9 "	:	"	"	8 "	"	14 %	"	"
9 "	" 10 "	:	"	"	9 "	"	23 %	"	"
10 "	" 12 "	:	"	"	10 "	"	26 %	"	"
12 "	" 13 "	:	"	"	12 "	"	29 %	"	"
13 "	" 14 "	:	"	"	13 "	"	33 %	"	"
14 "	" 15 "	:	"	"	14 "	"	38 %	"	"
15 "	" 17 "	:	"	"	15 "	"	43 %	"	"
17 "	" 19 "	:	"	"	17 "	"	46 %	"	"
19 "	" 20 "	:	"	"	19 "	"	47 %	"	"
20 basenheter		:	"	"	20 "	"	48 %	"	"

7. att riksdagen antar följande förslag till skattereduktion vid taxering till statlig inkomstskatt, vid 1984 års taxering:

Den vars beskattningsbara inkomst är 37 500 (5,3 basenheter enligt yrkande 8 nedan) får sin statliga skatt reducerad med 0 kr. Den som har en beskattningsbar inkomst på 40 000 kr. får sin skatt reducerad med 100 kr., varefter sker en successiv upptrappning av reduktionen så att skattereduktionen vid en beskattningsbar inkomst på 70 000 kr (9,9 basenheter) utgör 1 500 kr. Denna nivå på skattereduktion gäller för alla beskattningsbara inkomster mellan 70 000 kr. (9,9 basenheter) och 100 000 kr. (14,1 basenheter). För inkomster över 100 000 kr. (14,1 basenheter) sker en avtrappning av reduktionen så att den helt upphör vid inkomster från 130 000 kr. (18,3 basenheter) och därutöver. (Vi förutsätter att vederbörande utskott utarbetar lagtext).

8. att riksdagen antar följande

Förslag till

Lag om ändring i lagen om basenhet 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt (1977:1071)

Nuvarande lydelse	*Motionärernas förslag*
1 §	
Basenhet enligt – – – september månad.	
2 §	
Basenhet utgör för varje taxeringsår ett belopp som motsvarar *6400* kronor multiplicerat med årets jämförelsetal. Basenheten avrundas nedåt till helt hundratal kronor. *Lag 18 december 1980 (nr 1060), som trätt i kraft 1 januari 1981 och tillämpas första gången i fråga om 1982 års taxering. Vid denna taxering är basenheten 6400 kronor.*	Basenhet utgör för varje taxeringsår ett belopp som motsvarar *7100* kronor multiplicerat med årets jämförelsetal. Basenheten avrundas nedåt till helt hundratal kronor.
3 §	
Jämförelsetalet för taxeringsåret är det tal som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i augusti månad två år före taxeringsåret och augusti månad år 1980. Därvid skall förändringarna i det allmänna prisläget beräknas med bortseende från indirekta skatter, tullar, avgifter och ändringar i energipriser samt tillägg göras för subventioner. Lag 18 december 1980 (nr 1060). Angående ikraftträdande m.m., se vid 2 §.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

Yttranden från andra utskott

Yttranden har avgivits av finansutskottet, såvitt avser de till skatteutskottet remitterade delarna av propositionen jämte följdmotioner, av näringsutskottet över förslaget till särskild skatt på elkraft och av konstitutionsutskottet över förslaget om skattereduktion för fackföreningsavgift. Yttrandena är fogade som bilagor till betänkandet.

Skrivelser

Skrivelser har inkommit från Sveriges grossistförbund (två skrivelser), Svenska elverksföreningen, Småkraftverkens riksförening, Sveriges industriförbund (två skrivelser), Sveriges energiföreningars riksorganisation, Sveriges tandläkareförbund, Stockholms handelskammare (två skrivelser), Sveriges köpmannaförbund, SHIO-familjeföretagen, Svenska byggnadsentreprenörföreningen, Kooperativa förbundet, Svenska arbetsgivareföreningen och Sveriges bostadsrättsföreningars centralorganisation.

Utskottet

Inledning

Förslagen i propositionen syftar bl. a. till att främja tillväxten inom konkurrensutsatta sektorer av svenskt näringsliv. Avsikten är också att stärka den svenska ekonomin, trygga sysselsättningen och – mot bakgrund av den i oktober beslutade devalveringen – skapa förutsättningar för en återhållsam lönerörelse.

På beskattningsområdet föreslås lättnader i inkomstskatten i form av sänkta skattesatser i vissa inkomstskikt och en särkild skattereduktion för fackföreningsavgifter.

Aktiebolag och ekonomiska föreningar skall vara skyldiga att betala in viss del av sin vinst på ett räntelöst konto i riksbanken. De särskilda investeringsavdrag som gäller för vissa byggnadsarbeten m. m. och vid redovisningen av mervärdeskatt förlängs ett år. Detsamma gäller de nuvarande frisläppen av de allmänna investeringsfonderna och de allmänna investeringsreserverna. Förlängningen av frisläppsperioderna kräver inte riksdagens medverkan.

Propositionen innebär också att kapitalskatterna skärps, att skattereduktionen vid utdelning på svenska börspapper slopas och att motsvarande reduktion vid bank-och aktiefondsparande sänks.

Slutligen föreslås att särskilda skatter införs på videobandspelare och på vattenkraftsbaserad elproduktion och att en avgift tas ut på vissa hyreshusenheter.

Till bilden på skatteområdet hör också det förslag om höjning av mervärdeskatten som läggs fram i proposition 55 och som behandlas i utskottets betänkande 14.

De m-, c- och fp-motioner som utskottet behandlar i detta betänkande

innebär sammanfattningsvis att de i propositionen framlagda förslagen om förlängning av investeringsstimulanser m. m. godtas. När det gäller den statliga inkomstskatten yrkar c och fp ytterligare lättnader i marginalskatterna, medan m begär att skatten anpassas fullt ut till penningvärdeutvecklingen. I övrigt yrkas avslag på propositionen. Vpk yrkar lättnader i inkomstbeskattningen i fråga om små och medelstora inkomster samt skatteskärpningar utöver vad som förslås i propositionen, bl. a. i fråga om kapitalbeskattningen. Förslagen i vpk-motionen framställs delvis såsom ett alternativ till den i proposition 55 föreslagna höjningen av mervärdeskatten och behandlas i dessa delar i utskottets betänkande 14.

Under utskottsbehandlingen av propositionen har c i skrivelse till utskottet begärt att frågan om skattereduktion för fackföreningsavgift remitteras till lagrådet för yttrande. M och fp har anslutit sig till detta yrkande. Vidare har moderaterna i utskottet begärt att konstitutionsutskottet skall beredas tillfälle yttra sig i frågan huruvida beredningen av förslagen om införande av skattereduktion för fackföreningsavgift, särskild elskatt, videoskatt och hyreshusavgift skett i enlighet med regeringsformens bestämmelser.

Inom utskottet torde inte råda några delade meningar om angelägenheten av att vid beredningen av regeringsärenden erforderliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter och att i den omfattning som behövs tillfälle lämnas sammanslutningar och enskilda att yttra sig. Utskottet vill erinra om att frågan om fackföreningsavgifters behandling i skattehänseende varit föremål för uppmärksamhet under en lång följd av år. Motionsyrkanden om avdrag för medlemsavgifter till fackföreningar och även branschorganisationer har sålunda behandlats av riksdagen vid åtskilliga tillfällen alltsedan 1959, och frågan har också flera gånger prövats av parlamentariska utredningar och i andra sammanhang. De frågor som gäller hyreshusavgift och särskild elskatt har utskottet fått belysta från olika utgångspunkter vid uppvaktningar och i ett antal skrivelser från branscher och enskilda vilka berörs av dessa pålagor.

Ett remissförfarande i nuvarande läge skulle vara förenat med ett sådant dröjsmål att förslagen inte kan genomföras i höst. När det gäller fackföreningsavgiften tillkommer att förslaget i propositionen ligger till grund för avtalsförhandlingarna, och ett uppskov med denna fråga skulle innebära att en av förutsättningarna för en återhållsam avtalsrörelse brister. Ett remissförfarande nu kan således väntas leda till ett så avsevärt men att utskottet anser sig inte kunna biträda remissframställningarna.

Finansutskottet har i sitt yttrande FiU 1982/83:3y anfört att de skatteskärpningar som nu erfordras måste utformas så att de inte verkar dämpande på den ekonomiska aktiviteten och att de förslag som läggs fram i propositionen utgör en lämplig kombination av åtgärder i olika riktningar. Finansutskottet framhåller bl. a. vikten av att genom åtgärder på bl. a. skatteområdet skapa förutsättningar för en lugn avtalsrörelse. Enligt

finansutskottets uppfattning är propositionen väl avvägd mot de krav som finansutskottet uttalat för skattepolitiken.

Utskottet kan instämma i finansutskottets bedömningar. Det nuvarande ekonomiska läget kräver uppoffringar, och bördorna bör – som framhålls i propositionen – fördelas rättvist. I det förslag som nu läggs fram av regeringen ställs fördelningspolitiken i centrum för krisplanens genomförande, och utskottet godtar därför i princip uppläggningen i propositionen.

Skatteskalan

Riksdagen antog i våras ett förslag till skattereform att genomföras i tre etapper inkomståren 1983, 1984 och 1985. Målet var att sänka marginalskatterna till högst 50 % för huvuddelen av de heltidsarbetande inkomsttagarna och att samtidigt begränsa det skattemässiga värdet av underskottsavdragen till högst 50 % av avdragsbeloppet. Riksdagsbeslutet innebar också en ändring av inflationsskyddet så till vida, att den årliga uppräkningen av basenheten för de tre reformåren fastställdes på förhand till 7 300, 7 700 resp. 8 100 kr. Enligt den för inkomståret 1983 beslutade skatteskalan skulle statlig inkomstskatt utgå med 11–24 % inom inkomstskikten 8–12 basenheter (58 400–87 600 kr.).

Ekonomi- och budgetministern framhåller i propositionen att den av regeringen beslutade 16-procentiga devalveringen påverkar såväl inflationstakt som inkomstutveckling på ett sådant sätt att anledning föreligger att justera reformen för 1983. Han föreslår därför – förutom en särskild skattereduktion för fackföreningsavgift – att skatten i inkomstskikten 8–12 basenheter sänks med en procentenhet utöver den under våren beslutade sänkningen.

I centerns och folkpartiets partimotioner (113 och 120) yrkas avslag på propositionen och en uppräkning av basenheten för inkomståret 1983 med 200 kr. till 7 500 kr. Centerpartiet begär dessutom att riksdagen för regeringen skall ge till känna att skalan måste revideras så att det betydelsefulla målet – att 90 % av de heltidsarbetande får en marginalskatt inte överstigande 50 % – uppnås.

Moderata samlingspartiet fullföljer i sin partimotion (100) det yrkande om skatteskala för 1983 som partiet framställde i våras i anslutning till den då beslutade skattereformen (jfr motion 1981/82:2529). Moderaterna yrkar dessutom – i likhet med c och fp – att basenheten för 1983 räknas upp till 7 500 kr. Slutligen begär moderaterna att inflationsskyddet för skatteskalan återställs helt och att den av riksdagen under våren beslutade begränsningen av underskottsavdragen upphävs.

I partimotionen 125 från vpk begär motionärerna att statlig inkomstskatt skall utgå enligt en särskild i motionen angiven skatteskala. Denna har kompletterats med bestämmelser om en särskild skattereduktion för skattskyldiga i inkomstskikten 37 500–130 000 kr. Motionärerna yrkar också att

inflationsskyddet för skatteskalan upphävs.

Förslaget i propositionen innebär – som tidigare nämnts – ingen annan ändring i förhållande till den under våren beslutade skatteskalan för år 1983 än att uttaget i inkomstskikten 8–12 basenheter sänkts med ytterligare 1 procentenhet. Härigenom blir skatteuttaget något lägre än enligt vårens beslut i inkomstskikten 60 000 kr. och däröver. Den maximala skattelättnaden, 292 kr. inträder vid inkomster om 90 000 kr. och däröver. Även enligt c–fp-förslaget blir skatteuttaget lägre vid inkomster om 60 000 kr. och däröver. Skattelättnaden blir emellertid större med stigande inkomst. Moderaternas skatteförslag leder till större lättnader än c:s och fp:s först vid inkomster om 140 000 kr. och däröver. De i kronor räknat största lättnaderna inträffar i de högsta inkomstlägena.

Enligt utskottets mening är det angeläget att så långt det är möjligt säkerställa de positiva effekterna av devalveringen. Om så skall kunna ske torde inte kunna undvikas att löntagarna får vidkännas betydande reallönesänkningar. Att i ett läge med fallande reallöner justera skatteskalan fullt ut med avseende på inflationen skulle enligt utskottets mening leda till resultat som från fördelningspolitisk synpunkt inte kan accepteras. Genom förslaget i propositionen får alla inkomsttagare med 60 000 kr. eller mer i inkomst en viss kompensation för devalveringens effekter. Utskottet anser sig därför böra biträda den i propositionen föreslagna skatteskalan. Utskottet avstyrker följaktligen de yrkanden om annan skatteskala för inkomståret 1983 som framställts i m- och vpk-motionerna samt den ändring av basenheten som yrkas av m, c och fp. Utskottet kan inte heller biträda vare sig moderaternas förslag om återgång till en fullständig indexreglering av skatteskalan eller vpk:s yrkande att indexregleringen helt skall upphöra. De skäl för en begränsning av underskottsavdragen som utskottet åberopade i våras gäller enligt utskottets mening fortfarande, varför utskottet avstyrker också moderaternas krav på ett slopande av denna begränsning. Utskottet avstyrker således motionerna 100, 113, 120 och 125 i nu behandlade delar.

Fackföreningsavgift

Förslaget i propositionen om fackföreningsavgift innebär att skattereduktion skall medges med 40 % av den medlemsavgift som erlagts till fackföreningen. Underlaget är dock maximerat till 1 200 kr., varför reduktionen blir högst 480 kr. En förutsättning är att den skattskyldige varit bosatt eller vistats i Sverige under någon del av inkomståret och att han kan visa att och med vilket belopp avgift erlagts.

I partimotionerna 100 från m, 113 från c och 120 från fp yrkas avslag på propositionen i denna del. Synpunkter som därvid framförts är att ett bifall till förslaget skulle motverka de strävanden till förenklingar i fråga om taxering av tjänsteinkomst som var ett av syftena med den i våras beslutade

skattereformen och att man med den i propositionen föreslagna utformningen av skattereduktionen inte skapar skattemässig jämställdhet mellan arbetsgivarnas och löntagarnas kostnader för facklig verksamhet, eftersom konfliktersättningarna till löntagarna även i fortsättningen skall vara skattefria.

Skatteutskottet har tidigare i olika sammanhang uttalat att den rent skattemässiga behandlingen av medlemsavgifter resp. konfliktersättningar är förmånligare för arbetsgivarorganisationer och deras medlemmar än för fackföreningar och deras medlemmar. Till stöd för denna uppfattning har utskottet åberopat att endast en del av de avgifter som medlemmarna i vissa arbetsgivarorganisationer betalar och som de får avdrag för vid taxeringen används för konfliktändamål och att således en arbetsgivarorganisation helt eller delvis kan finansiera även den del av verksamheten som avser annat än ersättningar eller fonderingar för konfliktändamål med obeskattade medel.

Med hänsyn härtill anser utskottet sig kunna i princip godta en skattereduktion för fackföreningsavgift. Utskottet, som finner att den föreslagna schablonen innebär en lämplig avvägning, vill emellertid understryka att medlemmarnas inbetalningar till fackföreningarna kan omfatta även annat än utgifter för facklig verksamhet. I avgiften kan exempelvis ingå kostnader för kollektiv anslutning av medlemmarna till försäkring och till andra organisationer än facket. Det är enligt utskottets mening därför angeläget att själva fackföreningsavgiften genom organisationernas försorg renodlas.

Utskottet är härmed inne på vissa praktiska frågor. Det finns enligt uppgift f. n. ca 3.8 miljoner fackanslutna. Den i propositionen föreslagna lösningen synes utgå från att den skattskyldige själv skall styrka sin avdragsrätt med kvitto. Företrädare för riksskatteverket (RSV) har för utskottet uppgivit att en manuell hantering av en så stor mängd uppgifter erfarenhetsmässigt leder till många fel och att den kräver stora granskningsresurser. Den smidigaste och effektivaste lösningen skulle enligt verket vara att låta skattereduktionen ske centralt hos verket genom ADB-behandling i samband med skattedebiteringen.

Utskottet finner att starka skäl talar för att så långt som möjligt förenkla handläggningen av den stora mängd uppgifter som det här är fråga om. Enligt vad utskottet erfarit har de stora fackförbunden också förklarat sig villiga att medverka till den av RSV förordade lösningen. Med anledning av vad konstitutionsutskottet anfört i sitt yttrande till skatteutskottet bör samtidigt framhållas att en ADB-lösning måste utformas så att den inte kränker den enskildes integritet. Av naturliga skäl kan det t. ex. inte godtas att upplysningar infordras om den skattskyldiges eventuella anslutning till ett politiskt parti.

Utskottet utgår från att regeringen i samråd med RSV så snart som möjligt tar ställning till de praktiska problem som är förenade med genomförandet av

reduktionen och lägger fram de förslag till följdändringar i taxeringslagen som eventuellt visar sig erforderliga.

Av det anförda framgår att andra lösningar bör eftersträvas än att den skattskyldige utan anmaning själv skall förebringa särskild bevisning i frågan. Utskottet tillstyrker därför propositionen i denna del med den ändringen att det i propositionen föreslagna beviskravet utgår. Utskottet avstyrker således motionerna 100, 113 och 120 i denna del.

Vad utskottet anfört i fråga om integritetsskyddet bör ges regeringen till känna.

Skattereduktion för vissa sparformer

Det s. k. skattesparandet, som infördes 1978, innebär att sparandet är bundet i fem år och förenat med särskilda lättnader i beskattningen. Skattereduktion medges med en viss procent av de belopp som under inkomståret har satts in på särskilt sparkonto. Skattereduktionen utgör f. n. 20 % för banksparande och 30 % för aktiesparande och får beräknas på högst 7 200 kr., varav högst 4 800 kr. på skattesparkonto.

För att stimulera till sparande i aktier genomfördes år 1980 – förutom en höjning av skattereduktionen för aktiesparande – en rätt till skattereduktion med 30 % av aktieutdelning upp till ett högsta belopp av 7 500 kr. för ogifta och 15 000 kr. för makar gemensamt.

I propositionen föreslås att skattereduktionen för skattesparandet sänks med 10 procentenheter och att skattereduktionen för aktieutdelningar slopas fr. o. m. inkomståret 1983.

I motionerna 100 av Ulf Adelsohn m. fl. (m), 113 av Torbjörn Fälldin m. fl. (c) och 120 av Ola Ullsten m. fl. (fp) yrkas avslag på propositionen i denna del. Motionärerna anför bl. a. att regeringens förslag skulle medföra negativa effekter på sparandet och försämra näringslivets möjligheter att anskaffa riskvilligt kapital. Lars Werner m. fl. (vpk) yrkar i motion 125 att lagstiftningen om skattesparandet upphävs. Detta yrkande har framställts som ett alternativ till regeringens förslag om höjning av mervärdeskatten, och utskottet behandlar därför detta yrkande i sitt betänkande SkU 1982/83:14.

I propositionen framhålls att ett av de centrala målen för den ekonomiska politiken bör vara att fördela de uppoffringar som krävs för att stärka landets ekonomi på ett rättvist sätt. De nu aktuella förslagen innebär att även andra grupper än löntagare får bära bördorna.

Från socialdemokratiskt håll har gjorts gällande att syftet med de nu aktuella skattelättnaderna, att öka det totala sparandet i ekonomin och att främja näringslivets tillgång på riskvilligt kapital, förfelats och att reglerna medför effekter av bl. a. fördelningspolitisk karaktär som inte kan accepteras. Utskottet delar denna uppfattning och anser att ansträngningarna att få till stånd ett ökat hushållssparande och att tillgodose näringslivets behov av

riskvilligt kapital bör få en annan inriktning än hittills. Regeringen kommer enligt uppgift att så snart som möjligt lägga fram förslag i sådant syfte. I avvaktan härpå finner utskottet att förmånerna i det nuvarande skattesparandet lämpligen bör begränsas på det sätt som föreslås i propositionen och att skattereduktionen för aktieutdelningar bör slopas.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motionerna 100, 113 och 120 i dessa delar.

Vid uttag från skattesparandet före femårsperiodens utgång skall avdrag från det uttagna beloppet göras med 25 % i fråga om lönsparkonto och 35 % i fråga om aktiesparfond. Som en konsekvens av att skattereduktionen sänks föreslås i propositionen att även procentsatserna för avdraget vid förtida uttag sänks till 15 resp. 25 % i fråga om uttag av belopp som sparats efter ikraftträdandet med därå belöpande avkastning. Utskottet tillstyrker propositionen även i denna del.

Kapitalbeskattningen

Förslaget i propositionen beträffande kapitalskatterna innebär bl. a. att förmögenhetsskatten för fysiska personer höjs med 0,5 procentenheter. Förmögenheter under 400 000 blir liksom hittills skattefria. För förmögenheter mellan 400 000 och 600 000 kr. blir skatteuttaget 1,5 %. Skattesatsen höjs därefter succesivt. För förmögenheter på 1 800 000 kr. blir skatten 32 000 kr. och skattesatsen på överskjutande belopp 3 %.

I fråga om arvs- och gåvoskatten innebär propositionen att skatteskalorna i klass I, som avser efterlevande make och barn, skärps med högst 7 procentenheter. I klass II, som avser övriga arv- och gåvotagare, skärps skatten med högst 5 procentenheter.

Skatten i klass III, som avser vissa allmännyttiga stiftelser och ideella föreningar, behålls oförändrad. Också de skattefria grundavdragen vid arvsbeskattningen, 50 000 kr. för make, 25 000 kr. för annan i klass I och 5 000 kr. i klass II eller III samt vid gåvobeskattning 2 000 kr. för alla, behålls oförändrade.

Beträffande den närmare utformningen av skatteskalorna kan nämnas att skatten för en skattepliktig lott i klass I på 50 000 kr. ökar från 2 500 till 3 000 kr., på 500 000 från 122 500 till 135 000 och på 2 500 000 från 1 133 500 till 1 269 000 kr. Skattesatsen i det högsta skiktet i klass I stiger enligt förslaget från 65 till 70 % på belopp över 6 000 000 kr.

I klass II stiger skatten enligt förslaget exempelvis på 40 000 kr. från 4 800 till 6 000 kr., på 250 000 kr. från 97 700 till 108 100 kr. och på 600 000 kr. från 311 200 till 335 600 kr. Skattesatsen i det högsta skiktet i klass II stiger enligt förslaget från 72 till 75 % på belopp över 1 200 000 kr.

I motionerna 73 av Erik Hovhammar (m) och Eric Hägelmark (m), 100 av Ulf Adelsohn m. fl. (m), 113 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) och 120 av Ola Ullsten m. fl. (fp) yrkas avslag på propositionen i dessa delar. Motionärerna

anför bl. a. att skärpningarna i praktiken riktar sig mot familjeföretagen och mot produktivt sparande. Lars Werner m. fl. (vpk) yrkar däremot i motion 125 ytterligare skärpningar av såväl förmögenhetsskatten som arvs- och gåvoskatten. Detta yrkande framställs som ett alternativ till regeringens förslag om höjning av mervärdeskatten och behandlas därför i samband med denna fråga i betänkande 14.

Efter 1970 års omläggning av kapitalbeskattningen har skatteskalorna fortlöpande anpassats till penningvärdeutvecklingen, och väsentliga lättnader har därutöver genomförts beträffande kapital i familjeföretag. De i propositionen framlagda förslagen beträffande kapitalbeskattningen motiveras av samma skäl som nyss redovisats i fråga om begränsningarna av skattelättnaderna för vissa sparformer. Härtill kommer att ägare av stora förmögenheter och arvtagare får anses ha möjlighet att ta på sig en del av de ökade bördorna för att stärka samhällsekonomin. De i propositionen föreslagna skärpningarna i fråga om mindre förmögenheter och arv är enligt utskottets uppfattning måttliga. När det gäller större kapital anser utskottet skatterna redan nu vara så höga att utrymme saknas för så betydande höjningar som föreslås i vpk-motionen. Mot bakgrund av det rådande samhällsekonomiska läget får emellertid det i propositionen framlagda förslaget även i denna del anses skäligt.

Av det anförda framgår att utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionerna 73, 100, 113 och 120 även i dessa delar.

Ingeborg Hartelius (m) yrkar i motion 82 att det skattefria grundavdraget vid gåvobeskattningen höjs från 2 000 till 5 000 kr. Motionären åberopar att beloppet 2 000 kr. fastställdes 1970, då grundavdraget fick sin nuvarande konstruktion, och anför att motiv saknas för att via en fortlöpande penningvärdeförsämring successivt höja gåvoskatten.

Som framgår av vad utskottet nyss anfört har skatteskalorna för arvs- och gåvoskatten successivt anpassats till penningvärdeförändringen. När det gäller gåvoskatten har dock det skattefria beloppet legat kvar vid 2 000 kr., om man bortser från vissa ändringar i fråga om skattefriheten för gåva av lösöre. Att grundavdraget för gåvor inte räknats upp har sin grund i gåvoskattens funktion att hindra kringgåenden av arvsbeskattningen genom fortlöpande gåvor av belopp under skattepliktsgränsen och i att gåvor från olika givare till gåvomottagare i samma familj inte läggs ihop vid gåvobeskattningen. Det kan också nämnas att en spärr behövs mot möjligheterna att uppnå fördelar vid inkomstbeskattningen genom kapitalöverföringar till barn. Mot denna bakgrund är utskottet f. n. inte berett att tillstyrka en höjning av grundavdraget vid gåvobeskattningen. Utskottet avstyrker således motion 82.

Investeringsstimulanser

Riksdagen antog förra hösten ett nytt system för investeringsavdrag för inventarier. Tidigare fick sådana avdrag ske med 20 % av anskaffningsvärdet exkl. mervärdeskatt vid beräkning av den i deklarationen redovisade nettointäkten av jordbruksfastighet eller rörelse. Enligt de nya reglerna får avdrag göras med 10 % av anskaffningsvärdet exkl. mervärdeskatt i samband med redovisning av sådan skatt. Det nya investeringsavdraget är tidsbegränsat och gäller till utgången av år 1982.

I propositionen föreslås en förlängning av detta avdrag med ytterligare ett år, dvs. till utgången av 1983. Vidare föreslås en ettårig förlängning av det särskilda investeringsavdraget för byggnadsarbeten m. m. Regeringen har vidare beslutat om en förlängning av det nuvarande frisläppet av de allmänna investeringsfonderna och investeringsreserverna med ett år (SFS 1982:907 och 908).

Förslagen föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet tillstyrker följaktligen propositionen i dessa delar.

Vad särskilt angår den av Sveriges tandläkareförbund och Sveriges grossistförbund i skrivelser till utskottet aktualiserade frågan om återinförande av ett investeringsavdrag vid inkomsttaxeringen för tandläkare och vissa andra yrkeskategorier vidhåller utskottet sin tidigare intagna ståndpunkt i denna fråga, nämligen att kretsen avdragsberättigade av bl. a. praktiska skäl bör begränsas till dem som är redovisningspliktiga till mervärdeskatt.

I propositionen föreslås också regler om skyldighet i vissa fall för svenskt aktiebolag, svensk ekonomisk förening och svensk sparbank att betala in medel på ett räntelöst konto i riksbanken. De nya bestämmelserna har utformats med lagen om insättning på tillfälligt vinstkonto som förebild. Inbetalningen till riksbanken blir således avdragsgill om motsvarande belopp avsätts till en särskild investeringsfond. Fonden får tas i anspråk för bl. a. investeringar i byggnader, markanläggningar och inventarier samt kostnader för forskning, utveckling och marknadsföring utomlands. Den tid under vilken medlen skall vara spärrade på kontot är emellertid betydligt kortare än enligt vinstkontolagstiftningen, två i stället för fem år. Vidare krävs det "synnerliga skäl" för att man skall erhålla befrielse från inbetalningsskyldighet. Har beslut om ianspråktagande av investeringsfond meddelats får företaget från kontot ta ut medel som motsvarar den del av den särskilda investeringsfonden som skall eller får tas i anspråk. Utbetalningen får dock inte göras före utgången av november månad det år då den mot inbetalningen svarande avsättningen prövats vid taxeringen i första instans.

I partimotionerna från m, c och fp (100, 113 och 120) yrkas avslag på propositionen i denna del. Sveriges industriförbund framhåller i en till utskottet ingiven skrivelse bl. a. att de mycket strikta in- och utbetalningsföreskrifterna ter sig svårförståeliga mot bakgrund av att det främsta syftet

med fonden är att stimulera företagens investeringar under åren 1984 och 1985. Den omständigheten att återbetalning av medel kan erhållas först i december 1984 medför – menar förbundet – en ränte- och likviditetsbelastning för företagen som tvärtemot syftet kommer att skapa en benägenhet att senarelägga planerade investeringar.

Syftet med den obligatoriska avsättningen till det särskilda investeringskontot är att skapa garantier för att en viss del av företagens ökade vinster till följd av devalveringen används för produktiva investeringar i stället för placeringar av huvudsakligen finansiell natur. Enligt utskottets mening är förslaget väl ägnat att stimulera företagens investeringar under åren 1984 och 1985, och utskottet kan därför inte biträda yrkandena i m-, c- och fp-motionerna om avslag på propositionen i denna del. Utskottet delar Industriförbundets uppfattning att den omständigheten att återbetalning av medel från riksbanken kan erhållas först i december 1984 innebär en risk för att företagen senarelägger planerade investeringar. Utskottet anser sig därför böra så till vida tillmötesgå förbundets önskemål, att utbetalning av fondmedel får ske redan efter utgången av juni månad. Utskottets ställningstagande föranleder en ändring i 8 § i lagförslaget.

Hyreshusavgift

Det i propositionen framlagda förslaget om hyreshusavgift innebär att en avgift tas ut för hyreshusenheter med värdeår före 1975. Undantagna är bl. a. bostadshus som omfattas av räntesubventionssystemet samt hus med lokaler som har uppförts eller byggts om efter år 1957 med stöd av statliga bostadslån. Utanför avgiftsområdet faller hotell- och restaurangbyggnader, kiosker och parkeringshus samt saneringshus och obebyggda tomter. Avgiften skall utgå med 1 % av taxeringsvärdet år 1983, 1,5 % år 1984 och därefter med 2 %. Den skall vara avdragsgill vid taxeringen. Schablontaxerade hus, dvs. hus som ägs av bostadsförening eller bostadsaktiebolag eller allmännyttigt bostadsföretag, berörs dock inte av avdragsrätten.

De skäl som ligger till grund för propositionen är huvudsakligen av bostadspolitisk karaktär och har redovisats av bostadsministern. Propositionen har i denna del hänvisats till civilutskottet, som i sitt betänkande CU 1982/83:7 tillstyrkt propositionen. Lagförslaget behandlas däremot av skatteutskottet. Huvudsyftet med den föreslagna hyreshusavgiften är att till det allmänna dra in vissa från kostnadssynpunkt omotiverade hyreshöjningar. Den upptrappning av de garanterade räntorna som riksdagen beslutade om i våras medför att den allmänna hyresnivån stiger. De minskade räntesubventionerna leder därför till att hyreshöjningar kan tas ut även i hus som inte drabbas av sådana kostnadshöjningar. Avsikten är också att finansiera vissa reformer på det bostadspolitiska området.

Propositionen överensstämmer i huvudsak med ett regeringsförslag som lades fram våren 1982 och som då avslogs av riksdagen (prop. 1981/82:124, SkU 1981/82:62) främst med hänvisning till att förslaget inte hade beretts

tillräckligt och att det kunde finnas skäl att söka även andra lösningar.

I motionerna 100 av Ulf Adelsohn m. fl. (m), 113 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) och 85 av Sten Sture Paterson och Filip Fridolfsson (båda m) yrkas avslag på förslaget om hyreshusavgift. M-motionärerna anser att propositionen inte är sakligt grundad, särskilt med tanke på det äldre, enskilt ägda fastighetsbeståndet som enligt motionärerna fått vidkännas kraftiga underskott. Centern anser att andra lösningar bör prövas i enlighet med riksdagens tidigare uttalande och förordar en parlamentarisk utredning av frågan.

Av civilutskottets betänkande med anledning av propositionen framgår att utskottet anser starka bostadspolitiska skäl tala för en hyreshusavgift. Skatteutskottet instämmer i denna uppfattning. Såvitt utskottet kan bedöma saknas det andra lämpliga medel att åstadkomma en utjämning mellan fastigheter som berörs av avtrappningen av räntesubventionerna och sådana som inte gör det. Utskottet har således i princip inte något att erinra mot en avgift av detta slag och förutsätter att de kostnadspolitiska effekterna av avgiften kommer att följas noga av regeringen. Utskottet, som återkommer till detaljutformningen, tillstyrker således att en hyreshusavgift införs och avstyrker avslagsyrkandena i motionerna 85, 100 och 113.

I fp-motionen 120 yrkas att hyreshusavgiften skall begränsas till att omfatta hus med värdeår före 1958. Lars Werner m. fl. (vpk) föreslår i motion 124 att hyreshusavgiften ersätts med en husavgift som enligt motionärerna bör omfatta även permanent bebodda småhus och då utgå med halva beloppet. Från avgift bör dock undantas hus som ägs av allmännyttan. Även i motion 95 av Sören Lekberg och Monica Andersson (båda s) föreslås att ägda småhus skall omfattas av avgiften.

Utskottet är medvetet om att den utformning av avgiften som föreslås i fp-motionen och som i allt väsentligt stämmer överens med vad som föreslogs i vårens proposition, skulle förenkla hanteringen av avgiften. Denna modell avstyrktes dock av civilutskottet i våras, eftersom det väsentliga ansågs vara att förhindra att fastighetsägare utanför räntebidragssystemet genom upptrappning av den garanterade räntan fick en intäkt som inte motsvarades av någon kostnad. Denna inställning, som civilutskottet enligt sitt nu avlämnade betänkande alltjämt intar, biträds av skatteutskottet. Utskottet avstyrker således motion 120 i denna del.

Beträffande det yrkade undantaget för allmännyttans fastigheter har civilutskottet i sitt betänkande pekat på de andra förslag som har lagts fram i propositionen för att förbättra de allmännyttiga bostadsföretagens betingelser och avstyrkt en sådan avgränsning. Skatteutskottet ansluter sig till detta synsätt. Utskottet kan inte heller dela upppfattningen att även småhus bör omfattas av avgiften och avstyrker således motionerna 95 och 124 såvitt avser dessa frågor.

I skrivelser till utskottet från bl. a. handelns branschorganisationer har begärts att avgift inte skall utgå för affärs- och kontorslokaler. Sveriges

bostadsrättsföreningars centralorganisation har hemställt att bostadsföreningshus och bostadsrättsföreningshus också skall undantas.

Förslaget att låta avgiften omfatta även lokaler motiveras i propositionen med statsfinansiella skäl och med att administrativa svårigheter skulle följa av att göra undantag för dessa. Även bostadsrättsföreningarnas hus bör av de bostadspolitiska skäl som närmare redovisas i propositionen omfattas av avgiften. Utskottet instämmer i departementschefens bedömning av dessa frågor och tillstyrker således propositionen även i den delen.

I motion 85 av Sten Sture Paterson och Filip Fridolfsson (båda m) förordas att ett schablonavdrag på 200 000 kr. skall få räknas av på taxeringsvärdet vid beräkningen av avgiften och att avgiften skall maximeras till fastighetens nettoresultat.

Förslagen i motionen skulle enligt civilutskottets betänkande medföra ett alltför stort inkomstbortfall och komplicera den administrativa hanteringen. Utskottet delar civilutskottets uppfattning och avstyrker motion 85 i dessa delar (yrkande 3).

I vpk-motionen 124 yrkas att avgiften inte skall vara avdragsgill vid taxeringen. Detsamma yrkas i motion 95 av Sören Lekberg m. fl. (s). Sistnämnda motion innehåller också ett andrahandsyrkande, nämligen att avgiften skall göras avdragsgill även för bostadsföretag som schablonbeskattas. Som bostadsministern anfört skulle en vägrad avdragsrätt för avgiften göra att den inte blev neutral med hänsyn till olika ägandeförhållanden. Motsvarande invändning kan riktas mot att göra avgiften avdragsgill i fråga om schablonbeskattade fastigheter, eftersom schablonbeskattningen inte påverkas av ett större hyresuttag. På grund härav avstyrker utskottet motion 124 yrkande 2 samt motion 95 såvitt avser avdragsrätten för avgiften.

Inom utskottet har yrkanden framställts om införande av en möjlighet för regeringen att medge dispens från avgiften helt eller delvis, om synnerliga skäl föreligger, t. ex. om en fastighet på grund av byggnadsförbud inte har kunnat repareras i normal omfattning. Utskottet har funnit att en sådan ordning skulle strida mot syftet med avgiften, som är att skapa likställighet mellan fastigheter som är och sådana som inte är statligt belånade. Från rättvisesynpunkt bör enligt utskottets mening avsteg inte göras från avgiftens generella utformning. Vidare bör beaktas att fastigheter med eftersatt underhåll normalt har ett lägre taxeringsvärde, vilket medför lägre avgift.

Utskottet har i övrigt inte funnit annan anledning till erinran mot förslaget om hyreshusavgift än att utskottet föreslår att hyreshusavgiften införs i skattebrottslagen (1971:69).

Skatt på videobandspelare

I propositionen föreslås att en särskild punktskatt på 600 kr. skall införas på videobandspelare. Konstruktionen av den föreslagna skatten följer

sedvanligt mönster i punktskattesammanhang, vilket bl. a. innebär obligatorisk skattskyldighet för tillverkare och en möjlighet för vissa större importörer att låta registrera sig som skattskyldiga. Oregistrerade importörer betalar skatten vid importen. Den nya skatten skall enligt förslaget regleras i en särskild lag som föreslås träda i kraft den 1 januari 1983.

I två motioner – motion 100 av Ulf Adelsohn m. fl. (m), och motion 120 av Ola Ullsten m. fl. (fp) – yrkas avslag på propositionen i denna del. Moderaterna anser att förslaget inte har fått den omsorgsfulla beredning som grundlagen föreskriver och påtalar att lagrådet inte har beretts tillfälle att granska förslaget . I fp-motionen framhålls att statsmakterna inte bör påverka människors konsumtion genom olika skatter på "lyx" eller "umbärliga varor".

Utskottet anser att det i nuvarande ekonomiska läge och från de utgångspunkter i övrigt som redovisas i propositionen kan vara motiverat att, som en åtgärd att förstärka statens budget, införa en skatt på videobandspelare.

Genom att skatten som föreslagits i propositionen tas ut med ett fast belopp per bandspelare och de skattskyldiga begränsas till tillverkare och registrerade importörer blir den enkel att hantera. Den föreslagna skattesatsen, 600 kr. per apparat, är enligt utskottet väl avvägd.

Med hänsyn till skattens enkla beskaffenhet är enligt utskottets mening lagrådets hörande inte påkallat. Därtill kommer att det redan finns ett betydande antal videobandspelare i landet, vilket enligt utskottets uppfattning talar för att beskattningsåtgärderna bör sättas in så snart som möjligt. En lagrådsgranskning och det därmed förenade dröjsmålet skulle dessutom ge importörer tillfälle att under en längre tid importera och bygga upp ett skattefritt lager som de sedan, i förekommande fall genom att avvakta med en eventuell registrering tills lagret är sålt, kan sälja utan skatt. Utskottet vill med detta tillbakavisa kritiken i m-motionen mot den uteblivna lagrådsgranskningen. Eftersom det gäller en helt ny punktskatt, kan det givetvis finnas detaljer som kan behöva övervägas ytterligare, sedan närmare erfarenheter vunnits av den praktiska tillämpningen.

Med det sagda tillstyrker utskottet förslaget om införande av skatt på videobandspelare och de föreslagna följdändringarna i andra författningar. Utskottet avstyrker således motionerna 1982/83:100 och 1982/83:120 i denna del.

Skatt på viss elektrisk kraft

Frågan om en särskild produktionsskatt på elkraft som produceras i äldre vattenkraftverk var uppe till behandling under förra riksmötet, då förslag om en sådan beskattning avvisades med hänvisning till energiskattekommitténs uppdrag att utreda frågan. Kommittén avstod i sitt betänkande från att lägga fram förslag om övervinstbeskattning inom energibeskattningens ram och redovisade i stället fem olika tekniska modeller för en sådan beskattning. En

av dessa modeller kan i huvudsak sägas överensstämma med det nu framlagda förslaget, som främst motiveras med att det är angeläget att snabbt införa ett system som gör att de betydande ekonomiska fördelar som erhålls vid elproduktion i vattenkraftstationer i större utsträckning kommer samhället till del. Med hänsyn till de fördyringar av anläggningsverksamheten som ägt rum under senare år skall skatt inte utgå för kraft som produceras i anläggningar som tagits i drift efter 1977. Har kraftverket tagits i drift under åren 1973–1977 utgår skatt med ett öre per kilowattimme och i övrigt med två öre. Kraftverk med en generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt skall liksom pumpkraftverk undantas från beskattningen. Förslaget är i övrigt utformat efter den gängse modellen för punktskatter.

Förslaget har mött invändningar från de tre borgerliga partierna som yrkar avslag på detsamma i motionerna 100 (m), 114 (c) och 120 (fp). Motiveringarna går främst ut på att förslaget får negativa konsekvenser för investeringsvilja och sysselsättning och att det inte på ett rättvist sätt belastar de övervinster man vill komma åt. I vpk-motionen 125 ställs inte något yrkande beträffande skatten på elvattenkraft, men motionärerna uttalar att det är viktigt att skatten börjar att tas ut. De hävdar vidare att gränsen för skatteuttag bör höjas från 100 till 1 500 kilowatt för att inte utbyggnaden av små kraftverk skall motverkas.

Frågan om den nedre gränsen för skattskyldighet finns med i de flesta av de motioner som väckts i frågan. Ivar Franzén (c) motiverar delvis sitt avslagsyrkande i motion 81 med förslagets effekter för de små vattenkraftverken. Motionären skisserar ett beskattningssystem som mer tar sikte på övervinsterna och som nära anknyter till tankegångarna i centerpartiets partimotion.

Per-Richard Molén (m) och Martin Olsson (c) yrkar i motion 84 i första hand avslag på förslaget med hänsyn till bl. a. de regionalpolitiska effekterna. De pekar särskilt på de negativa verkningarna för företag som använder egenproducerad vattenkraft som s. k. processkraft, dvs. ingående i elektrotekniska och elektrokemiska processer som ofta är elkraftsintensiva. Om skatten införs yrkar de i andra hand att sådan förbrukning undantas.

Lennart Pettersson och Nils Erik Wååg (båda s) vill i motion 86 också höja gränsen för skattskyldighet från 100 till 1 500 kilowatt eller alternativt ge samtliga producenter ett bottenavdrag på sex miljoner kilowattimmar.

Bengt Wittbom m. fl. (m) yrkar i motion 88 avslag på propositionen i denna del, medan Per Unckel och Lennart Blom (båda m) i motion 97 första hand yrkar avslag med hänvisning till effekterna för de mindre vattenkraftverken och i andra hand en effektgräns på 1 500 kilowatt som villkor för skattskyldighet.

Näringsutskottet har i yttrande över propositionen i denna del och de med anledning härav väckta motionerna i huvudsak tillstyrkt den föreslagna beskattningen men förordat vissa ändringar. Näringsutskottet framhåller

samtidigt att den valda formen för beskattning är ett något trubbigt instrument.

Med hänsyn till den kostnadsökning som skatten kommer att innebära för de små kraftverken och till det statliga stödet till renoveringar och nyanläggningar av kraftverk med en effekt av 100–1 500 kilowatt anser näringsutskottet att skatten inte bör utgå på produktionen i sådana kraftverk. Vidare pekar näringsutskottet på behovet av en dispensregel som ger regeringen möjlighet att sätta ned eller befria från skatt i vissa särskilda fall.

Skatteutskottet vill först ansluta sig till föredragande departementschefens uttalande att det är angeläget att övervinsterna i de äldre vattenkraftverken snabbt kommer samhället till del. Självfallet kan åtskilliga synpunkter anföras i fråga om hur en sådan beskattning bör konstrueras, men utskottet vill för sin del framhålla att den enkla utformningen av det nu framlagda förslaget är en betydande fördel. Att konsekvenserna av beskattningen för de enskilda producenterna och förbrukarna kan vara svåra att överblicka bör enligt utskottets mening inte vara något avgörande hinder. Motsvarande invändningar har framförts i samband med införande eller höjning av andra punktskatter utan att effekterna blivit så förödande för näringslivet som dess företrädare i sådant sammanhang velat göra gällande. Svenska kraftverksföreningen har i en skrivelse till utskottet redovisat en del av de betydande skattebelopp som vissa industrier kommer att få erlägga. Skatteutskottet bestrider inte riktigheten av beloppen men vill samtidigt erinra om att den typ av skatt som det här gäller är avdragsgill vid inkomstbeskattningen, vilket innebär att den sammanlagda belastningen därigenom reduceras avsevärt. Utskottet vill inte utesluta att lagförslaget kan behöva kompletteras på vissa punkter när man vunnit närmare erfarenheter i fråga om den praktiska tillämpningen.

Ett genomgående yrkande i flertalet av motionerna avser undantag för de mindre kraftverken. Enligt förslaget skall skatt erläggas för kraft som produceras i kraftverk med en effekt av minst 100 kilowatt. Med hänsyn till att kraftverk med upp till 1 500 kilowatts effekt varit föremål för särskilt statligt stöd begärs i motionerna att gränsen för skattskyldighet skall höjas i enlighet härmed. Alternativt föreslås i motion 86 att alla kraftföretag skall få göra ett avdrag med 6 miljoner kilowattimmar, vilket motsvarar den normala årsproduktionen i en anläggning med den högre effekten.

Skatteutskottet ansluter sig i denna fråga till näringsutskottets bedömning och finner inte minst med hänsyn till att de anläggningar det här gäller som regel inte torde lämna några nämnvärda övervinster att de bör undantas från beskattningen. Fördelen med ett generellt bottenavdrag för att tillgodose detta syfte skulle närmast vara att man därigenom inte skulle få de negativa tröskeleffekter som skulle kunna uppkomma vid en höjd effektgräns. Nackdelarna med ett avdrag ligger främst på det administrativa planet. Beskattningsmyndigheten skulle bli tvungen inte bara att granska ett

betydande antal deklarationer utan också att årligen inspektera ett antal småföretag som temporärt producerat något större elkvantitet än som svarar mot avdraget. En sådan granskning skulle inte vara förenad med några svårigheter om den kunnat samordnas med energiskattekontrollen, men med hänsyn till att energiskatten ligger på distributionen eller egenförbrukningen torde en stor del av de här avsedda kraftverken falla utanför denna kontroll. Ett annat skäl mot ett generellt bottenavdrag är att det föreligger viss risk för att producenter med många kraftstationer kan finna det förmånligt att göra en formell uppdelning av verksamheten för att få ett avdrag för varje kraftstation. Utskottet finner därför övervägande skäl tala för att man i stället tillgodoser de mindre kraftverkens intressen genom att höja effektgränsen. De tröskeleffekter som därvid skulle uppkomma bör i huvudsak kunna elimineras genom en avtrappningsregel, utformad på det sätt som framgår av utskottets hemställan. De föreslagna åtgärderna skulle medföra att de mindre kraftverken inte skulle ha någon skatt att betala eller i vart fall vara skyldiga att betala mycket små belopp i skatt. Det är då onödigt att kräva tolv deklarationer om året. Riksskatteverket bör därför medges rätt att tillåta årsredovisning för dessa företag. Sådan redovisning bör kunna tillåtas om det kan antas att den skattepliktiga kraften inte kommer att överstiga tio miljoner kilowattimmar under ett år. En höjning av effektgränsen i förening med den angivna avtrappningsregeln kan beräknas minska skatteinkomsterna med 30–35 miljoner kr. medan ett generellt bottenavdrag sannolikt skulle medföra ett i det närmaste dubbelt så stort skattebortfall. Med hänvisning till det anförda förordar utskottet att gränsen för skattepliktiga anläggningar höjs från 100 till 1 500 kilowatts installerad generatoreffekt.

Näringsutskottet har ansett att lagstiftningen bör kompletteras med en dispensregel som skulle kunna tillämpas vid vissa synnerligen energikrävande tillverkningsprocesser och i det fall en industrikoncerns fortsatta verksamhet hotas och om sysselsättningen på en viss ort kommer i fara genom skattens införande. Skatteutskottet, som självfallet har förståelse för dessa synpunkter, finner emellertid åtskilliga skäl tala mot att införa allt för stora möjligheter till skattelättnader genom en dispensregel. Skatteinstrumentet bör enligt utskottets mening inte användas som ett industri- eller regionalpolitiskt medel med hänsyn till den uppenbara risken för konkurrenssnedvridningar. Inom koncerner med mångskiftande verksamhet leder dispensmöjligheten till frestelsen att hota med nedläggning av sådana verksamheter som drivs med egenproducerad vattenkraft. Mot denna bakgrund finner utskottet endast anledning förorda en begränsad möjlighet för regeringen att nedsätta eller befria från skatt om synnerliga skäl föreligger. Sådana skäl skulle enligt utskottets mening främst kunna åberopas av förbrukare av s. k. processkraft för tillverkning av produkter, vilkas försäljningsvärde bestäms av världsmarknadspriserna. Med hänsyn till att elförbrukningen ofta utgör den väsentligaste råvarukostnaden för sådana

produkter skulle produktionen uppenbarligen äventyras om den bygger på egenproducerad vattenkraft.

Utöver de här behandlade frågorna finns det enligt utskottets mening anledning för regeringen att uppmärksamt studera vissa andra problem som kan påkalla ändringar sedan närmare erfarenheter vunnits av lagens tillämpning. Sålunda har företrädarna för producenterna påtalat vissa risker för att import av billig utländsk kraft temporärt kan ställa sig förmånligare än att använda den egna vattenkraften. Enligt vad skatteutskottet erfarit torde risken för sådan import endast föreligga under korta perioder under våren och sommaren och i viss mån motverkas av vissa prissättningsregler. En annan fråga som påtalats av de mindre kraftproducenterna gäller risken för kapitalförstöring om inte mera omfattande renoveringar av äldre kraftverk får jämställas med nybyggnader. Beskattningen skulle då gynna nybyggnad i stället för renovering. Frågor av dessa och liknande slag bör utan olägenhet kunna prövas senare.

Utskottet tillstyrker således förslaget till lag om skatt på viss elektrisk kraft med ändring av effektgränsen i 1 §, en mindre redaktionell ändring av 5 §, tillägg av bestämmelser om årsdeklaration och avtrappning av tröskeleffekter i 7 § och en tillkommande 9 § med dispensregler. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till de här behandlade motionerna i den mån de inte är tillgodosedda genom utskottets ändringsförslag.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *skalan för statlig inkomstskatt m. m.*
   att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83:100 yrkande 2, 1982/83:113 yrkandena 6 och 7, 1982/83:120 i denna del samt 1982/83:125 yrkandena 6–8 bifaller propositionen i denna del,
2. beträffande *fackföreningsavgift*
   a) att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:113 yrkande 8 och 1982/83:120 i denna del bifaller propositionen i denna del med den ändring utskottet i betänkandet förordat,
   b) att riksdagen ger regeringen till känna vad utskottet anfört i fråga om integritetsskyddet,
3. beträffande *sparskattereduktion*
   att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:113 yrkande 5 och 1982/83:120 i denna del bifaller propositionen i denna del,
4. beträffande *skattereduktion för aktieutdelning*
   att riksdagen med avslag på motionerna 1982/82:100 yrkande 1 i

denna del, 1982/83:113 yrkande 4 och 1982/83:120 i denna del bifaller propositionen i denna del,

5. beträffande *förmögenhetsskatt*
att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83:73 i denna del, 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:113 yrkande 2 och 1982/83:120 i denna del bifaller propositionen i denna del.
6. beträffande *skatteskalorna för arvs- och gåvoskatt*
att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83:73 i denna del, 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:113 yrkande 3 och 1982/83:120 i denna del bifaller propositionen i denna del.
7. beträffande *grundavdraget vid gåvobeskattningen*
att riksdagen avslår motion 1982/83:82,
8. beträffande *investeringsavdraget vid mervärdeskatten*
att riksdagen bifaller propositionen i denna del,
9. beträffande *särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.*
att riksdagen bifaller propositionen i denna del,
10. beträffande *obligatorisk inbetalning på särskilt investeringskonto*
att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:113 yrkande 1, och 1982/83:120 i denna del antar propositionen i denna del med den ändringen, att uttag av fondmedel får ske efter utgången av juni månad det år då den mot inbetalningen svarande avsättningen har prövats vid taxeringen i första instans,
11. beträffande *införande av en hyreshusavgift*
att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83:85 yrkande 2, 1982/83:100 yrkande 1 i denna del och 1982/83:113 yrkande 9 bifaller propositionen i denna del,
12. beträffande *hyreshusavgiftens tidsmässiga avgränsning*
att riksdagen med avslag på motion 1982/83:120 i denna del bifaller propositionen i denna del,
13. beträffande *begränsning av hyreshusavgiften i vissa fall*
att riksdagen avslår motion 1982/83:85 yrkandena 3 a och 3 b,
14. beträffande *övriga frågor rörande hyreshusavgiften*
att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83:95 yrkande 1 och 1982/83:124 yrkande 2 antar propositionen i dessa delar med den ändring utskottet i betänkandet förordat,
15. beträffande *videoskatt*
att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83:100 yrkande 1 i denna del och 1982/83:120 i denna del bifaller propositionen i denna del,

16. beträffande *skatt på viss elkraft*
att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83:81, 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:114 yrkandena 2 och 3 och 1982/83:120 i denna del samt med anledning av motionerna 1982/83:84, 1982/83:86, 1982/83:88 och 1982/83:97 antar propositionen i denna del med de ändringar som utskottet i betänkandet förordat,

17. beträffande *lagförslagen*
att riksdagen till följd av vad utskottet ovan anfört och hemställt antar de vid propositionen fogade förslagen till
1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt,
3. lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,
4. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
5. lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,
6. lag om ändring i lagen (1970:172) om begränsning av skatt i vissa fall,
7. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69) med den ändringen att 1 § erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
1 §	
Denna lag gäller i fråga om skatt eller avgift enligt	
1. lagen (1908:128) om bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, förordningen (1927:321) om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar, kommunalskattelagen (1928:370), förordningen (1933:395) om ersättningsskatt, lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, lagen (1946:324) om skogsvårdsavgift, lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, lagen (1958:295) om sjömansskatt,	1. lagen (1908:128) om bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, förordningen (1927:321) om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar, kommunalskattelagen (1928:370), förordningen (1933:395) om ersättningsskatt, lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, lagen (1946:324) om skogsvårdsavgift, lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, lagen (1958:295) om sjömansskatt, *lagen (1982:000) om hyreshusavgift,*
2. lagen (1941:251) om – – – – – – – om socialavgifter.	
Lagen gäller – – – – – – – – – – uppbördslagen (1953:272).	
Lagen tillämpas – – – – – – – – – liknande avgift.	

8. lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m.,
9. lag om ändring i lagen (1978:423) om skattelättnader för vissa sparformer,
10. lag om ändring i lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.,
11. lag om ändring i lagen (1980:1047) om skattereduktion för aktieutdelning,
12. lag om ändring i lagen (1981:1099) om särskilt investeringsavdrag vid redovisning av mervärdeskatt,
13. lag om ändring i lagen (1982:417) om ikraftträdande av lagen (1982:416) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
14. lag om ändring i lagen (1982:420) om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,
15. lag om hyreshusavgift,
16. lag om skattereduktion för fackföreningsavgift med den ändringen att 2 § erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
2 §	
Underlag för beräkning av skattereduktion är medlemsavgift som den skattskyldige *visar sig* under inkomståret *ha* erlagt till arbetstagarorganisation, dock högst 1 200 kronor. Med arbetstagarorganisation förstås sådan organisation som avses i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.	Underlag för beräkning av skattereduktion är medlemsavgift som den skattskyldige under inkomståret har erlagt till arbetstagarorganisation, dock högst 1 200 kronor. Med arbetstagarorganisation förstås sådan organisation som avses i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

Underlaget avrundas – – – – – tiotal kronor.

17. lag om skatt på videobandspelare,
18. lag om skatt på viss elektrisk kraft med de ändringar att 1, 5 och 7 §§ samt en tillkommande 9 § erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
1 §	
Skatt skall erläggas till staten enligt denna lag för elektrisk kraft som inom landet framställs i ett vattenkraftverk med en installerad generatoreffekt av minst *100* kilowatt.	Skatt skall erläggas till staten enligt denna lag för elektrisk kraft som inom landet framställs i ett vattenkraftverk med en installerad generatoreffekt av minst *1 500* kilowatt.

Skatteplikt föreligger – – – – ett pumpkraftverk.

Regeringens förslag *Utskottets förslag*

5 §

Skatten utgår – – – – – – per kilowattimme.

Skatten sätts ned med ett öre per kilowattimme om *den* har producerats i ett kraftverk som har tagits i drift under åren 1973–1977 och med två öre per kilowattimme om den har producerats i ett kraftverk som har tagits i drift senare.

Skatten sätts ned med ett öre per kilowattimme om *kraften* har producerats i ett kraftverk som har tagits i drift under åren 1973–1977 och med två öre per kilowattimme om den har producerats i ett kraftverk som har tagits i drift senare.

Den skattepliktiga – – – – – varje kraftverk.

7 §

Den som – – – – – – – – – – – varje kalendermånad.

Om särskilda skäl föreligger får riksskatteverket medge att en deklaration lämnas för helt kalenderår.

I deklarationen får den skattskyldige göra avdrag från den skattepliktiga kraften med för kraftverk och år räknat sex miljoner kilowattimmar minskat med fyrtio procent av skillnaden mellan den skattepliktiga kraften och sex miljoner kilowattimmar.

9 §

Om synnerliga skäl föreligger får regeringen medge nedsättning av eller befrielse från skatt för kraft som förbrukas i en industriell verksamhet som drivs av den skattskyldige eller av ett honom närstående företag.

19. lag om inbetalning på särskilt investeringskonto med den ändringen att 8 § erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag *Utskottets förslag*

8 §

Har beslut enligt 6 § meddelats får företaget från det särskilda investeringskontot ta ut medel som svarar mot den del av den särskilda investeringsfonden som skall eller får tas i anspråk. Utbetalning får inte göras före utgången av *november* månad det år då den mot inbetalningen

Har beslut enligt 6 § meddelats får företaget från det särskilda investeringskontot ta ut medel som svarar mot den del av den särskilda investeringsfonden som skall eller får tas i anspråk. Utbetalning får inte göras före utgången av *juni* månad det år då den mot inbetalningen svarande

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
svarande avsättningen har prövats vid taxeringen i första instans.	avsättningen har prövats vid taxeringen i första instans.

Har utbetalning – – – – – – – – – med beslutet.

Stockholm den 7 december 1982

På skatteutskottets vägnar
ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wärnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Rune Carlstein (s), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp), Anita Johansson (s), Anna Lindh (s) och Ewy Möller (m).

Reservationer

Skalan för statlig inkomstskatt m. m. (utskottets hemställan mom. 1)

Basenheten

1. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp), Ewy Möller (m) anser att utskottet under mom. 1 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:100 yrkande 2 i denna del, 1982/83:113 yrkande 7 i denna del och 1982/83:120 i denna del samt med avslag på motion 1982/83:125 i denna del antar följande

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982:418) om ändring i lagen (1977:1071) om basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att ikraftträdandebestämmelserna till lagen (1982:418) om ändring i lagen (1977:1071) om basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering. Basenheten skall vara 7 500 kr. för taxeringsåret 1984, 7 700 kr. för taxeringsåret 1985 och 8 100 kr. för taxeringsåret 1986.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

Skatteskalan

2. Knut Wachtmeister (m), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m) och Ewy Möller (m) anser att utskottet under mom. 1 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:100 yrkande 2 i denna del samt med avslag på propositionen i denna del och till motionerna 1982/83:113 yrkande 7 i denna del, 1982/83:120 i denna del och 1982/83:125 i denna del antar följande

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982:417) om ikraftträdande av lagen (1982:416) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1982:417) om ikraftträdande av lagen (1982:416) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

2 §

Vid 1984 års taxering utgör grundbeloppet i stället för vad som anges i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt:

när beskattningsbar inkomst inte överstiger 4 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet:

3 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 1 basenhet;

när beskattningsbar inkomst överstiger

4 men inte	7 basenheter:	grundbeloppet för	4 basenheter och	4 % av återstoden;
7 "	" 8 "	: "	" 7 "	" 7 %	"	;
8 "	" 9 "	: "	" 8 "	" 11 %	"	;
9 "	" 10 "	: "	" 9 "	" 20 %	"	;
10 "	" 12 "	: "	" 10 "	" 24 %	"	;
12 "	" 13 "	: "	" 12 "	" 26 %	"	;
13 "	" 14 "	: "	" 13 "	" 29 %	"	;
14 "	" 15 "	: "	" 14 "	" 32 %	"	;
15 "	" 17 "	: "	" 15 "	" 36 %	"	;
17 "	" 18 "	: "	" 17 "	" 37 %	"	;
18 "	" 19 "	: "	" 18 "	" 38 %	"	;
19 "	" 20 "	: "	" 19 "	" 39 %	"	;
20 "	" 30 "	: "	" 20 "	" 40 %	"	;
30 "	" 45 "	: "	" 30 "	" 43 %	"	;
45 basenheter		: "	" 45 "	" 43 %	"	.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

3. Stig Josefson (c), Ingemar Hallenius (c) och Björn Molin (fp) anser att utskottet under mom. 1 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:113 yrkande 7 i denna del och 1982/83:120 i denna del avslår dels propositionen i denna del, dels motionerna 1982/83:100 yrkande 2 i denna del och 1982/83:125 i denna del.

Underskottsavdrag

4. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anser att utskottet under mom. 1 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:100 yrkande 2 i denna del antar följande

Förslag till

Lag om ändring i 10 § lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om 10 § lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt att 4, 5 och 6 mom. skall utgå och att 3 mom. skall ha nedan angivna lydelse.

3 mom. Underlaget för tilläggsbelopp utgörs av den skattskyldiges beskattningsbara inkomst, avjämnat till helt hundratal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången i fråga om 1984 års taxering. I samband med ikraftträdandet upphör 10–12 §§ lagen (1982:417) om ikraftträdande av lagen (1982:416) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt att gälla.

Sjömansskatten

5. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp) och Ewy Möller (m) anser att utskottet under mom. 1 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen – under förutsättning av bifall till någon av reservationerna 1–3 – avslår propositionen i vad avser sjömansskatten och begär att regeringen låter riksskatteverket skyndsamt utarbeta nya sjömansskattetabeller.

Motiveringen till mom. 1

6. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anser att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 56 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "i propositionen." bör utgå och att det avsnitt på s. 57 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "behandlade delar." bort ha följande lydelse:

Det är helt klart att om inkomstskattereformen verkligen skulle få de effekter som var avsedda krävdes att inflationsutvecklingen begränsades till 5 à 6 %. I annat fall skulle det bli reala skärpningar av skattetrycket. Devalveringen på 16 % liksom den av regeringen föreslagna momshöjningen och andra skattehöjningar kommer att avsevärt spä på den inflation som redan tidigare kunde bedömas bli högre än 5,5 %. Om man utgår från en inflationstakt 1983 på 12 % blir inkomstskatten ca 3 miljarder högre än om

inflationen begränsas till 5.5 % varvid effekten av marginalskattesänkningen så gott som helt urholkas.

Enligt utskottets mening är det därför angeläget att begränsningen av inflationsskyddet upphävs och att en fullständig indexreglering åter införs. Det innebär att utskottet förordar att basenheten för 1983 fastställs till 7 500 kr. som föreslås i motionerna 100 (m), 113 (c) och 120 (fp). Utskottet anser sig inte för övrigt kunna biträda den i propositionen föreslagna skatteskalan utan förordar i stället att skatteskalan för 1983 fastställs i enlighet med den i våras väckta motionen 1981/82:2529 (m). Därmed avstyrker utskottet propositionen i denna del samt motionerna 113 och 120 i den mån de icke blivit tillgodosedda. Utskottet avstyrker också motion 125 (vpk) yrkande 7 och 8. Den föreslagna begränsningen av underskottsavdragen kommer helt att bryta den tidigare symmetrin i skattesystemet. Då den dessutom skulle vara en broms mot nyföretagandet samt negativt påverka marknaden för småhus och fritidshus förordar utskottet i enlighet med motion 100 (m) att underskottsavdragsbegränsningen slopas.

7. Stig Josefson (c), Ingemar Hallenius (c) och Björn Molin (fp) anser att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 56 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "i propositionen." bör utgå och att det avsnitt på s. 57 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "behandlade delar." bort ha följande lydelse:

Ekonomi- och budgetministern framhåller i propositionen att den av regeringen beslutade 16-procentiga devalveringen påverkar såväl inflationstakt som inkomstutveckling på ett sådant sätt att anledning föreligger att justera reformen för 1983. Denna justering måste, som framhålls i motionerna 113 och 120, göras så att den skatteskala som 3/4 av riksdagens ledamöter ställde sig bakom i juni i år kan tryggas. Denna justering bör ta formen av en förändring av basenheten.

Med ledning av det tekniska material som överlämnats och av de diskussioner som förts mellan centern, folkpartiet och socialdemokraterna anser utskottet att en höjning av basenheten till 7 500 kr. för 1983 är nödvändig för att säkerställa intentionerna bakom skattereformen. Utskottet tillstyrker därför motionärernas förslag om en uppräkning av basenheten för 1983 med 200 kr. till 7 500 kr.

För åren 1984 och 1985 är det f. n. inte möjligt att exakt avgöra vilka förändringar som är nödvändiga för att säkerställa skattereformens genomförande enligt intentionerna. Den ekonomiska politiken bedrivs nu med en sådan ryckighet att det inte går att göra några säkra förutsägelser om vare sig inflations- eller löneutvecklingen för dessa år. Vi vill dock slå fast att justeringar måste vidtas för att det betydelsefulla målet att 90 % av de heltidsarbetande inkomsttagarna får en högsta marginalskatt på 50 % skall kunna uppnås liksom för att säkerställa skattereformen i övrigt. Det kan då

finnas skäl att överväga en återgång till den automatiska indexuppräkningen av skatteskalorna. Med vad som anförts avstyrker utskottet motionerna 1982/83:100 och 125 i berörda avsnitt.

Fackföreningsavgift (mom. 2)

8. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 58 med "Skatteutskottet har" och slutar på s. 59 med "till känna" bort ha följande lydelse:

Frågan om fackföreningsavgifters behandling i skattehänseende har under en lång följd av år varit föremål för uppmärksamhet i statliga utredningar och i andra sammanhang. De förslag om rätt till avdrag för medlemsavgift till fackförening som vid några tillfällen lagts fram har inte lett till lagstiftningsåtgärder. Skälet härtill har främst varit att en sådan avdragsrätt ansetts kunna medföra stora svårigheter vid den praktiska tillämpningen.

Det senast framlagda förslaget i frågan (Ds B 1980:3) – innebärande att samma regelsystem skall gälla för avgifter till arbetsgivarföreningar som för avgifter till fackföreningar – kritiserades vid remissbehandlingen av bl. a. representanter för såväl arbetsgivare som arbetstagare. Från arbetsgivarhåll gjordes därvid bl. a. gällande att frågan inte kunde avgöras med utgångspunkt uteslutande i skattemässiga bedömningar, eftersom hänsyn också måste tas till de många förmåner i form av bl. a. bidrag från staten som under senare år kommit fackföreningarna till del. Riksskatteverket underströk i sitt remissvar på departementspromemorian att medlemsavgifter till arbetsgivarorganisationer kunde antas vara avsedda att täcka utgifter – förutom för konfliktersättningar – för bl. a. utbildningsverksamhet, förhandlingsverksamhet och allmän policyverksamhet, och sådana utgifter var, menade verket, åtminstone delvis av den arten att de enligt gällande rörelsebeskattningsprinciper var att anse som avdragsgilla omkostnader i den skattskyldiges verksamhet i de fall denne direkt bestred dessa kostnader.

När skatteutskottet senast behandlade frågan om avdrag för fackföreningsavgift framhöll ett enigt utskott att skillnaden i den skattemässiga behandlingen av avgifter till fackföreningar och till vissa arbetsgivarorganisationer var otillfredsställande och borde undanröjas. Utskottet förutsatte också att riksdagen skulle komma att föreläggas en proposition i ämnet.

Innan riksdagen tog slutlig ställning till frågan borde emellertid enligt utskottets mening regeringen lämna riksdagen en fullständig redovisning och kartläggning bl. a. av de konfliktbidrag som betalades ut av fackföreningar och arbetsgivarorganisationer och storleken av dessa i förhållande till de sammanlagda medlemsavgifterna. Målet borde enligt utskottets mening vara att nå ett så neutralt system som möjligt.

Riksdagen biföll utskottets hemställan. Någon redovisning och kartläggning i enlighet med riksdagens begäran har regeringen ännu inte lämnat. Härigenom har enligt utskottets mening en väsentlig förutsättning för att riksdagen nu skall ta ställning till frågan om fackföreningsavgifters skattemässiga behandling bortfallit. Härtill kommer det anmärkningsvärda att lagrådet inte har hörts i frågan.

Utskottet, som konstaterar att konfliktbidrag till fackföreningsmedlemmar även i fortsättningen skall vara skattefria, vill härutöver framhålla följande.

Riksdagen antog i våras en skattereform att genomföras successivt under en treårsperiod. Ett viktigt syfte med denna reform var att söka förenkla taxeringen av tjänsteinkomst. Såvitt utskottet kan bedöma kommer den föreslagna skattereduktionen för fackföreningsavgift att få en rakt motsatt effekt. Utskottet tänker härvid bl. a. på att en fackföreningsavgift ofta omfattar även annat än utgifter för rent facklig verksamhet och att det måste vara förenat med betydande praktiska svårigheter att renodla den till en medlemsavgift i egentlig mening.

På grund av det anförda och då enligt vad som framkommit vid riksdagsbehandlingen den skattemässiga kontrollen av ett avdrag utformat i enlighet med förslaget i propositionen kan leda till problem när det gäller skyddet för den personliga integriteten avstyrker utskottet bifall till propositionen i denna del.

dels att utskottet under mom. 2 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:113 yrkande 8 och 1982/83:120 i denna del avslår det i propositionen framlagda förslaget till lag om skattereduktion för fackföreningsavgift.

Sparskattereduktion (mom. 3)

9. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 59 med "I propositionen framhålls" och slutar på s. 60 med "denna del." bort ha följande lydelse:

Skattesparandet har mötts av ett betydande intresse från allmänheten. Såväl antalet skattespar- och skattefondkonton som på dessa konton innestående medel har ökat alltsedan dessa sparformer infördes. Skattefondsparandet kan f. n. beräknas tillföra aktiemarknaden ca 2 miljarder kr. per år från ca en halv miljon människor. Att denna utveckling bidragit och bidrar till att förbättra företagens tillgång på riskvilligt kapital torde inte kunna

bestridas. Innestående belopp på skattesparkonton uppgår f. n. till ca 8,2 miljarder kr. Det kan med hänsyn inte minst till devalveringseffekterna enligt utskottets mening inte heller anses rimligt att försämra villkoren för denna sparform, som omfattas av ca 3/4 miljon sparare.

Ett av syftena med propositionen påstås vara att skapa gynnsamma förutsättningar särskilt för konkurrensutsatta sektorer av svensk industri. Förslaget om starkt försämrade förmåner för aktiesparande kan enligt utskottets mening inte annat än motverka detta syfte. Detsamma kan med fog sägas om förslaget att avskaffa skattereduktionen för aktieutdelning, som kan anses innebära ett återinförande av dubbelbeskattningen.

Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet avslagsyrkandena i motionerna 100, 113 och 120 såvitt nu är i fråga.

dels att utskottet under mom. 3 och 17 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:113 yrkande 5 och 1982/83:120 i denna del avslår det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1978:423) om skattelättnader för vissa sparformer.

Skattereduktion för aktieutdelning (mom. 4)

10. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp) och Ewy Möller (m) anser under åberopande av innehållet i reservation 9 att utskottet under mom. 4 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:113 yrkande 4 och 1982/83:120 i denna del avslår det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1980:1047) om skattereduktion för aktieutdelning.

Förmögenhetsskatt (mom. 5)

11. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 61 som börjar med "Efter 1970" och slutar med "dessa delar." bort ha följande lydelse:

De nu gällande skatteskalorna för förmögenhetsskatten och för arvs- och gåvoskatten härstammar från ett av den dåvarande socialdemokratiska regeringen år 1970 framlagt förslag. Reformen innebar en omfördelning så att skatten sänktes för små och medelstora förmögenheter och arv och höjdes för de större. De nya reglerna grundade sig på en omfattande översyn av kapitalbeskattningen. Av det omfattande material som presenterades av utredningen framgick enligt vad bevillningsutskottet anförde vid sin pröv-

ning av frågan att möjligheterna till skattehöjningar på detta område var begränsade. Utskottet anslöt sig till regeringens förslag men framhöll samtidigt att de farhågor som vid remissbehandlingen uttalats i fråga om den inverkan skatteskärpningar kunde få på näringslivets funktionsduglighet och på hela vårt lands ekonomi manade till en viss försiktighet.

Skalorna har åren 1975 och 1980 i viss utsträckning reviderats med hänsyn till höjningarna av fastighetstaxeringsvärdena. Att nu utan någon föregående utredning skärpa dessa skatteskalor bör enligt utskottets uppfattning inte komma i fråga. De farhågor som tidigare uttalats – bl. a. från bevillningsutskottet – i fråga om en alltför hög beskattnings skadeverkningar på vår ekonomi har enligt utskottets uppfattning besannats av utvecklingen. Utskottet finner det inte rimligt att nu ta ut en högre skatt än som fastställdes 1970 för motsvarande realvärden.

Eftersom några övertygande skäl inte har anförts för en ändring av skalorna avstyrker utskottet propositionen i denna del och tillstyrker således de nu aktuella motionsyrkandena.

dels att utskottet under mom. 5 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:73 i denna del, 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:113 yrkande 2 och 1982/83:120 i denna del avslår det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1944:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Skatteskalorna för arvs- och gåvoskatt (mom. 6)

12. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp) och Ewy Möller (m) anser under åberopande av innehållet i reservation 11 att utskottet under mom. 6 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:73 i denna del, 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:113 yrkande 3 och 1982/83:120 i denna del avslår det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Obligatorisk inbetalning på särskilt investeringskonto (mom. 10)

13. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 63 som börjar med "Syftet med" och slutar med "i lagförslaget." bort ha följande lydelse:

Syftet med den obligatoriska avsättningen till det särskilda investeringskontot är att skapa garantier för att en viss del av företagens ökade vinster till följd av devalveringen används för produktiva investeringar i stället för placeringar av huvudsakligen finansiell natur.

Förslaget torde emellertid få motsatta verkningar. För det första riskerar man att företag uppskjuter planerade investeringar till 1984, vilket skulle ytterligare minska den redan alltför låga investeringsaktiviteten. För det andra kommer investeringsbesluten inom näringslivet att byråkratiseras, och önskvärda investeringar att fördröjas och i vissa fall helt omintetgöras.

I och för sig kan det vara möjligt att med statliga stimulanser förmå företagen att i viss utsträckning tidigarelägga redan planerade investeringar. Att på sikt påverka den låga investeringsnivån inom det privata näringslivet, som bl. a. är en följd av den internationella lågkonjunkturen, kräver emellertid andra åtgärder än de som föreslås i propositionen. Framför allt behövs en ökad efterfrågan på svenska produkter och en större lönsamhet inom näringslivet.

På grund av det anförda och då det inte kan anses rimligt att tvinga företagen till ett räntelöst tvångssparande för att medverka till en finansiering av budgetunderskottet tillstyrker utskottet de nu aktuella avslagsyrkandena i motionerna 100, 113 och 120.

dels att utskottet under mom. 10 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:113 yrkande 1 och 1982/83:120 i denna del avslår det i propositionen framlagda förslaget till lag om inbetalning på särskilt investeringskonto.

Införande av en hyreshusavgift (mom. 11)

14. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 64 med "Av civilutskottets" och slutar på s. 65 med "skattebrottslagen (1971:69)." bort ha följande lydelse:

När riksdagen våren 1982 på utskottets hemställan avslog det då presenterade förslaget till hyreshusavgift påtalades särskilt att sedvanlig beredning och lagrådsgranskning ej hade skett. Samtidigt begärdes att andra lösningar skulle prövas för att uppnå de eftersträvade syftena om bl. a. en lika stor förstärkning av statsbudgeten. Hur ett förslag skulle utformas borde – menade riksdagen – närmare utredas och förslaget granskas av lagrådet.

Det nu framlagda förslaget till hyreshusavgift överensstämmer till stora delar med det som presenterades i våras men är mera omfattande.

Riksdagens önskemål om en lagrådsgranskning har tillmötesgåtts. Lagrådet har därvid anfört kritik mot att förslaget inte har remissbehandlats av myndigheter och sammanslutningar med särskild sakkunskap på området, vilket enligt lagrådet begränsar möjligheterna att bedöma frågor om lagstiftningens praktiska konsekvenser och tillämpning.

Riksdagens avsikt var givetvis inte att lagrådsgranskningen skulle begränsas till en formell procedurfråga. När regeringen, trots lagrådets kritik och utskottets uttalande om önskvärdheten av en sedvanlig beredning, har underlåtit att remissbehandla förslaget är detta enligt utskottets uppfattning mycket anmärkningsvärt. Riksdagen tvingas ta ställning till ett genomgripande skatteförslag på fastighetsområdet utan att känna till hur förslaget kommer att fungera i praktiken eller hur de som berörs av avgiften uppfattar den.

Riksdagens begäran i våras om en utredning skall ses mot bakgrund av de skrivelser till och uppvaktningar hos utskottet som redovisas i betänkandet. Det hade legat nära till hands att i en sådan utredning ta upp frågor om exempelvis lämpligheten av att ta ut en hyreshusavgift även för lokaler och bostadsrättsföreningshus som inte berörs av bruksvärdesystemet. De motionsvis påtalade effekterna av avgiften på den del av hyreshusbeståndet som redan går med underskott kunde också ha närmare belysts av en sådan utredning liksom avgiftens eventuella negativa inverkan på fastighetsomsättningen. Dessa frågor behandlas inte alls eller mycket summariskt i propositionen.

Särskilt när det gäller bostadsföreningshus och bostadsrättsföreningshus kan avgiften komma att drabba hårt. Sådana fastigheter schablontaxeras och avgiftens effekter mildras inte av någon avdragsrätt för fastighetsägaren. Bostadsrättslägenheter som har inköpts i andra hand har ofta finansierats på samma sätt som egnahem, med sparade medel och lån, men på sämre lånevillkor. Samma skäl som i propositionen ansetts tala mot att avgiftsbelägga egnahem gäller således i ännu högre grad i fråga om bostadsrättslägenheter. Det torde f. ö. knappast kunna försvaras att en bostadsrätt i ett flerbostadshus skall drabbas av avgift men inte en bostadsrätt i ett rad- eller kedjehus.

En annan kategori som drabbas hårt av avgiften är innehavare av fastigheter som inte kunnat repareras på lång tid på grund av något myndighetsåläggande, t. ex. ett byggnadsförbud. Då det gäller sådana fastigheter kan ägaren få stora svårigheter att kompensera sig för avgiften genom hyreshöjningar.

Utskottet delar den i centerpartimotionen framförda uppfattningen att regeringens sökande efter andra lösningar att förstärka budgeten inte präglas av några större ambitioner och kan inte frigöra sig från misstanken att regeringens avsikt endast varit att lägga fram ett förslag till hyreshusavgift som, frånsett några smärre modifieringar i fråga om bl. a. vissa byggnadstomter och saneringshus, i huvudsak stämmer överens med den socialdemo-

kratiska partimotion som väcktes i anslutning till propositionen i våras och som då avslogs av riksdagen. Eftersom utskottet anser att riksdagens önskemål om beredning m. m. inte har infriats, och några nya omständigheter inte framkommit som bör föranleda att riksdagen nu intar en annan ståndpunkt än i våras, tillstyrker utskottet avslagsyrkandena i motionerna 85, 100 och 113.

dels att utskottet under mom. 11 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:85 yrkande 2, 1982/83:100 yrkande 1 i denna del och 1982/83:113 yrkande 9

dels avslår de i propositionen framlagda förslagen till

a) lag om hyreshusavgift

b) lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

c) lag om ändring i uppbördslagen (1953:272) såvitt avser hyreshusavgift

dels beslutar att något tillägg i skattebrottslagen beträffande hyreshusavgift inte skall ske.

Hyreshusavgiftens tidsmässiga avgränsning (mom. 12)

15. Björn Molin (fp) har

dels anfört följande:

Om riksdagen skulle godkänna införandet av en hyreshusavgift bör avgiften konstrueras så att tonvikten läggs på dess bostadspolitiska funktioner. I den mån avgiften utgör en allmän finansieringskälla för staten bör den avvisas.

I utskottets betänkande förra våren sades uttryckligen ifrån att det nya förslaget skulle ge en lika stor budgeteffekt som det som då var aktuellt. Den nu föreslagna avgiften ger en avsevärt större budgeteffekt, vilket strider mot riksdagens begäran. Denna merintäkt hänger samman med att avgiften i jämförelse med det förra förslaget har utvidgats till att omfatta hus från perioden 1958–1974. Enligt propositionen har flertalet hyres- och bostadsrättslägenheter från denna period byggts med statligt stöd och berörs därför inte av avgiften. Däremot finns det ett ganska stort antal lokalhyreshus från denna tid.

I praktiken innebär således regeringsförslaget en ny skatt på dessa lokalhyreshus. Motiven härtill är enligt propositionen främst fiskala. Denna grund för ett avgiftsuttag kan som nyss nämnts inte godtas. Den utvidgning av beskattningsområdet i jämförelse med det förra förslaget som det innebär att flytta fram det aktuella värdeåret från 1958 till 1975 och som dessutom gör avgiften avsevärt svårare att tillämpa bör därför avvisas. På grund härav bör – om hyreshusavgiften antas – motion 120 bifallas såvitt nu är i fråga och propositionen avslås i motsvarande delar.

dels – för det fall att riksdagen bifaller utskottets hemställan i mom. 11 – hemställt

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:120 i denna del antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om hyreshusavgift med de ändringar att årtalet "1975" i 1 § första stycket ändras till "1958", att orden "uppförts eller" i 1 § andra stycket punkt 2 utgår och att 1 § andra stycket punkt 4 utgår.

Videoskatt (mom. 15)

16. Knut Wachtmeister (m), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 66 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "denna del." bort ha följande lydelse:

Så sent som i våras avslog riksdagen på utskottets hemställan en motion om införande av skatt på videoutrustning (SkU 1981/82:32). Utskottet framhöll i sitt betänkande att vissa problem i sammanhanget borde närmare övervägas innan riksdagen tog ställning till beskattningsåtgärder på detta område.

I propositionen redovisas inga som helst överväganden av det slag utskottet avsett. Ingen remissbehandling redovisas heller. De tillämpande myndigheternas – riksskatteverket och tullverket – uppfattning om skattens tillämplighet är således ej känd och inte heller branschens inställning till skatten. Vidare är det anmärkningsvärt att en lagrådsgranskning har underlåtits när det gäller en helt ny skatt.

Sedan riksdagen i våras avslog motionen om skatt på videoutrustning har videoband belagts med en särskild punktskatt. Videovarorna har alltså redan träffats av en viss skattebelastning, som kan förväntas leda till en nedgång av efterfrågan även på apparater. Denna tendens kan antas förstärkas av höstens devalvering, eftersom de apparater som säljs i Sverige genomgående importeras.

Att i detta läge införa ytterligare en punktskatt på detta varuområde är enligt utskottet knappast tillrådligt, detta så mycket mer som skattens effekter på marknaden och dess förväntade avkastning är illa belysta i propositionen. Det förefaller dock sannolikt att avkastningen av skatten skulle bli relativt sett låg – under 100 milj. kr. Stor försiktighet bör enligt utskottets mening iakttas med införande av nya punktskatter, som leder till ökade påfrestningar för skatteadministrationen och besvär i fråga om bokföring och redovisning för nya kategorier skattskyldiga. Det sagda gäller särskilt lågavkastande punktskatter.

Utskottet anser dessutom att videobandspelare lämpar sig illa för en punktskatt med hänsyn till att sådana apparater förekommer i många olika utföranden och till kraftigt varierande priser. Att som föreslås ta ut skatten med ett enhetligt belopp per apparat drabbar orättvist.

Övervägande skäl talar därför enligt utskottet mot att nu punktskattebe-

lägga videobandspelare. På grund härav tillstyrker utskottet bifall till motionerna 100 och 120 såvitt avser avslag på förslaget om skatt på videobandspelare.

dels att utskottet under mom. 15 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:100 yrkande 1 i denna del och 1982/83:120 i denna del avslår de i propositionen framlagda förslagen till

a) lag om skatt på videobandspelare,

b) lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69) såvitt avser skatt på videobandspelare,

c) lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m. såvitt avser skatt på videobandspelare.

Skatt på viss elkraft (mom. 16)

17. Knut Wachtmeister (m), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp) och Ewy Möller (m) har

dels anfört följande:

Vi vill först framhålla att den föreslagna skatten inte är en vinstskatt utan en ren produktionsskatt som slår lika hårt mot de företag som varit förutseende och förvärvat vattenkraft för att använda i sin egen produktion som mot kommuner som velat tillgodose sina elkraftbehov genom egna vattenkraftverk. Detsamma gäller de företag som genom intäkter från kraftförsäljning balanserar förlusterna i övrig produktion. Det är också uppenbart att de företag som drabbas av skatten i motsvarande mån berövas möjligheterna till sådana industriinvesteringar som regeringen i andra sammanhang påstår sig vilja främja. Särskilt måste skatten motverka utbyggnaden av vattenkraften, och förslaget kan därför sägas stå i direkt strid mot de energipolitiska strävandena att minska oljeberoendet.

En annan fråga som borde vara av väsentlig betydelse för elkraftsintensiva företag vilkas produktion sker med egen vattenkraft är hur produkterna belastas av den nya skatten. Frågan berörs inte i propositionen men i motion 84 har visats hur energiskatten i visst fall belastar en basprodukt med 80 kr. per ton medan den nya skatten kommer att öka produktionskostnaden med ytterligare 280 kr. per ton, en ökning som alltså inte hade ägt rum om tillverkaren enbart använt inköpt kraft. För den mycket energikrävande industrin kan sådana effekter bli förödande, och det framstår som anmärkningsvärt att frågor av denna art inte belyses i propositionen.

Energiskattekommitténs experter konstruerade olika beskattningsmodeller för s. k. övervinster på vattenkraft, och det förefaller symptomatiskt för regeringens ekonomiska politik att man valt den modell som experterna

betecknar som den minst rättvisa, eftersom den beskattar ägare utan överskott lika hårt som dem med betydande överskott.

Vi finner att de av utskottsmajoriteten förordade ändringarna leder till nödvändiga lättnader för de mindre kraftverken och för viss extremt vattenkraftkrävande produktion. Man har således vid riksdagsbehandlingen varit tvungen att rätta till sådana påtagliga misstag, som regeringen vid en grundlagsenlig beredning av ärendet genom remissbehandling borde ha kunnat undvika, men vi anser inte att dessa korrigeringar kan uppväga de företagsekonomiskt negativa verkningarna för industrin i allmänhet och för de särskilt energikrävande basindustrierna i synnerhet. Vi ställer oss på denna grund bakom de motionsvis framförda yrkandena om avslag på propositionen i denna del.

dels ansett att utskottet under mom. 16 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen

a) med bifall till motionerna 1982/83:81 yrkande 1, 1982/83:84, 1982/83:88, 1982/83:97, 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:114 yrkande 2 och motion 1982/83:120 i vad den avser denna fråga avslår förslaget till lag om skatt på viss elektrisk kraft och motion 1982/83:86,

b) avslår motionerna 1982/83:81 yrkande 2 och 1982/83:114 yrkande 3.

18. Stig Josefson (c) och Ingemar Hallenius (c) har

dels anfört följande:

Vi anser att allvarliga invändningar av såväl industripolitisk som energipolitisk natur kan riktas mot regeringens förslag.

Vid granskningen av propositionen i utskottet har framkommit faktorer som över huvud taget inte tas upp i regeringens förslag. Vi vill framhålla att det är uppseendeväckande att ett förslag med så vittomfattande konsekvenser inte blivit föremål för nödvändiga analyser.

Förslaget har presenterats som en s. k. övervinstskatt. Det är enligt vår mening inte fråga om någon övervinstskatt. Skatten är en ren produktionsskatt som slår blint och som kommer att öka de svårigheter industrin i dag har samt försvåra uppfyllandet av de vattenkraftsmål riksdagen har angivit. Detta är mycket allvarligt, inte minst mot bakgrund av att regeringen själv angett att just vattenkraften måste utnyttjas i ökad utsträckning.

Genom den utformning som skatten fått och som innebär att den direkt skall belasta rörelsens resultat kommer möjligheterna att finansiera vattenkraftsutbyggnaden att minska.

Genom att utformningen av skatten nu ändrats i majoritetens förslag undgås en rad negativa konsekvenser för de många små kraftverken. Det är dock anmärkningsvärt att dessa konsekvenser inte uppmärksammats i ett tidigare skede med tanke på de resurser som står till en regerings förfogande.

Detsamma utgör en konkret och handfast anvisning om lämpligheten av en omsorgsfull beredning innan förslagen föreläggs riksdagen. I annat fall måste riksdagens beredningsfunktioner kraftigt förstärkas.

De av utskottsmajoriteten föreslagna ändringarna av propositionen är dock inte tillräckliga för att vi skall kunna bifalla förslaget i dess nuvarande utformning. Vi anser således att riksdagen bör avslå propositionen i här aktuell del. Regeringen bör pröva frågan på nytt för att under våren 1983 återkomma till riksdagen med ett omarbetat lagförslag som genomgått en mer ambitiös beredning. Ett sådant nytt förslag till lag om skatt på vattenkraft bör dessutom ha prövats av lagrådet innan proposition i ämnet avlämnas.

Vi vill här ange vissa riktlinjer för hur en skatt på vattenkraft bör vara beskaffad. De små vattenkraftverken bör vara generellt undantagna från skattskyldighet. Dispensmöjligheter bör skapas för företag som använder stora mängder egen vattenkraft i energikrävande framställningsprocesser.

Skatten måste utformas så att dess storlek i princip anpassas till den faktiska lönsamheten i vattenkraftsproduktionen. Den bör, i motsats till den skatt som regeringen nu föreslår, inte vara konstruerad så att den begränsar intresset för t. ex. upprustning eller effektivisering av gamla kraftverk.

De medel som inflyter till staten genom en vattenkraftsskatt bör enligt vår mening tillföras oljeersättningsfonden. Vi vill understryka betydelsen av att en beskattning av äldre vattenkraft utformas så, att statens vattenfallsverk inte ges otillbörliga fördelar i förhållande till övriga vattenkraftsproducenter.

Vi avstyrker med det anförda dels regeringens förslag om vattenkraftsskatt, dels motion 1982/83:86 (s). Detta innebär att vi instämmer i de yrkanden om avslag på regeringens förslag som framförs i de övriga motionerna.

Enligt vår mening bör riksdagen ge regeringen till känna vad som här anförts om lämplig utformning av en skatt på äldre vattenkraft. Härigenom skulle de yrkanden i motionerna 1982/83:81 (c) och 1982/83:114 (c) som avser riktlinjer för en sådan skatt tillgodoses.

dels ansett att utskottet under mom. 16 och 17 i motsvarande del bort hemställa

att riksdagen

a) med bifall till motionerna 1982/83:81 yrkande 1, 1982/83:84, 1982/83:88, 1982/83:97, 1982/83:100 yrkande 1 i denna del, 1982/83:114 yrkande 2 och motion 1982/83:120 i vad den avser denna fråga avslår förslaget till lag om skatt på viss elektrisk kraft och motion 1982/83:86,

b) med bifall till motionerna 1982/83:81 yrkande 2 och 1982/83:114 yrkande 3 ger regeringen till känna vad som har anförts i reservationen om beskattningen av vattenkraft.

Särskilda yttranden

Ärendets beredning

1. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anför:

Enligt regeringsformen skall vid beredning av regeringsärenden behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter. Vidare skall tillfälle lämnas sammanslutningar och enskilda att yttra sig i behövlig omfattning.

Flera av förslagen i proposition 50 har enligt vår uppfattning inte beretts så att de står i samklang med regeringsformen. Lagrådet har inte fått tillfälle att granska vattenkraftsskatten, avdragsrätten för fackavgifter och videoskatten, och förslagen har för övrigt inte heller fått den omsorgsfulla beredning som regeringsformen förutsätter. När det gäller hyreshusavgiften har det lagförslaget visserligen granskats av lagrådet, men rådet konstaterar i sitt yttrande att förslaget inte fått en tillfredsställande beredning.

Vid behandlingen av dessa frågor i skatteutskottet har vi fått avslag på kravet att konstitutionsutskottet skulle beredas tillfälle att yttra sig om beredningen av de fyra förslagen skett i enlighet med regeringsformens bestämmelser. Vi beklagar starkt detta, då frågornas vikt enligt vår mening motiverat en noggrann granskning av det slag som vi här förordat.

2. Stig Josefson (c), Ingemar Hallenius (c) och Björn Molin (fp) anför:

Under utskottsbehandlingen av propositionen begärde utskottets centerledamöter att förslaget om skattereduktion för fackföreningsavgift skulle underställas lagrådet för granskning. Denna begäran, som biträtts av m och fp, har utskottet avslagit med hänvisning till att ett dröjsmål med frågans behandling skulle leda till avsevärt men. Vi har svårt att förstå denna motivering. Av vad som framkommit inte minst vid utskottsbehandlingen framgår att en skattereduktion för fackföreningsavgift, utformad i enlighet med förslaget i propositionen, är förenad med betydande brister såväl materiellt som formellt. Enligt vår mening borde det ha varit naturligt att låta lagrådet granska ett förslag som innebär inte bara en nyhet utan också ett avsteg från hittills gällande principer i svensk skatterätt. Vi har i en särskild reservation yrkat avslag på förslaget om skattereduktion för fackföreningsavgift men vill särskilt understryka angelägenheten av att regeringen inte framlägger förslag om helt nya skatter eller skatteregler utan föregående beredning. Den nu aktuella propositionen innehåller åtskilliga förslag som inte har vare sig utretts eller remissbehandlats.

Investeringsavdraget vid mervärdeskatten (mom. 8)

3. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anför:

I proposition 50 föreslås en förlängning av lagen om särskilt investeringsavdrag vid redovisning av mervärdeskatt. Denna form av investeringsavdrag infördes för första gången år 1981 och innebar bl. a. att den verksamhet som inte var redovisningsskyldig för mervärdeskatt inte heller kunde åtnjuta något investeringsavdrag.

I praktiken medför detta att yrkesgrupper som privatpraktiserande läkare, tandläkare, veterinärer, revisorer och advokater gått miste om den investeringsstimulans vars borttagande, åtminstone inom dentalbranschen, redan visat sig ha haft vissa negativa effekter på investeringarna.

Sedan propositionen väcktes har dessa problem påtalats i skrivelser från Sveriges Tandläkarförbund och Sveriges Grossistförbund. Vi förutsätter att regeringen uppmärksamt följer frågan och vidtar de korrigeringar som kan vara erforderliga.

Skatt på viss elkraft (mom. 16)

4. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anför:

I proposition 1982/83:50 anges att vattenkraftsskatten i princip inte skall vältras över på konsumenterna. Starka skäl talar dock för att så ändå kommer att ske, även om skatten till en början främst drabbar vissa kommuner och ett antal industriföretag, vilkas investeringsmöjligheter därvid avsevärt kommer att reduceras.

Vattenfall är prisledare på elområdet. Skall avkastningskravet på Vattenfall kvarstå oförändrat – vilket är avgörande för bevarad konkurrensneutralitet i förhållande till andra elproducenter – måste det reducera sina avskrivningar i betydande grad för att vid oförändrad prisnivå klara vattenkraftsskatten. Detta innebär att Vattenfalls förräntningspliktiga kapital blir större än som annars varit fallet. Med oförändrat avkastningskrav kommer därigenom elprisnivån successivt att behöva höjas tills skatten efter ett antal år helt har överförts på konsumenterna. I takt därmed sker även för övriga elproducenter en övervältring av skattebelastningen på konsumenterna.

Konkurrensneutralitet mellan Vattenfall och andra elproducenter kan således inte upprätthållas utan att vattenkraftsskatten successivt kommer att övervältras på konsumenterna. På kortare sikt kommer skatten att avsevärt reducera de investeringar i de oljeproducerande företagen som regeringen samtidigt säger sig vilja öka.

5. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anför:

Energibeskattningen missgynnar klart svensk industri i förhållande till våra viktigaste konkurrentländer. I de flesta av dessa beskattas energin huvudsakligen inom ramen för mervärdeskattesystemet. I den mån det

därutöver förekommer någon beskattning av energi är den mycket måttlig i jämförelse med vår energiskatt.

Regeringens förslag försämrar ytterligare villkoren på energiskatteområdet, dels genom vattenkraftsskatten, dels genom höjda avgifter för oljeprodukter i avsikt att finansiera torveldade förbränningsanläggningar. Till detta kommer att regeringen i propositionen förklarar sig överväga en minskning av den nedsättning av allmän energiskatt som vissa industriföretag nu medges.

Av sysselsättningspolitiska skäl har regeringen möjlighet att i svaga konjunkturlägen underlätta för särskilt energikrävande och konjunkturkänsliga branscher att nedsätta skatten till 1 % av saluvärdet. F. n. gäller att skatten sätts ner till 1,6 % för skogsindustrin och till 1,3 % för övriga branscher. Nedsättningen är i själva verket mindre eftersom den s. k. särskilda avgiften för oljeprodukter, som nu föreslås höjd till 93 kr. per m^3, endast får nedräknas vid fastställande av nedsättningen till 20 kr.

Både konkurrens- och sysselsättningsskäl talar enligt vår mening för en fortsatt nedsättning av den allmänna energiskatten av minst nuvarande omfattning.

Bilaga 1

Konstitutionsutskottets yttrande

1982/83:5 y

om vissa frågor rörande skattereduktion för fackföreningsavgift (prop. 1982/83:50)

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har berett konstitutionsutskottet tillfälle att avge yttrande över nämnda proposition såvitt avser förslaget om skattereduktion för fackföreningsavgift. Som framgår av ett till propositionen fogat förslag till särskild lag i detta avseende skall enligt 2 § underlag för beräkning av skattereduktion vara medlemsavgift som den skattskyldige visar sig under inkomståret ha erlagt till arbetstagarorganisationen, dock högst 1 200 kr. Med arbetstagarorganisation förstås sådan organisation som avses i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

Enligt vad skatteutskottet under sin beredning av ärendet inhämtat från riksskatteverket (RSV) förutsätter en rätt till skattereduktion för fackföreningsavgift att storleken av influtna medlemsavgifter kan kontrolleras. Denna kontroll måste enligt RSV – om man inte skall komma i administrativa orimligheter – ske centralt och inte hos taxeringsnämnderna. Avsikten är därför att verket skall begära in magnetband från de fem stora förbunden för att förenkla förfarandet vid beskattningen. Den fråga som föranlett skatteutskottet att bereda konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig i ärendet är huruvida denna kontroll av magnetbanden, som innehåller uppgifter om vilka medlemmar som betalat avgifter och storleken av avgifterna, kan anses strida mot bestämmelser i regeringsformen.

Från de synpunkter konstitutionsutskottet har att beakta finns ingen anledning till erinran mot propositionens lagförslag, vilket som nyss framgått vilar på förutsättningen att rätten till skattereduktion skall grundas på vad den skattskyldige inför taxeringsnämnden visar sig ha erlagt i medlemsavgift till arbetstagarorganisationen. Vad gäller kontrollfrågorna är det enligt konstitutionsutskottets bestämda mening nödvändigt att finna en lösning som inte kränker den enskildes integritet. Utskottet förutsätter att denna viktiga principiella fråga, som inte berörs i propositionen, noga övervägs av regeringen och därefter underställs riksdagen.

Vad utskottet anfört i detta avseende bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 2 december 1982

På konstitutionsutskottets vägnar
OLLE SVENSSON

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Yngve Nyquist (s), Wivi-Anne Cederqvist (s), Hans Nyhage (m), Kurt Ove Johansson (s), Kerstin Nilsson (s), Gunnar Björck i Värmdö (m), Sven-Erik Nordin (c), Sture Thun (s), Elisabeth Fleetwood (m), Karin Ahrland (fp), Ingvar Björk (s), Britta Hammarbacken (c) och Hans Petersson i Hallstahammar (vpk).

Avvikande mening

av Anders Björck (m), Hans Nyhage (m), Gunnar Björck i Värmdö (m), Sven-Erik Nordin (c), Elisabeth Fleetwood (m), Karin Ahrland (fp) och Britta Hammarbacken (c) som anser att den del av utskottets yttrande som börjar "Från de" och slutar "till känna" bort ha följande lydelse:

Som nyss framgatt föreligger oklarhet i den utomordentligt viktiga frågan hur skattekontrollen skall utformas enligt det framlagda lagförslaget. Enligt utskottets mening bör lagrådet och datainspektionen höras innan riksdagen fattar beslut i frågan.

Bilaga 2

Finansutskottets yttrande

1982/83:3 y

över proposition 1982/83:50 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder m. m.

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har den 9 november 1982 beslutat bereda finansutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1982/83:50 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder m. m. jämte motioner.

Utskottet vill anföra följande.

Prognoserna för den *internationella ekonomiska utvecklingen* 1983 revideras nu återigen nedåt. Recessionen i världsekonomin fortsätter. Prisstegringarna är visserligen på väg ned i många länder, men produktionen minskar eller stagnerar med följd att arbetslösheten fortsätter att öka. Det traditionella konjunkturmönstret med en nedgång, utplaning, återhämtning och en konjunkturtopp inom loppet av ca 5 år tycks inte gälla längre.

En viktig förklaring till de tidigare felslagna prognoserna är att man felbedömt industriländernas exportmöjligheter. Världshandeln minskade under första halvåret 1982 på grund av en markerad nedgång i OPEC:s och de icke oljeproducerande u-ländernas import. Även importen till Förenta staterna minskade kraftigt. En bidragande orsak till den svaga världshandeln är den åtstramningspolitik som bedrivs i flera industriländer. Risken för en fortsatt svag utveckling av handeln är stor, bl. a. på grund av de akuta betalningsproblem som nu gör sig gällande i flera u-länder och statshandelsländer. En ökad återhållsamhet med krediter i det internationella finansiella systemet i kombination med ökad protektionism kan få mycket allvarliga konsekvenser och omöjliggöra en konjunkturuppgång.

Propositionens bedömning av den internationella utvecklingen sammanfattas i nedanstående tablå.

Prognos för utvecklingen i OECD-området
Procentuell volymförändring

	1982	1983
BNP – OECD totalt	– 1/4	1
Världshandeln	0	1 1/2
Världshandelspriser i nationell valuta, bearbetade varor	8 1/2	5 1/2
Konsumentpriser	7,5	6 1/2
Arbetslöshet, milj. personer	32,2	33,3

I propositionen uttrycks förhoppningen att aktiviteten, till följd av ökad privat konsumtion och ett omslag i lagercykeln, skall komma i gång 1983 i Förenta staterna och Japan. En ökad konsumtionsefterfrågan i kombination med att de amerikanska företagens konkurrensläge försämrats genom den uppdrivna dollarkursen väntas medföra en snabb importökning till Förenta staterna. Detta gynnar exportindustrin i Västeuropa.

Den internationella utvecklingen kan bli sämre än vad propositionens prognoser förutser. I många länder är politiken fortfarande inriktad på åtstramning i syfte att bekämpa inflationen. För utvecklingen i Förenta staterna är avvägningen mellan finans- och penningpolitik avgörande. Fullföljer Reaganadministrationen sin politik med fortsatta skattesänkningar och kraftigt ökande militärutgifter väntas underskottet i den federala budgeten öka till inemot 200 miljarder dollar nästa år. Det blir då även fortsättningsvis penningpolitiken som ensidigt får bära upp stabiliseringspolitiken. Inflationsförväntningarna torde då återigen skruvas upp med följd att de lättnader som nu vidtagits i penningpolitiken inte kommer att bibehållas. Därmed drivs räntorna åter upp, vilket kan omintetgöra uppgången.

För Västeuropa är konjunkturutsikterna mörka. I Förbundsrepubliken Tyskland fortsätter produktionen att minska. Flera internationella bedömare, bl. a. EG-kommissionen, tror dock fortfarande på en icke obetydlig uppgång under andra halvåret 1983. För Frankrike förutser kommissionen nolltillväxt under första halvåret 1983 och en svag uppgång under det andra halvåret.

Även om det skulle bli en viss uppgång i OECD-området under 1983, blir den emellertid inte långvarig om den enbart bärs upp av ett omslag i lagerinvesteringarna och en ökning av den privata konsumtionen i Förenta staterna och Japan. Skall återhämtningen bli mer bestående även under 1984 måste också investeringsaktiviteten komma igång. Mot detta talar det låga kapacitetsutnyttjandet i många länder.

Enligt utskottets uppfattning står det alldeles klart att det krävs ett mer samlat agerande i OECD-länderna, syftande till en försiktig stimulans av konsumtion och investeringar i de stora ekonomierna för att bygga under en eventuell uppgång. Det bör nu finnas möjligheter till en sådan inriktning, eftersom inflationen nu är nere på en förhållandevis låg nivå i dessa länder. De små länderna med stora underskott i utrikesaffärerna och i de offentliga budgeterna måste i ett sådant sammanhang mer målmedvetet än hittills angripa obalanserna utifrån ett medelfristigt perspektiv. Det går inte att ensidigt lita till åtstramningsåtgärder.

Det är mot denna bakgrund som vi skall lägga upp vår strategi för att komma tillrätta med våra egna strukturella obalanser.

Den *ekonomiska utvecklingen i Sverige* har under den senaste tioårsperioden kännetecknats av alltmer fördjupade obalanser. Privat och offentlig konsumtion har ökat snabbare än den totala produktionen. Det finansiella

sparandet i den offentliga sektorn, som visade ett stort överskott så sent som 1976, har till följd av försämringen av statsfinanserna förbytts i ett mycket stort underskott. Vi har nu ett strukturellt sparandeunderskott i ekonomin som yttrar sig i minskade investeringar och ett stort bytesbalansunderskott. Arbetslösheten har visserligen kunnat begränsas genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Under det senaste året har emellertid också den öppna arbetslösheten ökat snabbt. Antalet förtidspensionerade har också ökat kraftigt. Detta kan inte förklaras av en ökad sjuklighet i befolkningen utan är, när man ser på den geografiska fördelningen av förtidspensioneringarna, också ett uttryck för ett allmänt försämrat arbetsmarknadsläge.

Dessa obalanser är till stor del orsakade av industrisektorns tillbakagång. Som framgår nedan har produktionen i industrin utvecklats klart ogynnsammare än i övriga sektorer.

Produktion. Årlig procentuell volymförändring

	1970–1974	1974–1982
Industri	3,6	–1,1
Övrig varuproduktion	1,4	0,7
Privata tjänster	3,5	1,7
Offentliga tjänster	3,6	3,2
Totalt	*3,2*	*1,1*

Sysselsättningen i industrin har minskat kraftigt och industriinvesteringarna har sjunkit markant sedan mitten av 1970-talet. Industrin har under det senaste decenniet tappat inemot en fjärdedel av sina exportmarknader. Prisstegringarna har också legat på en betydligt högre nivå än tidigare.

Parallellt med, och delvis till följd av, denna utveckling uppvisar det svenska samhället negativa drag i det ekonomiska livet. Skattefusk, svarta affärer och annan ekonomisk brottslighet har tilltagit. Intresset för finansiella transaktioner, "snabba klipp", etc. har tilltagit på bekostnad av produktiva satsningar i industriell utveckling.

Det kan hävdas att de uppräknade svårigheterna är en följd av en svag internationell utveckling. Detta är förvisso sant, men det är också ett faktum att vår industriella utveckling varit ogynnsammare än i andra jämförbara industriländer i OECD-området. Jämfört med nivån 1970 har vi förlorat 25 % av våra marknader utomlands medan industriländerna i genomsnitt ökat sin andel av världshandeln med ca 10 %.

Enligt utskottets uppfattning kan inte denna nedåtgående trend i industrisektorn få fortsätta. Vi kommer i så fall inom några år att få underskott och andra obalanser som blir nästan omöjliga att hantera. Vi skulle i ett sådant läge kunna tvingas till drastiska nedskärningar av såväl den privata konsumtionen som av de offentliga utgifterna. Välfärdssamhället

hotas då i sina grundvalar. Vi kommer då att kunna stå inför en sysselsättningskris som vi inte upplevt i modern tid.

Traditionellt brukar man ange målen för den ekonomiska politiken som full sysselsättning, god tillväxt, balans i utrikesaffärerna, en rättvis fördelning av produktionsresultatet och låg inflation. Om man studerar utvecklingen under 1981 och 1982 kan man konstatera att obalanstendenserna förstärkts och att vi i praktiskt taget alla avseenden var på väg bort ifrån dessa mål. Utlandets förtroende för vår politik försvagades också under 1981 och i början av 1982. Trots devalveringen i september 1981 hade vi som framgår av tablåerna nedan ett kraftigt valutautflöde under praktiskt taget varje månad från slutet av 1981 och in under 1982. Under perioden november 1981 – juli 1982 var utflödet större än vad bytesbalansunderskottet motiverade. Mot ett bytesbalansunderskott på drygt 9 miljarder kronor stod ett valutautflöde på närmare 19 miljarder kronor. Detta utflöde fick mötas med ökad statlig upplåning utomlands.

Bytesbalansen

Miljarder kronor

1981				1982								12 mån.
Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	t.o.m. aug
-1,4	-2,4	-1,5	-1,3	-1,8	-0,6	-0,1	0,9	-1,3	-1,1	-0,2	-5,1	-15,9

Valutaflödet

Miljarder kronor

1981				1982								12 mån.
Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	t.o.m. aug
2,0	-0,7	-2,6	-2,2	-2,1	-2,4	-0,7	-2,4	-1,4	-2,9	-1,5	-0,1	-16,8

Under början av hösten 1982 försvagades förtroendet för kronan ytterligare. I augusti registrerades det största underskottet i utrikeshandeln någonsin för en enskild månad. Ett par av våra nordiska grannländer devalverade sina valutor. I samband härmed ökade spekulationerna mot kronan. Det uppstod mot denna bakgrund förväntningar om att den tillträdande socialdemokratiska regeringen snabbt skulle vidta kraftfulla åtgärder för att försöka bryta den nedåtgående trenden i ekonomin. Under första veckan av oktober blev det en veritabel storm mot kronan.

Valutautflödet uppgick då till 2,6 miljarder kronor. Vi var i en akut kris och torsdagen den 7 oktober stängde riksbanken handeln med valutabankerna. I samråd med den tillträdande regeringen beslöt fullmäktige i riksbanken dagen efter att skriva ned kronan med 16 %.

Mot bakgrund av vad som anförs i propositionen och partimotionerna kan det finnas skäl att diskutera vilken strategi man bör välja när ett land med våra strukturella obalanser kommer i ett akut krisläge som beskrivits ovan.

I den moderata partimotionen (99) hävdas att devalveringen borde kunnat undvikas. Detta hade enligt motionärerna förutsatt oförändrade eller något sänkta arbetsgivaravgifter, fortsatta besparingar i de offentliga utgifterna och uteblivna skattehöjningar. I centerpartiets motion (112) anförs att valutautflödet var ett resultat av förväntningarna i samband med valet och att det dessförinnan inte fanns någon valutaoro. När man nu tvingades devalvera hade det räckt med 5 à 6 %, hävdar motionärerna.

Enligt utskottets bedömning hade det uppenbarligen inte räckt med ytterligare besparingsåtgärder, skattesänkningar e. d. för att stoppa ett valutautflöde av den storleksordning som vi hade i slutet av september och början av oktober. Effekten av besparingar inträder ju först långt senare och hade knappast stärkt omvärldens förtroende för att vi skulle kunna försvara kronan. Däremot är det tänkbart att vi kortsiktigt kunnat dämpa spekulationsvågen genom en mindre devalvering i kombination med kraftiga kreditpolitiska åtgärder, t. ex. en chockhöjning av den s. k. straffräntan. Riksbanken vidtog f. ö. kreditpolitiska åtstramningsåtgärder under sommaren 1982 i syfte just att hävda kronan mot den oro som funnits hela tiden sedan årsskiftet. Dylika åtgärder skulle emellertid bara hjälpt den svenska kronan för stunden. Erfarenheter, både här hemma och utomlands, av devalveringar som inte följts upp av ett målmedvetet program visar detta. Hade vi genomfört en kraftig räntehöjning, hade detta slagit mot industrins investeringar och därmed ytterligare förstärkt sysselsättningsnedgången och omintetgjort en långsiktig industripolitik.

Ovan har beskrivits de strukturella obalanser som utvecklats under 1970- och början av 1980-talet. När vi därtill fick en akut valutakris i början av hösten var det enligt utskottets uppfattning riktigt att försöka bryta den nedåtgående trenden i den svenska ekonomin genom att göra en kraftig devalvering. Härigenom skapades en sådan konkurrenskraftsförbättring att det nu finns möjligheter att genomföra en rekonstruktionspolitik. Genom att samtidigt i regeringsförklaringen den 8 oktober proklamera en ny politik som går till roten med obalanserna har regeringen lagt en grund för att vinna omvärldens förtroende för politiken. I propositionen redovisas de första stegen på denna väg mot balans i ekonomin.

Den stora devalveringen innebär att industrisektorns konkurrensläge i ett slag kraftigt förbättrats. Det bör nu finnas goda möjligheter för företagen att bedriva en sådan prispolitik att de återvinner marknadsandelar både här

hemma och på utlandsmarknaderna. I vissa fall kan det även vara nödvändigt att stärka företagens finansiella position. Utskottet är övertygat om att svensk företagsamhet som i många sammanhang gått i bräschen för framtidstro och teknologisk förnyelse kommer att utnyttja denna möjlighet. Genom kostnadsanpassningen via devalveringen har vi vidare fått en möjlighet att reda ut strukturproblemen i industrisektorn.

Även om den nu inledda ekonomiska politiken innebär goda möjligheter att åter komma i balans så innehåller den också uppenbara risker. Det gäller nu att under en längre tid följa upp den inledda politiken. Utskottet vill här peka på några problem som därvidlag måste bemästras.

Den första och helt grundläggande uppgiften är att varaktigt bevara den konkurrenskraftsförbättring för svenskt näringsliv som devalveringen medfört. Detta kräver att vi kan hålla den interna pris- och kostnadsutvecklingen i schack. Under 1983 kommer vi med stor säkerhet att få en prisstegring som ligger klart över genomsnittet i OECD-området. Detta är en oundviklig effekt av devalveringen. Denna uppdrivning av prisstegringstakten får emellertid bara bli en engångsinflation. Under senare delen av 1983 och in på 1984 måste vi snabbt komma ner i en väsentligt lägre inflationstakt. Detta innebär att inga grupper i löneavtalen får kompensera sig för de prisstegringar som är en följd av devalveringen. Det innebär att stora löntagargrupper även nästa år kommer att få reallönesänkningar. Enligt utskottets mening måste vi sätta målet för antiinflationspolitiken efter 1983 mycket högt. Verkstadsindustrins konkurrensläge bör bli vägledande. För viktiga delar av denna bransch är det de västtyska företagen som är vår främsta konkurrent. Prisstegringstakten i Förbundsrepubliken väntas nästa år stanna vid 3-4 %. Även för åren därefter torde prisstegringarna bli låga i Förbundsrepubliken. Vår ambition på sikt bör vara att komma ner till en pris- och kostnadsstegring av ungefär samma storleksordning. Detta kommer enligt utskottets uppfattning att ställa stora krav på arbetsmarknadens parter under åren framöver. Den offentliga sektorn som numera är en arbetsgivare med 1,3 miljoner anställda har därvidlag ett stort ansvar.

För att klara en hård antiinflationspolitik måste vi vidare få kontroll på det växande statliga budgetunderskottet. Det är i detta sammanhang underskottets likviditetsskapande effekt som är speciellt allvarlig. Härvidlag kommer det att krävas såväl ökningar av statsinkomsterna som nedskärningar av utgifterna. De reala ökningar av utgifterna som kan tolereras är sådana utgifter som ger upphov till produktiv sysselsättning. Exempel på dylika är företags- och samhällsekonomiskt lönsamma investeringsprojekt. I propositionen föreslås ett investeringsprogram om tre miljarder kronor. Genom detta program påskyndas en höjning av kapacitetsutnyttjandet i näringslivet. Skulle den internationella återhämtningen dröja ännu längre än vad som antagits i propositionen bör man enligt utskottets uppfattning överväga att igångsätta fler statliga investeringsprojekt.

Däremot kan vi inte öka på budgetunderskottet mer för att öka

transfererings- eller de statliga konsumtionsutgifterna. Det är mot den bakgrunden man skall se utskottets hemställan om en totalfinansiering av återställandet av de sociala trygghetsreformerna (FiU 1982/83:10).

Vad gäller investeringsprogrammet noterar utskottet att folkpartiet och centerpartiet accepterar flera av de projekt som föreslås. Moderata samlingspartiet ställer sig däremot helt avvisande till detsamma.

Den nya ekonomiska politik som nu inletts måste bedömas i ett medelfristigt perspektiv. Det kommer att ta avsevärd tid innan vi kan skörda frukterna av den politik som nu steg för steg skall genomföras. Under en dylik process gäller det att ha tålamod. Det kommer att dröja lång tid innan vi kan registrera några mer påtagliga effekter på industrisysselsättningen och industrins investeringar. Den nedåtgående trenden i industrisektorn är fortfarande stark. Erfarenhetsmässigt är det en eftersläpning på ca tre kvartal från det att industriproduktionen börjat öka till dess att industrisysselsättningen ökar. Produktivitetsreserven torde vidare vara betydande i många företag, dvs. man kan öka produktionen ganska mycket innan man behöver expandera sysselsättningen. Detsamma gäller också för företagens kapitalutrustning. Enligt tillgängliga bedömningar ligger kapacitetsutnyttjandet f. n. på en rekordlåg nivå. I den fas vi nu går in i är det vidare viktigt att vi utvecklar de arbetsmarknadspolitiska instrumenten. På många orter i landet som är uppbyggda kring företag inom våra traditionella basnäringar dras nu kapaciteten ner inom ramen för långsiktiga strukturprogram. Det är då viktigt att den arbetskraft som friställs bereds ordentliga ekonomiska möjligheter för att kunna ta ett arbete i de expanderande företag som kunnat dra nytta av devalveringen.

Vad gäller *utvecklingen under 1983* sammanfattas propositionens bedömning i några nyckeltal nedan.

Försörjningsbalans. Årlig procentuell volymförändring

	1980	1981	1982	1983
Privat konsumtion	0,3	–0,6	–0,5	–2,0
Offentlig konsumtion	2,4	2,1	1,2	0,9
Bruttoinvestering	3,4	–4,6	–3,5	–1,7
Lagerförändring[1]	1,3	–0,5	–0,1	1,0
Export	–1,6	1,5	3,4	6,0
Import	1,1	–4,2	1,2	1,4
Bruttonationalprodukt	*1,9*	*0,7*	*0,1*	*1,5*
Bytesbalans (miljarder kr.)	–18,5	–14,6	–21,6	–26,3
Inflation[2]	13,7	12,1	8,5	10–11
Arbetslöshet[3]	2,0	2,5	3,5	3,5–4

[1] Lagerförändring i procent av föregående års BNP.

[2] Konsumentprisförändring.

[3] Antal arbetslösa i procent av arbetskraften.

Den ekonomiska utvecklingen väntas bli svag nästa år. De komponenter som bär upp den måttliga tillväxten är exporten och lageromslaget. Att bytesbalansen förutses försämras såväl i år som 1983 beror delvis på devalveringen, som i det korta perspektivet försämrar bytesförhållandet (terms of trade) med omvärlden. Om devalveringen får avsedd effekt och vi förmår återvinna marknadsandelar bör vi kunna registrera positiva effekter på bytesbalansen redan under 1984.

Sysselsättningsläget blir fortsatt besvärligt även under 1983. Som utskottet anfört ovan tar det tid innan vi kan registrera några påtagliga effekter på sysselsättningen av politikomläggningen. I detta korta perspektiv måste dessa svårigheter mötas med ökade arbetsmarknadspolitiska insatser. Dylika föreslås också i propositionen.

Den inhemska efterfrågeutvecklingen blir svag nästa år. Den privata konsumtionen väntas minska med 2 % i volym och de fasta investeringarna fortsätta att falla. I partimotionerna anförs att det är regeringens politik, bl. a. devalveringen och den föreslagna momshöjningen, som orsakar den svaga efterfrågeutvecklingen. Det är visserligen riktigt att reallönerna väntas falla med ca 5 % nästa år. Men till följd av ökande transfereringar blir nedgången i de disponibla inkomsterna mindre, ca 2,5 %. En omläggning av politiken innebär vidare att resurser frigörs till förmån för ökad inhemsk produktion. Bl. a. bör möjligheterna för företagen att återta marknadsandelar på hemmaplan vara goda. Som utskottet framhållit ovan är denna omläggning av politiken nödvändig. Ty alternativet till den nu inledda politiken hade varit att fortsätta den väg som den tidigare regeringen utstakat. Detta hade inneburit fortsatta nedskärningar utan att man samtidigt hade haft något positivt element i politiken som bryter den nedåtgående trenden i de konkurrensutsatta sektorerna.

Innan utskottet övergår till att mer samlat diskutera partimotionernas ekonomiska strategi redovisar utskottet sin syn på de olika alternativ för *skattepolitiken* som presenteras. Som utskottet anfört ovan utgör ett stort och växande budgetunderskott det främsta hotet mot en balanserad återhämtning i ekonomin och en dämpning av inflationstakten. Avvägningen av skattepolitiken innebär därmed en mycket svårbemästrad balansgång. En väsentlig förstärkning av statsinkomsterna kan endast ske genom att totala efterfrågan och aktiviteten i ekonomin ökar. Skärpning i beskattningen eller införande av nya skatter och avgifter måste därför ske på ett sådant sätt så att de inte verkar dämpande på den ekonomiska aktiviteten. Å andra sidan skulle generella lättnader i beskattningen som skulle kunna verka aktivitetsstimulerande på ekonomin innebära att budgetunderskottet ökade. Därmed skulle de finansiella svårigheterna öka och inflationstendenserna förstärkas. Endast genom en lämplig kombination av skattepolitiska åtgärder i olika riktningar är det möjligt att bemästra problemen.

I propositionen föreslås en rad åtgärder på skattepolitikens område. Dessa

berör företagsbeskattningen, inkomstbeskattningen och konsumtionsbeskattningen. I avsikt att stimulera investeringsverksamheten i företagen föreslås att reglerna för investeringsavdrag och frisläppet av de allmänna investeringsreserverna förlängs t. o. m. utgången av 1983. I syfte att stimulera investeringsverksamheten 1984 och därefter föreslås att 20 % av företagens inkomster skall sättas in på räntelöst investeringskonto i riksbanken. Medlen får tas i anspråk för investeringar.

Löntagarna väntas få vidkännas reallönesänkningar även 1983. I syfte att fördela de uppoffringar som måste göras för att sanera landets ekonomi på ett rättvist sätt föreslås vissa åtgärder i utjämnande syfte. Förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatten höjs. Skattereduktionen vid aktieutdelningar och det s. k. skattesparandet slopas resp. sänks.

Sammantaget innebär förslagen i proposition 50 att skatterna ökar med ca 300 milj. kr. räknat för helår. Avsikten är att de bostadspolitiska insatserna skall finansieras med den föreslagna hyreshusavgiften.

I *motion 120* (fp) och *motion 112* (c) yrkar man avslag på regeringens förslag på skattesidan utom när det gäller förlängning av investeringsavdragen. När det gäller inkomstbeskattningen föreslår man en höjning av basenheten med 200 kr. till 7 500 kr.

I *motion 99* (m) avvisas alla förslag av regeringen till förändringar av skatter och avgifter utom vad gäller investeringsavdragen. Motionärerna anför att propositionens förslag innebär att man inleder en process som uppenbart syftar till att förvrida eller förstöra mer eller mindre fungerande marknader. Detta gäller t. ex. näringslivets kapitalförsörjning där förslagen enligt motionärerna markerar inledningen till en gradvis strypning av den enskilda aktiemarknaden.

Enligt utskottets mening synes dessa farhågor vara ogrundade. Det kan konstateras att de agerande på aktiemarknaden själva inte bedömer effekterna av regeringens politik på sätt som görs i motion 99. Trots att en mycket stor oro har kännetecknat utvecklingen på flera utländska aktiebörser under hösten har kurserna på Stockholmsbörsen stigit kraftigt under hösten.

Det är som utskottet anfört ovan angeläget att vidta åtgärder för att påskynda investeringsverksamheten i näringslivet. Det är därför rimligt att de investeringsstimulanser som gällt 1982 förlängs att gälla även för 1983. Inga motionärer har motsatt sig detta. Enligt utskottets mening är det vidare i detta läge nödvändigt att också förbereda kapacitetsutbyggnaden åren 1984 och 1985 för att underbygga devalveringens effekter. Devalveringen förväntas då ha lett till att svenskt näringsliv har ökat sina marknadsandelar. För att undvika flaskhalsproblem och kapacitetsbrist bör således investeringsverksamheten stimuleras. Enligt utskottets mening synes förslagen om avsättningar till investeringskonton vara väl avpassade till en sådan politik.

I *motion 125* (vpk) accepteras flera av regeringens förslag på skatteområdet. Viss skärpning utöver regeringens förslag föreslås emellertid vad gäller inkomstbeskattningen i högre inkomstskikt, förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen. Vidare föreslås att avdraget för skattefondsparandet avskaffas helt liksom avdraget för representation. En ny skatt på utlandsinvesteringar föreslås också. Förslagen utgör enligt motionärerna ett alternativ till regeringens förslag till momshöjning som finansiering av återställandet av de sociala trygghetsreformerna. Den sammantagna effekten av förslagen uppgår emellertid endast till 3,5 miljarder kronor mot den i proposition 55 beräknade effekten om 4,5 miljarder kronor för momshöjningen. Motionärerna föreslår en skärpt kapitalbeskattning i form av höjd förmögenhets-, arvs- och gåvoskatt. Enligt utskottets bedömning har dessa skatter andra och mindre effekter på efterfrågan än de som direkt riktas mot inkomster eller konsumtion. Dessutom uppkommer de kassamässiga effekterna av motionärernas förslag först senare, under 1984 och 1985. Utskottet kan mot bakgrund härav inte tillstyrka de skattehöjningar som föreslås i motion 125.

Utskottet har behandlat frågan om finansieringen av återställande av de sociala trygghetsreformerna (FiU 1982/83:10). Utskottet får i dessa delar också hänvisa till sitt ställningstagande i detta betänkande.

Som utskottet anfört är en nödvändig förutsättning för att devalveringen skall ge de förväntade positiva effekterna att inkomsttagarna inte kompenserar sig lönevägen för devalveringens effekter. Genom de i propositionen framlagda förslagen på inkomstbeskattningens område torde det finnas förutsättningar att träffa nya avtal på en låg nivå samtidigt som behållningen efter skatt blir större än vad den skulle bli utan regeringens nu framlagda förslag. Propositionens förslag har dessutom en fördelningspolitiskt jämnare profil än en höjning av basenheten skulle få.

Sammanfattningsvis finner utskottet att propositionens förslag är väl avvägda mot de krav som utskottet angett för skattepolitiken. Förslagen i motionerna 99, 112, 120 och 125 leder till lägre skatteinkomster än som föreslås i propositionen och ger en annan fördelningspolitisk profil. Några åtgärder utöver propositionens för att stimulera näringslivets investeringar redovisas inte. Utskottet kan inte från sin utgångspunkt tillstyrka den inriktning av skattepolitiken som redovisas i motionerna 99, 112, 120 och 125.

Utskottet övergår nu till att mer samlat diskutera partimotionernas alternativa strategi för den ekonomiska politiken. Vad gäller moderata samlingspartiet (motion 99) anför motionärerna att de strukturella obalanserna i ekonomin främst sammanhänger med den alltför stora och snabbt växande offentliga sektorn och de alltför höga skatterna. I enlighet därmed innebär deras ekonomiska strategi att man förordar en mer hård åtstramningspolitik såväl i den statliga som i den kommunala sektorn. Motionärerna

tycks acceptera en kraftig ökning av arbetslösheten nästa år. Man säger nej både till ökade AMS-insatser och till investeringsprogrammet. Bara på en punkt när det gäller arbetsmarknadspolitiken, ungdomsarbetslösheten, lägger motionärerna fram några konkreta förslag till åtgärder. Vad gäller ungdomsarbetslösheten noterar utskottet att motionärerna ensidigt vill förklara denna med specifikt inhemska förhållanden såsom höga ingångslöner, MBL-avtal etc. I andra sammanhang hänvisar motionärerna till vårt stora internationella beroende. Det är dock ett faktum att en ökande ungdomsarbetslöshet kan noteras i praktiskt taget alla industrialiserade länder, även i länder som t. ex. inte har så avancerad arbetsmarknadslagstiftning som Sverige.

I mittenpartiernas motioner, motionerna 112 (c) och 120 (fp), hävdas med olika nyanseringar att vi var på rätt väg innan devalveringen. Hade mittenregeringen fått fortsätta sin politik hade vi så småningom nått balans. Utskottet har redan ovan beskrivit det bristande förtroende för den förda politiken som omvärlden och näringslivet hade. Det är den väg som ledde till ökande arbetslöshet och fallande investeringar.

Gemensamt för moderaterna, folkpartiet och centerpartiet är att man som ett alternativ till den nu inledda politiken framhåller att vi måste vitalisera marknadskrafterna och minska budgetunderskottet. Samtidigt konstaterar emellertid centerpartiet, i motion 112, att "sedan 1976 har politiken inriktats för decentralisering, flexibilitet och anpassning efter de ekonomiska förutsättningar som faktiskt gäller".

Utskottet kan för sin del konstatera att de partier som i skiftande konstellationer haft regeringsansvaret under de senaste sex åren i själva verket kommit att föra en politik som avlägsnat oss från flera av dessa mål. Så t. ex. ökade skogslänens andel av landets befolkningstillväxt under 1970-talet varje år fram till 1976. Sedan dess har den gått ned. Under perioden 1970–1976 ökade antalet industrisysselsatta i skogslänen. Åren 1977–1981 förbyttes denna ökning i en ännu större minskning. De regionala obalanserna har således skärpts. Centraliseringen på arbetsmarknaden har ökat.

När det gäller *de sammantagna budgeteffekterna* av ställningstagandena i partimotionerna gör utskottet följande bedömningar. I *motion 99* accepteras vad gäller propositionens förslag på inkomstsidan endast förlängningen av investeringsavdragen, som innebär att inkomstsidan försvagas med ca 1 miljard kronor. De återstående förslagen i propositionen beräknas ge ett nettotillskott på drygt 1 miljard kronor som motionärerna således avstyrker. Förslagen för sysselsättningsskapande åtgärder och hela investeringsprogrammet avvisas av motionärerna. Därmed blir utgifterna i deras alternativ ca 5 miljarder kronor lägre. Detta är emellertid en besparing av utgifter som till stor del är av engångskaraktär, eftersom dessa utgifter inte skulle innebära en varaktig höjning av utgiftsnivån. Sammantaget skulle således motionärernas ställningstagande till propositionens förslag innebära en viss

förbättring av budgetsaldot jämfört med regeringens. Detta skulle dock ske till priset av att den öppna arbetslösheten ökar kraftigt. Utskottet vill också kommentera den bedömning av budgetunderskottet som görs enligt motionärernas alternativ. Motionärerna beräknar underskottet till 80 miljarder kronor enligt sitt eget alternativ. Om denna siffra skall jämföras med de 90 miljarder, som propositionen anger som beräknat underskott för innevarande år, måste effekterna på statsskuldräntorna av statsskuldväxlarnas införande och devalveringen också beaktas i motionärernas beräkningar. Den sammanlagda effekten av dessa förändringar beräknas till drygt 6 miljarder kronor. Vidare finns det en del utgifter för industristödet som redan inträffat. Det innebär att inte ens om man omedelbart lägger ned verksamheten skulle man kunna undvika dessa utgifter. Mot denna bakgrund finns det inte fog för påståendet att motionärernas ställningstaganden ger ett budgetunderskott på ca 80 miljarder kronor för 1982/83.

I *motionerna 112* (c) och *120* (fp) avstyrks i huvudsak förslagen i propositionen vad gäller inkomsterna. Förlängningen av investeringsavdraget accepteras emellertid. En höjning av basenheten med 200 kr. föreslås. Utgifterna för sysselsättningsskapande åtgärder och huvuddelen av investeringsprogrammet tillstyrks av motionärerna. Därmed accepterar man utgiftsökningar med ca 5 miljarder kronor. En överslagsmässig bedömning av ställningstagandena i motionerna visar att man förordar en politik, som leder till ett budgetunderskott som är en halv till en miljard kronor större än vad regeringen beräknar. Detta överensstämmer inte med den av motionärerna uttalade målsättningen att budgetunderskottet måste begränsas samtidigt som det undergräver trovärdigheten av kritiken av regeringens beräknade underskott.

Vänsterpartiet kommunisterna anför i sin *motion 125* att den nuvarande krisen är en följd av hela den historiska utvecklingsprocess som den moderna kapitalismen själv givit upphov till. Utskottet vill här påpeka att de ekonomiska besvärligheterna i den industrialiserade världen har större utbredning än vad motionärerna anger. Så t. ex. kan man peka på de ekonomiska svårigheter som f. n. råder i många kommunistiska industriländer, t. ex. Polens finansiella krisläge. Vad gäller propositionens ekonomiskpolitiska strategi och synen på den stora devalveringen andas motionärerna misstro. Man ser devalveringen som en kontraktiv åtgärd. Någon egentlig alternativ väg anvisas däremot inte. Utskottet noterar dock att motionärerna slår fast att "statsskuldens storlek nu börjar att bli sådan att det statliga budgetunderskottet icke kan ökas mer genom ökade utgifter för konsumtion".

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att det inte finns något trovärdigt alternativ till den ekonomiska politik som förordas i proposition 50. Den föregående mittenregeringens politik ledde till sjunkande produktion och sysselsättning. Moderaternas ensidiga inriktning på åtstramningsåtgärder

skulle definitivt innebära att målet om full sysselsättning övergavs. Denna väg har prövats i flera länder under de senaste åren. Resultatet känner vi, en arbetslöshet som inte haft sin motsvarighet sedan 1930-talet.

Utskottet noterar att ingen av motionärerna anvisar en ensidig konsumtionsstimulans som en väg ur krisen. En dylik satsning skulle förvärra balansbristerna vad avser bytesbalans och inflation på kort sikt och på litet längre sikt leda till försämrad konkurrenskraft och därmed rasera sysselsättningen.

Efter denna genomgång av det ekonomiska läget, propositionen och partimotionerna är utskottets slutsats: För att bryta den nedåtgående trenden i industrisektorn och hejda spekulationer var det riktigt att göra en kraftig nedskrivning av kronan i oktober. Andra alternativ hade kanske tillfälligtvis också kunnat hejda valutautflödet men försämrat situationen på sikt. Det är viktigt att slå fast att övriga alternativ hade inneburit en ytterligare försämring av sysselsättningsläget. Genom den offensiva devalveringen har vi en möjlighet att uppnå målet full sysselsättning. Vi måste nu se till att konkurrensförbättringen bevaras. Vi måste med kraft bekämpa inflationen och budgetunderskottet. Privat och offentlig konsumtion måste hållas tillbaka till förmån för sparande och investeringar. En sådan inriktning av den ekonomiska politiken anvisas i proposition 50. Något sammanhängande realistiskt alternativ presenteras inte i partimotionerna.

Stockholm den 7 december 1982

På finansutskottets vägnar
MATS HELLSTRÖM

Närvarande: Mats Hellström (s), Lars Tobisson (m), Paul Jansson (s), Nils Åsling (c), Lennart Blom (m), Per-Axel Nilsson (s), Roland Sundgren (s), Tage Adolfsson (m), Rolf Rämgård (c), Christer Nilsson (s), Torsten Karlsson (s), Filip Fridolfsson (m), Rolf Wirtén (fp), Carl-Henrik Hermansson (vpk) och Gunnar Nilsson i Eslöv (s).

Avvikande meningar

1. Lars Tobisson, Lennart Blom, Tage Adolfsson och Filip Fridolfsson (alla m) anser att utskottets yttrande bort lyda:

Den *internationella ekonomiska utvecklingen* präglas inte av något normalt konjunkturförlopp. En del av nedgången förklaras av strukturella faktorer. Den långsiktiga tillväxttrenden tycks ha brutits i många ekonomier, samtidigt som flertalet västländer inte längre är villiga att acceptera en inflationsgenererande stimulanspolitik.

Det växande antalet länder med betalningssvårigheter utgör ett hot mot

världsekonomin. Flera statshandelsländer och utvecklingsländer befinner sig i en utsatt position.

Tillväxten för 1982 blir svagare än vad som tidigare förutsetts. För 1983 är utvecklingen mycket osäker. I bästa fall kan en långsam uppgång i de europeiska länderna inledas under senare delen av 1983. Till följd av den låga tillväxten och de alltmer tilltagande protektionistiska tendenserna kan endast en mycket svag ökning i världshandeln förväntas.

Devalveringen hade – som påpekas i motion 99 – kunnat undvikas. Det hade förutsatt oförändrade eller något sänkta arbetsgivaravgifter, fortsatta besparingar i de offentliga utgifterna och uteblivna skattehöjningar.

En devalvering är aldrig offensiv. Inte ens till den del den kan utgöra ett försök att skapa en undervärderad krona är den att betrakta som offensiv på grund av effekterna på inflationen, statens och företagens skulder, budgetunderskott etc. Den bekräftar endast att landet kommit i otakt med den internationella utvecklingen. Sveriges problem är huvudsakligen strukturella. Det är dessa problem som måste angripas. Om så inte sker kvarstår svårigheterna – hur många och hur stora devalveringar Sverige än genomför.

Den kraftiga devalveringen leder på kort sikt till en förbättrad konkurrenskraft i stora delar av näringslivet. Kostnaden för detta är dock en två till tre gånger så hög inflationstakt som i våra viktigaste konkurrentländer.

I Västtyskland beräknas inflationen nästa år bli 3–4 % och i England 5–6 %. Det innebär att mer än halva devalveringsvinsten är förbrukad redan inom ett år. Om ingen omläggning av den ekonomiska politiken sker är risken uppenbar att resterna av den förbättrade konkurrenskraften äts upp under 1984 av den inflation som uppstår genom det växande budgetunderskottet och de ökade skatterna.

Devalveringen innebär i praktiken att statsmakterna befriar arbetsmarknadens parter från deras ansvar för produktion och sysselsättningsutveckling. Därigenom förstärks återigen den rådande föreställningen att den fulla sysselsättningen endast är regeringens ansvar. Allmänheten och arbetsmarknadens parter lockas att se växelkursförändringar som bekväma konfliktlösare.

För att en devalvering skall lyckas krävs att den betraktas som en engångsåtgärd. Med tanke på att detta nu är den femte växelkursjusteringen sedan hösten 1976 kan denna förutsättning inte anses vara för handen.

Utskottet anser att den åtstramning som föreslås i regeringens *krisplan* ensidigt drabbar den privata sektorn. De yrkesaktivas reallöner efter skatt beräknas minska med 5 %. En så stor reallönesänkning hade kunnat undvikas om regeringen istället valt att spara i de offentliga utgifterna.

Regeringens politik innebär att balansbristerna förvärras under 1983. Underskotten växer i statsbudgeten och bytesbalansen. Inflationen ökar och arbetslösheten stiger.

Regeringen angriper inte i propositionen de grundläggande balansbrister-

na i svensk ekonomi. Dessa brister sammanhänger enligt utskottets mening främst med den alltför stora och snabbt växande offentliga sektorn och de alltför höga skatterna. Förslagen i propositionen innebär tvärtom en omläggning av den ekonomiska politiken i riktning mot ökade offentliga utgifter och höjda skatter. Regeringens förslag motverkar därigenom nästan undantagslöst en nödvändig expansion i näringslivet. De omöjliggör därmed också att devalveringen lyckas.

Utskottet delar bedömningen i motion 99 att det är nödvändigt att hålla tillbaka de offentliga utgifts- och skatteökningarna. De föreslagna nya skatterna och avgiftshöjningarna avstyrks därför. Samtliga förslag till utgiftsökningar, med undantag för flerbarnsstödet, avstyrks likaså. Höjningen av flerbarnstilläggen bör finansieras genom minskade livsmedelssubventioner.

Utskottet anser, att de offentliga utgifterna måste frysas på nuvarande nivå för att bevara vår politiska handlingsfrihet och för att bördan på framtida generationer inte skall bli alltför stor.

Regeringens förslag medför ett *budgetunderskott* för innevarande budgetår på minst 90 miljarder kronor. Enligt utskottets mening är detta helt oacceptabelt. Budgetåret 1981/82 var underskottet 68 miljarder kronor. Ökningen med minst 22 miljarder kronor är den största någonsin under ett enskilt budgetår.

Om inte budgetunderskottet nedbringas kan vi inte komma tillrätta med obalansen gentemot omvärlden. Budgetunderskottet innebär också en stor börda på framtida generationers levnadsstandard genom den gigantiska räntebörda som skickas vidare till nästa generation.

Att budgetunderskottet ökar så dramatiskt med regeringens politik är enligt utskottet mycket allvarligt genom de finansiella spänningar som uppstår när underskottet skall finansieras. En ökad del av underskottet kommer att finansieras genom upplåning i företagen – samma företag som genom sin expansion skall föra Sverige ur krisen. Företagens vilja att investera kommer att hämmas när de istället kan – och av regeringen förväntas – köpa högavkastande statspapper. Om inte budgetunderskottet kan bringas under kontroll är risken därför överhängande att hela regeringens strategi faller.

Utskottets ställningstagande till de utgifts- och skattehöjningar som föreslås i proposition 50 följer motion 99 och medför därmed ett budgetunderskott på cirka 80 miljarder kronor för 1982/83. Hade riksdagen godtagit de besparingar som föreslogs i en moderat partimotion i våras, hade budgetunderskottet stannat vid cirka 75 miljarder kronor.

När delvalveringen nu är ett faktum är besparingar i de offentliga utgifterna ännu viktigare än tidigare. Annars kommer devalveringsvinsterna att försvinna inom loppet av ett par år. Med en kraftig åtstramning av den offentliga sektorn ser utskottet en chans att vi kan åstadkomma en varaktig konkurrenskraftsförbättring.

Regeringen räknar med att *inflationen* skall bli 10–11 % 1983. Prognosen förutsätter dock 0 % i avtalsmässiga lönehöjningar. Även om en förlängning av innevarande avtal vore önskvärd är det enligt utskottet mindre troligt att en sådan kommer till stånd.

Om man därtill lägger den inflationsrisk som ligger i budgetunderskottets likviditetseffekter på kreditmarknaden förefaller det omöjligt att inflationen stannar vid 10–11 %.

Stigande priser skapar ökad osäkerhet och försvårar företagens investeringsbeslut. Effektiviteten i ekonomin försämras genom att prisrelationerna mellan varor och tjänster förrycks. En ökad inflation leder också till snedvridna effekter på inkomst- och förmögenhetsfördelningen. 1970-talets erfarenheter visar dessutom att en snabb inflation minskar våra möjligheter att hålla sysselsättningen uppe. Enligt utskottets mening måste vi få ned inflationstakten för att få bukt med arbetslösheten. Detta kräver bl. a. minskat budgetunderskott.

Även om den öppna *arbetslösheten* enligt oktobermätningen minskat påtagligt sedan september finns det anledning att vara oroad över den kommande utvecklingen. Regeringen förutspår att arbetslösheten kommer att uppgå till 3,5–4,0 % under nästa år. Enligt utskottets mening är detta till stor del en effekt av den mycket kraftiga åtstramningen av den privata konsumtionen. Redan nu signaleras från allt fler håll varsel om permitteringar inom den privata tjänstesektorn.

Det är också sannolikt att den del av vår ekonomi som är utsatt för utländsk konkurrens inte i någon högre grad kan tillgodogöra sig effekterna av det genom devalveringen förbättrade kostnadsläget. Denna förbättring motverkas av en lång rad skattehöjningar, vinstavsättningar och andra tvingande likviditetsindragningar för företagen. Politiken hindrar därför lönsamma företag från att expandera vilket också sätter sin prägel på sysselsättningsutvecklingen.

I detta läge föreslår regeringen att arbetsmarknadspolitiken i realiteten skall fungera som "städgumma" efter en ekonomisk politik som slår ut arbetstillfällen i företagen.

Enligt utskottets uppfattning måste den statsfinansiella situationen få konsekvenser för arbetsmarknadspolitiken. Antalet anställda via AMS kan inte fortsätta att växa när detta resulterar i växande budgetunderskott och miljardlån utomlands.

Att, som regeringen gör, isolera arbetsmarknadspolitiken från den ekonomiska politiken och göra "arbetstillfällen" inom AMS-verksamheten till ett självändamål är föråldrat. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder kan lindra arbetslösheten vid en tillfällig konjunktursvacka och underlätta strukturomvandlingen men de kan aldrig bota Sveriges djupgående strukturella problem och bli en huvudingrediens i sysselsättningspolitiken. Utskottet avvisar därför regeringens förslag i detta avseende.

Den höga ungdomsarbetslösheten är särskilt allvarlig. Utskottet ser därför

positivt på det i motion 99 angivna programmet för att minska ungdomsarbetslösheten. Programmet kostar mellan 100 och 200 milj. kr. Det finansieras genom att regeringen utnyttjar kvarstående medel inom ramen för finansfullmakten (175 milj. kr.) samt med de resurser kommunerna redan erhållit för att bekosta verksamheten med de så kallade ungdomsslussarna (100 milj. kr.).

Skattepolitiken är av avgörande betydelse för att återställa balansen i den svenska samhällsekonomin. Den socialdemokratiska högskattepolitiken är enligt utskottets mening en av huvudorsakerna till obalansen i den svenska ekonomin. Fram till 1976 hade Sverige ett snabbt stigande skattetryck. Skattesystemets brister blev alltmer uppenbara. Den borgerliga skattepolitiken efter 1976 innebar att skattetrycket hölls i stort sett oförändrat.

Den politik som regeringen nu slår in på kommer återigen att medföra ökade skatter för företag och privatpersoner.

Regeringens oro över att *näringslivets investeringar* fallit är berättigad. Det är positivt att regeringen inser att förklaringen till detta ligger i näringslivets dåliga lönsamhet. Men trots detta föreslår regeringen en nästan planmässig försämring av villkoren för företagsamheten i Sverige.

De kraftiga skattehöjningar som föreslås i propositionen för 1983 kommer – om de genomförs – att få starkt negativa effekter på svenskt näringsliv. Det finns ingen skatt som inte direkt eller indirekt påverkar företagens kostnadsläge negativt. Av detta följer att alla tänkbara skattehöjningar dämpar tillväxten i det privata näringslivet. Devalveringens gynnsamma effekter på företagens konkurrenskraft och vinstsituation bromsas enligt utskottet effektivt om skattehöjningarna genomförs. Regeringens skattehöjningar skulle därmed slå hårt mot den industriella expansion som man säger sig vilja ha. Utskottet motsätter sig därför bestämt alla förslag till skattehöjningar.

Av de investeringsstimulanser som föreslås i propositionens underavsnitt om skattepolitiken tillstyrker utskottet – i överensstämmelse med motion 99 – förlängningen av investeringsavdraget och frisläppandet av de allmänna investeringsreserverna. Utskottet har heller inga invändningar mot det fortsatta frisläppandet av de allmänna investeringsfonderna.

Regeringens *investeringsprogram* är enligt utskottets mening i stort sett ett traditionellt temporärt stöd till sysselsättningen inom byggsektorn. I likhet med många andra anläggningsarbeten innebär programmet typiskt lågeffektiva beredskapsarbeten. Ett bra sätt att öka byggnadsinvesteringarna i små- och fritidshus vore istället att återta beslutet om begränsning av underskottsavdragen.

Utskottet anser att det nuvarande budgetläget och de starkt negativa effekterna på samhällsekonomin av ett ökat budgetunderskott medför att det inte finns något statsfinansiellt utrymme för att genomföra något av de föreslagna investeringsprojekten. Regeringen bör istället i budgetpropositionen återkomma med bättre underbyggda projekt, som kan bidra till en

positiv utveckling av samhällsekonomin.

Förslagen i motionerna 112 och 120 skiljer sig i vissa delar fördelaktigt från propositionen men innebär enligt utskottets mening varken ett tillräckligt bestämt avståndstagande från regeringens förslag eller någon helt klar omläggning av den ekonomiska politiken i marknadsliberal riktning. Motion 125 går i sina socialistiska strävanden längre än propositionen.

2. Nils Åsling (c), Rolf Rämgård (c) och Rolf Wirtén (fp) anser att utskottets yttrande bort lyda:

Den internationella situationen

För ett litet men högt industrialiserat land som Sverige, med extremt stor utrikeshandel, har den internationella ekonomiska situationen avgörande betydelse för den ekonomiska politikens utformning. Den svenska välfärden bygger i avgörande grad på att vi deltar i ett fritt utbyte av varor och tjänster över gränserna. Vi måste därför med all kraft motverka de protektionistiska tendenserna som finns i vår omvärld.

Under tiden från det andra världskrigets slut fram till i början av 1970-talet utvecklades världsekonomin på ett för oss mycket gynnsamt sätt. Vi drog nytta av den fortgående liberaliseringen och den snabba tillväxten av världshandeln.

Dessa gynnsamma betingelser upphörde i början av 1970-talet. Den ekonomiska aktiviteten i industriländerna har sedan dess varit svag. Som ett resultat härav har världshandeln utvecklats långsammare. De internationella betingelserna för den svenska ekonomin har därför på ett dramatiskt sätt förändrats sedan början av 1970-talet. Den mest markanta förändringen är de kraftigt höjda oljepriserna. Oljepriset som 1973 uppgick till 2,46 dollar per fat låg 1981 på ca 34 dollar. Oljekostnaden för Sverige har ökat från drygt 3 miljarder kronor motsvarande 9 % av exporten år 1972 till 34 miljarder kronor, motsvarande nära 24 % av exporten 1981.

Ungefär samtidigt med den första oljechocken inträffade också andra förändringar i världsekonomin, bl. a. i form av en i vissa branscher starkt ökad konkurrens från de nyligen industrialiserade länderna i sydostasien. De förändrade pris- och konkurrensförhållandena på världsmarknaden medförde att en stor del av den svenska industrins kapitalstock blev föråldrad.

Den i stort sett konstanta konjunkturnedgång som västvärlden befunnit sig i efter den första oljekrisen 1973, förvärrad med den andra oljekrisen 1979, har lett till ekonomiska problem i så gott som alla industriländer. Arbetslösheten ligger i genomsnitt på ca 8 %, i många länder t. o. m. över 10 %. Alla regeringar möts av samma ekonomiska verklighet.

I början av 1982 fanns vissa tecken som tydde på att en mer positiv ekonomisk utveckling successivt skulle inträffa under loppet av 1982 och ytterligare förstärkas under 1983. Efter vissa ansatser till en konjunkturför-

bättring i Västeuropa under den första delen av 1982 kom emellertid dessa tendenser att brytas under sommaren 1982.

Utvecklingen hittills under andra halvåret 1982 har inneburit kraftiga försämringar. Mycket pekar nu på att tillväxten i industriländerna för helåret 1982 blir negativ. Under 1982 kan man räkna med en försiktig uppgång i USA, kanske i storleksordningen 2 à 3 procent på helårsbasis. Frågan är emellertid huruvida den amerikanska uppgången verkligen kommer att ge någon draghjälp för Europa eller om recessionstendenserna där, förstärkta av den finansiella krisen i öst- och u-länder som håller tillbaka dessas importefterfrågan, istället kommer att "svälta ut" en amerikansk uppgång. Framför allt Västtyskland, som är Europas mest betydelsefulla industriland, kommer sannolikt att utsättas för fortsatta tendenser till konjunkturavmattning. Om man studerar de viktigaste komponenterna i BNP i de västeuropeiska länderna finner man knappast några starka impulser till ökad tillväxt någonstans, vare sig inom konsumtionen, investeringarna eller exporten. Man får nog räkna med en tillväxttakt på maximalt ca 1 procent i Västeuropa för 1983. Vad som händer 1984 är mot denna bakgrund en öppen fråga.

Möjligheterna att genom devalveringar förbättra bytesbalansen har minskat. En hög grad av internationell arbetsfördelning inom tillverkningsindustrin medför att insatsvarukostnadernas stegring vid sänkt valutakurs "äter upp" en betydande del av den nominella konkurrensförbättringen. Protektionismen växer i vår omvärld. Det är därför angeläget för ett land som Sverige att inte försöka övervälta sina ekonomiska problem på andra länder.

Den ekonomiska utvecklingen i Sverige

Situationen när den första trepartiregeringen tillträdde 1976 karaktäriserades av två grundproblem. Dels hade vi en kostnadskris beroende på att avtalsrörelsen 1975/76, där den offentliga sektorn varit löneledande, gett alldeles för höga lönepåslag. Detta kombinerat med höjda arbetsgivaravgifter hade på två år gett en fyrtioprocentig ökning av arbetskraftskostnaderna.

Det andra huvudproblemet var en strukturkris för flera av den svenska industrins basnäringar malm, stål, skog och värst av allt varven. På en rad områden var det nödvändigt med åtgärder för omstrukturering.

Huvudmålsättningen i regeringspolitiken har varit att upprätthålla en hög sysselsättning. När jämförbara länder, oavsett politisk färg på regeringarna, hade dubbelt eller tredubbelt så hög arbetslöshet lyckades Sverige hålla nere arbetslösheten kring 3 %, dvs. detsamma som den socialdemokratiska regeringen hade omkring 1972.

Denna politik kunde förenas med en antiinflationspolitik. Efter det att inflationen 1980 varit över 13 % sjönk den 1981 under 10 %. 1982 låg prognosen före regeringsskiftet på 7–8 %. För 1983 bedömde OECD att

inflationen skulle kunna sjunka till 5–6 % om mittenregeringens politik fullföljdes. Internationellt hade vi från att ha legat bland de sämst placerade länderna 1980 avancerat till en placering ungefär i mitten av "inflationsligan".

Ett tredje inslag i politiken var att förbättra ekonomins produktionsförmåga. Den viktigaste åtgärden var den skattereform som centerpartiet, folkpartiet och socialdemokraterna enats om. Sänkta marginalskatter och avdragsbegränsning skulle göra det mer lönande att arbeta och mindre lönande att spekulera.

Som ett led i hanteringen av svensk ekonomi har också andra viktiga strukturella problem angripits. Ett exempel är lindringen av dubbelbeskattningen på aktier. Effektivare arbetsförmedling och mer yrkesinriktad utbildning för arbetslösa i syfte att avhjälpa bristen på yrkeskunnig arbetskraft i konjunkturuppgång är ett annat exempel. Vidare har en ny anställningsskyddslag genomförts som öppnat generella möjligheter till provanställning och visstidsanställning vid arbetstoppar. Prisregleringen har också i princip avvecklats.

För det fjärde satsade mittenregeringen på att stimulera forskning, utveckling och nyföretagande. Där lades extra tonvikt vid att förbättra de små och medelstora företagens förutsättningar.

En femte del av den ekonomiska politiken var återhållsamhet med den offentliga sektorns tillväxt i såväl stat som kommuner.

Den kommunala volymökningen pressades tillbaka och för 1982 var målsättningen högst 1 %. Även om kommunerna ännu inte uppnått detta var de på god väg. 1981 var volymökningen ca 3 % och 1982 bedöms den bli 1,4 %. Det skall jämföras med 5–6 % årligen under 1970-talet. Som ett naturligt resultat har också de kommunala skattehöjningarna nu kommit ner till en mycket låg nivå.

På den statliga sidan inriktades politiken på att budgetunderskottet skulle dämpas. För budgetåret 1981/82 blev resultatet ./. 68 miljarder kronor mot beräknat ./. 76 miljarder kronor. För 1982/83 kunde regeringen vid den reviderade finansplanen i april 1982 sänka det beräknade underskottet från 83 miljarder kronor till 76 miljarder kronor.

Den socialdemokratiska regeringens politik

Riksbankens statistik över valutautflödet under 1982 visar att den socialdemokratiska devalveringen enbart var ett resultat av förväntningarna på en socialdemokratisk politik. Valutautflödet under 1982 motsvarade fram till mitten av september så gott som exakt underskottet i bytesbalansen. Under hela augusti månad fanns över huvud taget ingen valutaoro i Sverige. Inte heller fanns något onormalt valutautflöde under de två första veckorna i september. Det var först några dagar före valet, när opinionsinstituten förutspådde en socialdemokratisk seger, som valutan började strömma ut. Så

snart valresultatet var ett faktum ökade utflödet lavinartat. Under första veckan i oktober var det uppe i 2,7 miljarder kronor mot 0,4 miljarder kronor per vecka, som varit genomsnittet under 1982 för mittenregeringen. I det läget tvingades socialdemokraterna devalvera. En fem-sexprocentig devalvering hade varit tillräcklig även i denna situation. Istället klippte man till med 16 %.

För att en devalvering skall lyckas krävs minst tre förutsättningar. Den första och viktigaste är att det finns en efterfrågan på den internationella marknaden som kan suga upp en ökad svensk produktion. Som angivits ovan tyder de senaste internationella tecknen på raka motsatsen. Att i det läget gå ut och priskonkurrera kan visa sig hart när omöjligt.

För det andra krävs att huvudkonkurrenterna inte sätter in motåtgärder. Mittenregeringens devalvering hösten 1981 hade sådan internationell förståelse att några motåtgärder inte skedde. Den socialdemokratiska devalveringen däremot har mötts av stor internationell misstänksamhet och kritik. Vissa konkreta motåtgärder har också redan satts in.

Den tredje förutsättningen för en meningsfylld devalvering är att inga grupper kräver kompensation för den realinkomstförsämring som är en oundviklig följd av en devalvering. Regeringens redan beslutade eller aviserade åtgärder – devalvering, momshöjning och dess följdeffekter t. ex. i form av kommunalskattehöjningar – kommer att leda till en kraftig reallönesänkning under 1983.

Risken är påtaglig att även om det blir ett lågt löneavtal 1983, blir trycket från en kraftig reallönesänkning så hårt att organisationerna trots allt kräver kompensation 1984. Sker detta är de långsiktiga möjligheterna som en devalvering ger bortspelade.

Devalveringens omedelbara effekt är en försämring av bytesförhållandet. Konjunkturinstitutet räknar med att handelsbalansen försämras under 1982 och 1983 med ca 10 miljarder kronor på grund av höjda importpriser och sänkta exportpriser.

För att uppväga detta krävs en mycket stor volymökning av exporten. Den internationella utvecklingen f. n. synes knappast ge några sådana möjligheter, eftersom det är mycket svårt att öka försäljningsvolymerna i det korta perspektivet när världshandeln nästan inte expanderar alls.

En annan direkt följd av devalveringen var att räntekostnaderna för statens utlandsskuld steg med ca 1,5 miljard kronor. Även för det svenska näringslivet ökade räntekostnaderna kraftigt för deras utlandslån.

Kostnaderna för kommunsektorn av regeringens åtgärder inom valuta- och beskattningsområdet torde uppgå till ca 5 miljarder kronor. Om kostnadsökningen fullt ut tillåts slå igenom i form av höjd utdebitering måste utdebiteringen höjas med ca en krona och fyrtio öre (1:40).

Om kommunernas och landstingens nuvarande goda finansiella situation gör att kostnadsökningarna inte behöver slå igenom i direkta skattehöjningar redan 1983, lär sådana höjningar emellertid knappast gå att undvika för 1984.

Till detta kommer också att den socialdemokratiska regeringen nu avser tillåta kommunerna en dubbelt så hög volymökningstakt, 2 % istället för mittenregeringens riktvärde på 1 %. Enligt utskottets uppfattning måste åtgärder vidtas som även framöver begränsar den kommunala expansionen till 1 %.

Devalveringen ger med nödvändighet en kraftigt höjd inflation.

Regeringen bedömer att den svenska inflationen under 1983 kan bli cirka 11 %. Detta är sannolikt en klar underskattning. Bl. a. bygger det på en förutsättning om noll-avtal på arbetsmarknaden. Buden som nu lagts från arbetsmarknadens parter tyder inte på att ett sådant avtal är möjligt att uppnå. En realistisk bedömning pekar snarare på en inflation på 12–15 %.

Såsom den samlade socialdemokratiska ekonomiska politiken läggs upp är risken påtaglig att vi får en permanent högre pris- och kostnadsstegringstakt, som riskerar att leda fram till en ny devalvering, ännu högre inflation, etc. i en ond cirkel.

En faktor av viss betydelse är hur företagens och hushållens förväntningar påverkas. Där tyder erfarenheterna på att tal om en s. k. engångsinflation inte har stor trovärdighet. Förväntningarna påverkas i större utsträckning av dels den aktuella prisstegringstakten, dels av vilka åtgärder som sätts in. De faktiska åtgärder som regeringen föreslår är emellertid inte av den art att de leder till en förväntad lägre framtida inflationstakt.

Den föreslagna höjningen av mervärdeskatten får en omedelbar effekt i form av höjda priser. Denna prishöjning på ca 1 % i konsumentledet kommer ovanpå den redan kraftigt höjda inflationstakt som devalveringen innebär. Den föreslagna höjningen av arbetsgivaravgiften på 0,5 % verkar på samma sätt höjande på företagens kostnader och inflationstakten.

Inflationen drabbar särskilt hårt barnfamiljerna. Därför har den socialdemokratiska regeringen föreslagit höjda barnbidrag, höjda studiebidrag och höjda livsmedelssubventioner. Kostnaden blir totalt en miljard. Trots detta ger höjningarna bara en mycket ringa kompensation för barnfamiljerna för den fördyring som regeringen själv åstadkommer.

En ytterligare effekt av socialdemokraternas inflationspolitik är att grundförutsättningen för den stora skattereformen revs bort. När de tre partierna enades om reformen var de också överens om att föra en antiinflationspolitik. Därför ansåg centern och folkpartiet det rimligt att låsa indexskyddet i skatteskalan till i genomsnitt 5,5 % per år. Denna förutsättning har nu bortfallit.

Syftet med devalveringen var att öka industriinvesteringarna och förbättra industrisysselsättningen. Som framgått ovan är det ytterst osäkert om detta kan uppnås.

Som komplettering till devalveringen läggs ett investeringsprogram för kommunikationer, bostäder, energianläggningar m. m. på totalt 3 miljarder kronor.

För regeringens politik spelar offentliga investeringar och offentligt initierade investeringar en betydande roll. Investeringar är emellertid inte under alla förhållanden av godo. Det är bara lönsamma investeringar, dvs. sådana som på sikt ger intäkter som täcker investeringskostnaderna, som bidrar till saneringen av svensk ekonomi. Investeringar är som regel ett resultat av kapacitetsbrist och goda framtidsutsikter. De måste bygga på insikter om marknader och marknadsutveckling. Det begränsar statsmakternas möjligheter att kommendera eller locka fram investeringar i ett läge när kapacitetsutnyttjandet i många företag är förhållandevis lågt och framtidsutsikterna ovissa. Risken för felinvesteringar är då mycket stor. Det kan på sikt visa sig kostsamt för samhällsekonomin.

Det finns skäl att överväga en vidgning av det konventionella investeringsbegreppet, dvs. investeringar i byggnader och maskiner, till att också omfatta bl. a. forskning och utveckling samt marknadsföring. Då visar det sig att tillbakagången i de friska delarna av svensk industri är mindre dramatisk än man från socialdemokratiskt håll vill göra gällande. Nedgången sedan mitten av 1970-talet beror huvudsakligen på minskade investeringar i tunga basindustrier. Investeringsnivån i dessa drevs i mitten av 70-talet tillfälligt upp till en alltför hög nivå. Åtskilliga av dessa investeringar har inte heller varit till gagn för svensk ekonomi, tvärtom.

De energipolitiska beslut som tagits 1976–82 har inneburit att den tidigare centralistiska och koncentrationsinriktade socialdemokratiska energipolitiken successivt förändrats. Ytterligare insatser måste dock göras för att vi skall uppnå de fastlagda målen. En effektiv energianvändning förutsätter bl. a. hushållning med energikvalitet. Målsättningen att på ett miljövänligt sätt styra över energisystemet mot användning av förnybara energikällor är för sitt förverkligande beroende av en medveten hushållning i energianvändningen.

Under de senaste åren har också oljeanvändningen minskat betydligt och är idag lägre än vad som i energipropositionen 1980/81:90 anges som målsättning för 1985. Introduktionen av inhemska energikällor är vidare en viktig motor för svensk ekonomi. Här finns stora sysselsättningsmöjligheter, vilka dessutom får en positiv regionalpolitisk effekt eftersom de nytillkommande arbetstillfällena främst lokaliseras till regioner med en sviktande arbetsmarknad.

Devalveringen i sig innebär en kraftig reallönesänkning. Höjningen av momsen och arbetsgivaravgiften betyder en ytterligare nedpressning av hushållens reallöner och därmed den efterfrågan som härrör från deras arbetsinkomster. Det samhällsekonomiskt riktiga vore istället att öka den del av efterfrågan som kommer från arbetsinkomsterna.

Denna kraftiga nedpressning av den inhemska efterfrågan kommer att leda till en omedelbar stor ökning av arbetslösheten. I det läget är det oundvikligt att regeringen tvingas gå in med kraftiga ytterligare sysselsättningsåtgärder för att hålla nere den öppna arbetslösheten. De extra

arbetsmarknadspolitiska åtgärderna belöper sig till 3,7 miljarder kronor.

Med en fortsättning av mittenregeringens politik hade någon devalvering inte framtvingats. Mittenregeringen hade därför *inte* dragit på sig en hel rad stora utgifter som socialdemokraternas inflationspolitik nu gjort oundvikliga.

Budgetunderskottet måste begränsas

Den tillväxttakt som skulle krävas för att man utan nedskärningar i de offentliga utgifterna skall få se ett minskande budgetunderskott överstiger den som uppnåddes under 1960-talet. Det är osannolikt att dessa kommer att återkomma under 1980-talet. Regeringens strategi är därför dömd att misslyckas.

Till det kommer att det ökade budgetunderskottet i sig kommer att hämma den tillväxt som eftersträvas. Växande budgetunderskott skapar inflation, hög ränta och minskat utrymme för industrins investeringar. Mot den bakgrunden är det ett nödvändigt inslag i en offensiv ekonomisk politik att förhindra att budgetunderskottet ökar i reala termer.

Den socialdemokratiska regeringen beräknar nu att budgetunderskottet för innevarande budgetår 1982/83 kommer att bli 90 miljarder kronor. Detta skall ses mot bakgrund av att underskottet för förra budgetåret blev 68 miljarder kronor och att riksdagen i juni beräknade årets underskott till 76 miljarder kronor. Budgetunderskottet tillåts alltså öka med 22 miljarder kronor jämfört med förra året.

Utgiftsökningarna kan i huvudsak uppdelas i fyra delar:

- sådana som är en direkt följd av devalveringen och inflationspolitiken
- sådana som är en indirekt följd av samma politik, nämligen utgifter för att begränsa ökningen av arbetslösheten till följd av den hårda åtstramning som nu sker
- stora nya kapitaltillskott till de statliga företagen
- ofinansierad del av de fyra s. k. vallöftena.

När de internationella räntorna nu tenderar att sjunka skulle det sannolikt kunna bli utrymme även för en svensk räntesänkning om mittenregeringens politik fullföljts. En sådan räntesänkning skulle haft långsiktiga positiva effekter på sysselsättningen och kunnat ge nya arbetstillfällen på den ordinarie arbetsmarknaden.

Socialdemokraterna har påstått att de avser finansiera vallöftena fullt ut. Momshöjningen påstås ge 4,5 miljarder kronor. När momsen sänktes lika mycket för ett år sedan beräknade finansutskottet kostnaden till 3 miljarder kronor. Även om man inräknar penningvärdeförändringen och en viss osäkerhetsmarginal kan det allvarligt ifrågasättas om inte den socialdemokratiska regeringens förhoppningar att momshöjningen skall ge 4,5 miljarder kronor är grovt överdrivna.

Utskottet vill också peka på att när inkomstskattereformen skulle finansieras så ansågs 2 procentenheter löneavgift krävas för att täcka ett inkomstbortfall om ca 3 000 milj. kr., medan den socialdemokratiska regeringen nu gör gällande att 0,5 procentenhet av arbetsmarknadsavgiften ger täckning för utgifter om 1 500 milj. kr.

I verkligheten saknas det sannolikt inte 300 milj. kr., som regeringen medger, utan 1–2 miljarder kronor innan vallöftena är helfinansierade.

I det här sammanhanget gör utskottsmajoriteten ett mycket anmärkningsvärt påstående i sitt yttrande FiU 1982/83:2y över proposition 1982/83:55. Där påstås på sid 3: "I de nu föreliggande kalkylerna i propositionen har inte antagits att konsumtionsvolymen påverkas av skattesatsens höjning." Detta skall jämföras med vad som står i själva propositionen på sid 24: "Den nu förordade höjningen innebär med beaktande av beräknade ändringar av konsumtionsvolymen och konsumtionsvärdet en årlig intäktsökning om ca 4 500 milj. kr."

Utskottsmajoritetens motiv i ovannämnda yttrande ("hushållens köpkraft hålls uppe av de förbättringar som föreslås i de olika bidragssystemen") till att konsumtionsvolymen inte skulle påverkas står sakligt på svag grund. Pensionärernas marginella konsumtionsbenägenhet är betydligt lägre än genomsnittskonsumentens. En överföring av köpkraft från genomsnittskonsumenterna till pensionärerna är därför inte neutral när det gäller påverkan på den allmänna efterfrågan.

Dessutom måste beaktas att den kraftiga devalveringen på 16 % i sig sänker den svenska efterfrågan kraftigt. I regeringens proposition har minskningen av den privata konsumtionen beräknats till 2 %. Detta minskar skattebasen för moms med ca 6 miljarder kronor, vilket innebär drygt 1 miljard kronor mindre i momsintäkter jämfört med den konsumtionsnivå, som var aktuell för beräkningarna av effekterna av momssänkningen hösten 1981.

Sammanfattningsvis skulle alltså, om mittenregeringen fått fullfölja sin politik, storleksordningen på budgetunderskottet för 1982/83 fortfarande kunnat vara i stort sett det riksdagen uttalade i våras.

I och med devalveringen, som nu är ett faktum, uppkommer vissa utgiftsökningar som eljest blivit obehövliga.

I partimotionerna 112 och 120 avvisas å ena sidan vissa skattehöjningar och förordas en förändring av inkomstskatten, som innebär något lägre skatteinkomster än socialdemokraternas alternativ. Å andra sidan avvisar man avdragsrätt för fackföreningsavgifter och vissa delar av det i propositionen föreslagna investeringsprogrammet. Man avser vidare att nu bara anvisa medel till de investeringar som beräknas ske under innevarande budgetår och förorda lägre kapitaltillskott till de statliga företagen. Beaktar man dessutom, som utskottet visat ovan, att kostnaderna för regeringens vallöften vida överstiger den föreslagna finansieringen, leder detta alternativ sammantaget till ett lägre budgetunderskott än regeringens förslag.

Den ekonomiska politiken under de kommande åren måste enligt utskottets mening utformas med utgångspunkt från att skattetrycket inte kan skärpas. För att förhindra att budgetunderskottet i det läget fortsätter att öka är det nödvändigt att hålla tillbaka de offentliga utgiftsökningarna. Långsiktigt måste de anpassas till den allmänna ekonomiska tillväxten.

För kapitalmarknadens utveckling är en begränsning av budgetunderskottets tillväxt av största betydelse. Budgetunderskottet tenderar bl. a. att driva upp räntenivån. Både härigenom och genom s. k. utträngningseffekter riskerar det att hålla tillbaka investeringarna. Budgetunderskottet måste därför nedbringas. I takt med att det sker bör också kreditmarknadsregleringen avvecklas. Även i övrigt måste politiken inriktas på ytterligare vitalisering av marknaderna.

Den ökning av de offentliga utgifterna som de socialdemokratiska förslagen innebär bryter den påbörjade utvecklingen mot kontroll av utgiftsexpansionen. Besparingsåtgärderna under 1980–82 innebar början till en anpassning av utgiftsökningen till tillväxten i hela ekonomin. För att åstadkomma denna anpassning var det nödvändigt att begränsa automatiken i olika utgiftskomponenters expansion. I detta syfte beslutade riksdagen om ett antal besparingsåtgärder. Det gäller bl. a. förslagen om ändringar i beräkningen av basbeloppet, ändringar i sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen samt statsbidragsreglerna till den kommunala barnomsorgen.

Den socialdemokratiska regeringen föreslår nu att dessa beslut rivs upp och att de tidigare gällande reglerna återinförs. Därtill föreslås att ett antal nya bidragsformer införs på bostadsmarknaden och som nämnts att kommunernas expansionstakt kan öka från tidigare målsatta 1 % till 2 % per år. Konsekvenserna av dessa förslag skulle bli att den offentliga utgiftsexpansionen ökar på ett mycket oroande sätt, inte bara omedelbart utan via automatiken även i framtiden.

Regeringens uppfattning är att en sådan utgiftsexpansion inte skulle ha några skadliga verkningar på den svenska samhällsekonomin om de höjda utgifterna finansieras genom höjda skatter. Utskottet delar inte denna uppfattning. De negativa verkningarna på den svenska ekonomin av en ytterligare höjning av skattetrycket är betydande.

Räntebetalningarna på statsskulden är den post som växer snabbast bland de offentliga utgifterna och med total automatik. Räntorna är redan nu den näst största utgiftsposten och kommer inom kort att vara den största.

För varje år som underskottet i statens budget består ökar räntebetalningarna och med ett snabbt växande underskott ökar ränteutgifterna än snabbare. Detta innebär att det för varje år blir allt svårare att få kontroll över den offentliga utgiftsexpansionen. Varje år som man undviker att ta itu med denna automatiska ökning i utgifterna innebär därmed ytterligare ett steg mot avgrundens brant.

3. Carl-Henrik Hermansson (vpk) anser att utskottets yttrande bort lyda:

Den kris som nu slår mot och i Sverige är inte blott av konjunkturell natur. Vi är inne i en period av långvarig stagnation med växande arbetslöshet, stor inflation, växande statsfinansiella problem, där spekulation och skumraskaffärer alltmer breder ut sig.

Denna period är en följd av den utvecklingsprocess den moderna kapitalismen själv givit upphov till. Kapitalismens tillväxtbetingelser är inte längre så gynnsamma som de var årtiondena närmast efter det andra världskriget. Den stora varuefterfrågan och den kraftiga teknologiska utvecklingen i en period av marknadsexpansion som kännetecknade dessa årtionden har kraftigt försvagats. Imperialismens ekonomiska utplundring i den tredje världen har skapat nationella motrörelser. De stora transnationella koncernerna söker nya vägar att vidmakthålla och stärka sina ställningar i detta läge. Följden blir skärpta motsättningar och en accelererande koncentration av makt och kapital. Med stöd av den nya tekniken, som inom viktiga områden minskar behovet av utbildad arbetskraft, har de transnationella företagen mer kunnat spela ut produktion i vissa enklaver i tredje världen mot sysselsättningen och arbetarklassen i de industrialiserade kapitalistiska länderna. Kampen mellan olika kapital tilltar internationellt och staterna har börjat föra en politik för att skapa så starka villkor som möjligt för de "egna" multinationella bolagen eller de "utlandskonkurrerande företagen" som dessa ibland kallas. Resultatet av detta är skärpta angrepp på de arbetande från kapital och statsmakt, bl. a. uttryckta i olika former av s. k. svångremspolitik. Men detta skapar åter krympande marknader.

I detta läge växer improduktiva sektorer såsom marknadsföring, kreditmanipulationer och spekulation. Resultatet blir samtidig stagnation, arbetslöshet och inflation.

De stora företagen satsar på en vidareutveckling av den moderna teknologin för att öka sin produktivitet. Detta är deras sätt att söka bevara och stärka sin maktställning. Men när detta inträder i en period som karaktäriseras av en alltmer påtaglig stagnation blir resultatet av en ökad produktivitet en minskad sysselsättning.

Denna situation kan bara mötas genom en medveten och långsiktig ekonomisk politik, vars mål måste vara att underlätta övergången från den kapitalistiska produktionsanarkin till en folkstyrd socialistisk planhushållning. Det krävs en politik för maktförskjutning från storfinansen och andra kapitalistiska kretsar till de arbetande. Det krävs en ny nationell politik som samtidigt har en prägel av att främja internationell solidaritet och tredje världens utveckling i stället för att låta inhemska eller utländska transnationella koncerner tillåts skaffa sig ett allt fastare grepp över vårt lands ekonomi.

En sådan ny politik måste vara aktivt arbetsskapande genom medvetna

samhällsinsatser, investerings- och industriprogram för att bekämpa arbetslösheten och försvara landet som industrination. De anställda och samhället måste få ett växande inflytande över investeringar. Skärpt kontroll och restriktivitet måste visas mot kapitalexport och utlandsinvesteringar.

Samtidigt måste föras en politik som – utöver en minskad arbetslöshet – försvarar folkets levnadsstandard och ger en rättvis fördelning av landets produktion.

Led i en sådan politik är en effektiv politik riktad mot den främst av monopolen och spekulationen framkallade inflationen. Progressiviteten i den samlade skatteinbetalningen till stat och kommuner har under en rad år dämpats kraftigt och måste återställas. Det kräver på inkomstskatteområdet att linjen i den nu ändå spruckna skatteöverenskommelsen frångås, vad gäller minskning av marginalskatterna. Det s. k. inflationsskyddet avskaffas. Mervärdeskattens regressiva effekt kan tas bort genom övergång till differentierad moms där siktet bör vara inställt på momsfria livsmedel och lägre moms på vissa oumbärliga varor, men där momsen kan vara högre än nu på vissa umbärliga varor och lyxvaror. Kampen mot skatteflykt och ekonomisk brottslighet måste skärpas. Förmåner för ett fåtal, som t. ex. representationsavdragen, bör avskaffas, skatten på stora förmögenheter bör höjas. En omsättningsskatt bör införas på aktiehandeln. En hyres- och bostadspolitik måste föras som i första hand sätter stopp för hyreshöjningarna, men som möjliggör en sänkt hyresnivå. För en rättvis fördelning av vinsterna av en ökad produktivitet måste en förkortning av arbetstiden till sex timmars arbetsdag påbörjas.

I regeringens proposition 1982/83:50 ställs vissa konkreta förslag som inte står i motsättning till en sådan långsiktig och medveten inriktning av den ekonomiska politiken. Däremot är regeringens strategiska perspektiv ett helt annat och därtill alltför begränsat. Regeringens huvudstrategi syns inte motverka den tilltagande transnationaliseringen av de kapitalistiska företagen och syns inte heller syfta till en ökad planmässighet för den ekonomiska utvecklingen.

I regeringens politik ställs höga förväntningar på den genomförda devalveringen. Detta är liktydigt med att exportföretagen skall stimuleras att utgöra drivmotorn i en önskad ekonomisk expansion. Härigenom motverkas inte Sveriges starka utrikeshandelsberoende och transnationaliseringen får understöd, enär de stora exportföretagen genomgående är av transnationell karaktär.

Det är enligt utskottets mening ytterst osäkert om devalveringen verkligen kommer att få de gynnsamma effekter som regeringen hoppas på. Efterfrågeläget i omvärlden är för närvarande inte gynnsamt. Flera företag har också deklarerat att de icke ämnar sänka sina priser som följd av devalveringen. Många exportföretag har en stor importandel i sin produktion. Många företag har dessutom omfattande utländska lån. Dessutom bedriver flera betydande exportföretag en verksamhet som också är

hemmamarknadsinriktad, och devalveringen verkar klart kontraktivt mot hemmamarknaden. Mycket talar för att sysselsättningseffekterna av devalveringen blir mycket begränsade. Däremot kommer devalveringen att medföra en betydande inkomstomfördelning till vissa av de exportinriktade storföretagen.

Samtidigt kommer devalveringen att innebära en ytterligare sänkning av reallönerna för de lönearbetande och sänkta realinkomster för andra grupper som lever under små omständigheter.

Detta ställer stora krav på fördelningspolitiken. Förslagen om upphävande av besluten om försämringar i sjukförsäkringssystemet, i arbetslöshetsförsäkringen, i den kommunala barnomsorgen och ett återställande av beräkningsgrunderna för basbeloppet är därför riktiga insatser. Men regeringens förslag att finansiera dessa förslag med en allmän höjning av mervärdeskatten är icke fördelningspolitiskt acceptabelt och är en åtgärd som måste betecknas som olycklig också från en allmän ekonomisk politisk utgångspunkt. I motion 1982/83:125 anges däremot finansieringsförslag som har en riktig fördelningspolitisk profil. Dessa förslag har också ett innehåll som är ägnat att motverka spekulation och kapitalflykt från landet.

Regeringen förordar i propositionen vissa åtgärder för att stimulera produktiva investeringar. Av dessa åtgärder har riksdagen att ta ställning till förslaget om att aktiebolag och ekonomiska föreningar skall betala in 20 % av sin vinst under nästa år till räntelösa konton i riksbanken och att dessa avsättningar görs avdragsgilla om motsvarande belopp avsätts i en särskild investeringsfond. Regeringen förordar att när dessa medel skall tas i anspråk så bör det ske i samråd med de lokala fackliga organisationerna. Utskottet är av den uppfattningen att eftersom dessa avsättningar i realiteten innebär subventioner åt företagen, i ett läge när vinsterna för flera företag ökar genom devalveringens effekter, så kan detta förslag inte godtas med mindre än att de fackliga organisationerna tillförsäkras vetorätt över dessa medels användning. Detta innebär ett godkännande av vad som härom anförs i motionen 1982/83:125 (vpk).

I det akuta läge som vi nu befinner oss, med en mycket hög arbetslöshet, är snabba insatser nödvändiga. Regeringen ställer här vissa förslag i rätt riktning. Dels föreslås ökade resurser för AMS och dels ställs förslag om vissa investeringar i samhällsnyttiga projekt. Även om dessa förslag är begränsade ger de ändå en start på en sysselsättningsskapande aktivitet. Vidare samhälleliga investeringsprogram som erfordras kan behandlas under riksdagens arbete med statsbudgeten för kommande budgetår. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag i dessa avseenden, men anser i likhet med vad som påpekas i motion 1982/83:125 av Lars Werner m. fl. (vpk) att regeringens förslag på energiavsnittet bör kompletteras så att de inte får som effekt att försvåra att Sverige blir oberoende av och befriat från kärnkraften. Sådana förslag sammanfattas i den berörda motionen och utvecklas mera i motion 1982/83:126.

Det framgår av det ovanstående att den allmänna strategin för den ekonomiska politiken som förordas i propositionen icke är riktig. Propositionens riktlinjer för inriktningen av den ekonomiska politiken kan därför inte godkännas av utskottet.

I de partimotioner som ställts av de borgerliga partierna, motion 99 (m), motion 112 (c) och motion 120 (fp), förordas uppfattningar om den ekonomiska politiken som långt mer än regeringens avviker från vad utskottet anser att lägets allvar kräver. Dessa motioner, och i synnerhet motion 99 (m), företräder en linje som skulle medföra ökad arbetslöshet, ökad makt åt de enskilda kapitalägarna, en än mer orättfärdig fördelning och fördjupade ekonomiska problem. De allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som dessa motioner förordar och de konkreta förslag de ställer och som tidigare refererats måste därför avvisas av riksdagen.

Däremot råder full överensstämmelse mellan utskottets uppfattning om den ekonomiska politikens allmänna inriktning och vad som därom anförts i motionen 125 (vpk).

I propositionen liksom i partiernas motioner redovisas olika alternativ för *skattepolitiken*. Denna måste givetvis ställas in i bilden av en samlad ekonomisk politik. Därvid måste skattepolitiken dels bidra till en riktig fördelningspolitik, dels också bidra till finansieringen av nödvändiga statsutgifter. De i propositionen ställda förslagen fyller enligt utskottets mening icke rimliga anspråk ur fördelningspolitisk synpunkt. Höjningen av mervärdeskatten drabbar hårdast befolkningsskikt som redan fått sina realinkomster kraftigt sänkta. Genomförandet av de fyra vallöftena och höjningen av barnbidragen ändrar icke tillräckligt denna bild. En höjning av mervärdeskatten i nuvarande läge har dessutom allmänna ekonomiska verkningar, som står i motsättning till strävandena att öka den ekonomiska aktiviteten och nedbringa arbetslösheten. Samtidigt som utskottet noterar de föreslagna åtgärderna beträffande förmögenhetsbeskattningen m. m. samt minskningen av subventionerna till aktiesparande kan det icke stödja vare sig en höjning av mervärdeskatten eller den utformning av den direkta statsskatten som föreslås. Denna senare innebär skattelättnader framför allt för högre inkomsttagare och strider beträffande sina effekter både mot vad i propositionen sägs om en rättvis fördelning och om nödvändigheten att begränsa budgetunderskottet.

De borgerliga partiernas motioner 99 (m), 112 (c) och 120 (fp) utgår samtliga från att av den tidigare majoriteten genomförda försämringar på det sociala området skall bestå. Förslagen på det skattepolitiska området måste ses mot denna bakgrund. Yrkandena i dessa motioner kan sammantaget icke läggas till grund för en rättvis skattepolitik.

I motion 125 (vpk) framlägges ett alternativ både till propositionens förslag om höjning av mervärdeskatten och till skalor för den direkta statsskatten. Förslagen är följande: 1. En ytterligare höjning av förmögenhets-, arvs- och gåvoskatten i förhållande till propositionens förslag. 2. Slopande av aktie-

och skattefondsparandet. 3. Slopande av avdragsrätten vid representation. 4. Särskild skatt på utlandsinvesteringar. 5. Ändrade skatteskalor i den statliga inkomstskatten under 1983 innebärande skattereduktioner till låg- och mellaninkomsttagare.

Dessa skatteskärpningar drabbar i motsats till en höjning av mervärdeskatten stora förmögenheter, höga inkomster, utlandsinvesteringar, lyxkonsumtion. De har alltså en progressiv fördelningspolitisk effekt. De medel som genom dessa skatteförändringar skulle inflyta till statskassan täcker kostnaderna för återställandet av de i detta sammanhang aktuella reformerna, beräknade på ett riktigt sätt. Om det av något skäl skulle befinnas att beräknade medel ej inflyter eller inflyter senare bör uppmärksammas att vpk genom sina bostadspolitiska förslag disponerar ett överskott på 450 milj. kr. Skulle kassamässiga problem uppstå bör noteras det överskott som förskottsbetalningarna av kommunalskatt ger i statskassan under nästa budgetår. Det står f. ö. regeringen fritt att senare återkomma med ytterligare förslag till finansiering. Utskottet tillstyrker motionens förslag.

Näringsutskottets yttrande *Bilaga 3*

1982/83:3 y

om förslag till lag om skatt på viss elektrisk kraft (prop. 1982/83:50)

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1982/83:50 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder, m. m., bilaga 2 (budgetdepartementet) såvitt avser förslag till lag om skatt på viss elektrisk kraft (mom. 18) jämte motioner.

Propositionen

I propositionen (bil. 2 s. 15–17) redovisar ekonomi- och budgetministern inledningsvis vissa överväganden av energiskattekommittén i betänkandet (SOU 1982:16) Skatt på energi. Kommittén hade i uppdrag bl. a. att utreda frågan om införande av en av energipolitiska skäl betingad och samhällsekonomiskt avvägd energiskatt i import- och producentledet. Kommittén konstaterade att det på grund av periodiserings- och mätningsproblem är mycket svårt att entydigt definiera begreppet övervinst och sålunda också att utforma en beskattning som direkt träffar övervinsterna i vattenkraftsföretagen. Mot bakgrund härav avstod kommittén från att lägga fram något förslag om en övervinstskatt på vattenkraft. Kommittén ansåg att en övervinstbeskattning ej borde ske inom energibeskattningens ram.

Ekonomi- och budgetministern anför i propositionen att det är angeläget att det snabbt införs ett system som gör att de betydande ekonomiska fördelar som erhålls vid elproduktion i vattenkraftsstationer i större utsträckning kommer samhället till del. Detta anges också vara väsentligt för att förhindra en alltför snabb prisutveckling vid försäljning av andelar av äldre vattenkraftstillgångar. Mot bakgrund härav och med hänvisning till önskvärdheten av att budgeten förstärks föreslår regeringen att en skatt införs på produktionen av elektrisk kraft. Bestämmelser härom förs in i en lag om skatt på viss elektrisk kraft. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1983.

Enligt förslaget skall skatt uttagas på elektrisk kraft som produceras i vattenkraftverk inom landet. Skatten skall utgöra 2 öre per kWh i kraftverk som har tagits i drift före år 1973 och 1 öre per kWh i kraftverk som har tagits i drift under åren 1973–1977. För verk som har tagits i drift efter år 1977 skall ingen skatt utgå. Skatt skall inte heller utgå på elektrisk kraft från pumpkraftverk eller från kraftverk med en installerad generatoreffekt som understiger 100 kW. Deklaration skall avlämnas varje kalendermånad och

skatten betalas 25 dagar efter redovisningsperiodens utgång. Skatten får, anförs det i propositionen, inte vältras över på konsumenterna genom höjda elkraftspriser. Föredragande statsrådet anmäler att han avser att föreslå att statens pris- och kartellnämnd ges i uppdrag att övervaka att produktionsskatten i allt väsentligt faller på producenterna. Den nya produktionsskatten beräknas öka statens inkomster med ca 1,1 miljard kronor (se prop. s. 34).

Motionerna

De motioner som behandlas är

1982/83:81 av Ivar Franzén (c), vari hemställs att riksdagen

1. avslår det förslag till vattenkraftsskatt som redovisas i proposition 1982/83:50,

2. ansluter sig till de riktlinjer för ny vattenkraftsskatt som redovisas i motionen,

1982/83:84 av Per-Richard Molén (m) och Martin Olsson (c), vari hemställs

1. att riksdagen avslår förslaget om särskild vattenkraftsskatt i proposition 1982/83:50,

2. att riksdagen – därest yrkandet enligt 1 avslås – beslutar införa särskilda undantagsregler för den typ av produktionsanläggningar som berörs i motionen,

1982/83:86 av Lennart Pettersson (s) och Nils Erik Wååg (s), vari hemställs att riksdagen beslutar undanta de mindre vattenkraftverken från s. k. övervinstskatt,

1982/83:88 av Bengt Wittbom m. fl. (m), vari hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag om en höjning av elproduktionsbeskattningen i enlighet med proposition 1982/83:50 bilaga 2,

1982/83:97 av Per Unckel (m) och Lennart Blom (m), vari hemställs

1. att riksdagen avslår förslaget om en särskild skatt på vattenkraft,

2. att riksdagen, om yrkandet 1 inte vinner bifall, beslutar att gränsen för skattebefrielse höjs från 100 kW till 1 500 kW installerad generatoreffekt,

1982/83:100 av Ulf Adelsohn m. fl. (m), vari – med motivering i motion 1982/83:99 – såvitt nu är i fråga hemställs att riksdagen avslår förslaget till lag om skatt på viss elektrisk kraft,

1982/83:114 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c), såvitt avser hemställan – med motivering i motion 1982/83:112 – att riksdagen

2. avslår förslaget om en särskild vattenkraftsskatt,

3. med anledning av propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utformningen och användningen av en avgift på äldre vattenkraft och därvid också uttalar att nedsättning av Vattenfalls avkastningskrav ej skall vara aktuell,

1982/83:120 av Ola Ullsten m. fl. (fp), såvitt avser hemställan (21) att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om skatt på viss elektrisk kraft.

Näringsutskottet

Vattenkraften svarar för mer än hälften av den totala elproduktionen i landet, eller 57 % (1981). Kraften produceras till övervägande del i äldre anläggningar till mycket låga kostnader. Av den totala vattenkraftsproduktionen – ca 58 TWh – kommer, enligt uppgift från Svenska kraftverksföreningen, ca 88 % från kraftverk byggda före år 1973 och ca 9 % från kraftverk byggda under åren 1973–1977. Eftersom de priser som konsumenterna får betala för elkraften är beräknade så att de skall täcka de betydligt högre produktionskostnaderna i nybyggda anläggningar genererar de äldre anläggningarna i regel vinster, som ofta är av betydande storlek. Dessa produktionsöverskott används givetvis på helt olika sätt av olika kraftproducenter. Detta sammanhänger bl. a. med de mycket varierande ägandeförhållandena inom den svenska kraftindustrin. Staten är visserligen – genom statens vattenfallsverk – den dominerande ägaren, men privata och kommunala kraftföretag äger drygt hälften av landets vattenkraftstillgångar.

Det finns stora skillnader mellan olika privata kraftföretag när det gäller t. ex. kraftbalansstruktur (bl. a. avvägningen mellan kärnkraft och vattenkraft), ägandeförhållanden och avnämarkategorier. Antalet minikraftverk, dvs. kraftstationer med en genererad effekt understigande 1 500 kW, har under senare år ökat, vilket delvis torde vara en följd av statliga stödinsatser. Många kraftföretag har andra betydande verksamhetsgrenar utöver kraftrörelsen. Sålunda är hälften av de privata kraftproducenterna engagerade i trä-, massa- eller pappersindustrin. Länge var elproduktionen i dessa företag avsedd att täcka endast det interna elbehovet. I dag har företag som Svenska Cellulosa AB (SCA), Graningeverkens AB och Billerud-Uddeholm AB s. k. områdeskoncession. De producerar sålunda elkraft för såväl internt som externt bruk. I flera industrikoncerner har under senare år intäkterna från vattenkraft utgjort en dominerande vinstkälla. Krafttillgångarna bidrar i dessa fall till att ge verksamheten inom koncernen stadga i bl. a. finansiellt hänseende. Det bör observeras att det förhållandet att ett kraftföretag har monopolställning inom ett avnämarområde inte av företaget kan utnyttjas för att ta ut oskäliga priser av konsumenterna. Detta sammanhänger bl. a. med de begränsningar som finns i rätten till fri prissättning på elkraft.

Som framgår av propositionen har energiskattekommittén haft att bedöma

om den omständigheten att stora ekonomiska överskott har uppkommit i samband med drift av äldre vattenkraftsanläggningar motiverar särskilda åtgärder inom energibeskattningens ram. Kommittén har bl. a. diskuterat frågan om hur "övervinster" kan definieras samt periodiserings- och mätproblem som hänger samman därmed. Kommitténs betänkande utmynnar i en presentation av olika tekniska modeller för beskattning av aktuella "övervinster". Tänkbara modeller är beskattning baserad på (a) utlevererad elkraft, (b) anläggningarnas produktionskapacitet, (c) genererad vinst eller (d) nyttjanderätt samt (e) olika kombinationer härav. Kommittén har inte ålagts att förorda en viss bestämd modell. Den har funnit det mycket svårt att definiera begreppet "övervinst". Kommittén anser att en eventuell övervinstbeskattning inte bör ske inom energibeskattningens ram. Om en övervinstbeskattning skall komma till stånd synes, säger kommittén, en utformning enligt (c) eller (d) bättre ligga i linje med intentionerna i kommitténs direktiv.

Det är enligt näringsutskottets uppfattning obestridligt att elproduktion i äldre vattenkraftverk i regel medför stora ekonomiska fördelar för elproducenten. Detta framgår inte minst av den snabba prisutvecklingen vid försäljning av andelar av äldre vattenkraftstillgångar. Försäljningssumman har i en del fall inte stått i rimlig proportion till tillgångarnas bokförda värde. Som framhålls i propositionen bör de nämnda fördelarna i någon form komma samhället till del.

Den skatt på vattenkraft som regeringen nu föreslår är, som utskottet kommer att utveckla i det följande, ett något trubbigt instrument i detta sammanhang. En sådan beskattning torde dock vara den bästa av olika möjliga metoder. Därför ansluter sig utskottet till regeringens uppfattning att skatt bör utgå på produktion på vattenkraft. Utskottet anser i likhet med regeringen att en sådan skatt bör utgå endast på kraft som produceras i äldre kraftverk och tillstyrker förslaget att skatten skall utgöra 2 öre per kWh om kraften har producerats i ett verk som har tagits i drift före år 1973 och 1 öre per kWh om kraften har producerats i ett verk som har tagits i drift under åren 1973–1977. Bestämmelserna om den nya skatten bör, som regeringen föreslagit, föras in i en särskild lag. Utskottet vill i anslutning till vad nu sagts påpeka att det i samband med en större ombyggnad av en befintlig vattenkraftsanläggning kan uppkomma fråga huruvida den renoverade anläggningen skall klassificeras som ny eller inte. Vilka principer som skall gälla i sådana fall får förutsättas bli klargjort genom tillämpningsföreskrifter.

Näringsutskottet anser att riksdagen på några punkter bör göra avvikelser från regeringens lagförslag. Skälen härtill är främst av industripolitisk natur.

Enligt 1 § i den föreslagna lagen skall skatt erläggas om kraften har framställts i kraftverk med en installerad generatoreffekt av minst 100 kW. Detta innebär att skatt skall utgå även på produktionen i förhållandevis små

kraftverk, s. k. minikraftverk. Med anledning härav vill utskottet anföra följande.

Under den närmaste tioårsperioden kan tillgången på produktionskapacitet i vattenkraftverken visserligen väntas överstiga efterfrågan, men på längre sikt kommer överkapaciteten när det gäller elproduktion att upphöra. I takt med att kärnkraften avvecklas förutses en bristsituation uppstå. Elkraftstillskottet från mindre kraftkällor kommer då att få ökad betydelse. Riksdagen har flera gånger understrukit vikten av att det låt vara måttliga energitillskott som de små vattenkraftverken ger tas till vara. Bl. a. mot nu angiven bakgrund har statsmakterna i flera år genom bidrag och genom krediter på förmånliga villkor stött nyanläggningar och renoveringar av kraftverk med en effekt av 100–1 500 kW. Under år 1981 utgick bidrag för sådana ändamål med ca 20 milj. kr. Stödet administreras sedan den 1 juli 1981 av oljeersättningsfonden. Denna har t. o. m. november i år behandlat åtta ansökningar om lån ur fonden för dessa ändamål och har därvid beviljat tre lån till ett sammanlagt värde av 885 000 kr.

Den föreslagna skatten torde för de små kraftverkens del komma att medföra en kostnadsökning av storleksordningen 10–20 %. Avsikten är att merkostnaden inte skall tas ut av konsumenterna. Den kommer följaktligen att direkt belasta resultatet. Små kraftproducenter har en mindre gynnsam kostnadsstruktur än stora. Detta kan få till konsekvens en nedgång i investeringsverksamheten och i vissa fall nedläggning av små kraftverk. En sådan utveckling skulle stå i direkt strid med de önskemål som statsmakterna har givit uttryck åt när det gäller satsningen på de små vattenkraftverken. Utskottet anser med hänsyn härtill att det inte bör utgå någon särskild skatt på kraftproduktionen i denna kategori av kraftverk. Utskottet ansluter sig därmed till yrkandet i motion 1982/83:86 (s).

I denna motion framhålls att en mer generös linje gentemot de mindre kraftverken kan utformas på flera sätt. Ett sätt är att den undre gränsen för skattepliktiga anläggningar höjs från 100 till 1 500 kW:s effekt, ett annat att för varje kraftföretag medges ett generellt årligt bottenavdrag av maximalt 6 miljoner kWh, vilket motsvarar den normala årsproduktionen i en anläggning med den högre effekten. Den förra linjen står mer i överensstämmelse med den konstruktion som har valts i propositionen och medför ett mindre skattebortfall än den senare linjen. En metod som innebär att alla kraftstationer oavsett storlek slipper skatta för en viss kvantitet producerad kraft har å andra sidan inte så stora negativa tröskeleffekter som en skatt som endast drabbar anläggningar över en viss storlek. Näringsutskottet lämnar åt skatteutskottet att avgöra vilken gränsdragning som är mest ändamålsenlig.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet motion 1982/83:86 (s). Om skatteutskottet och riksdagen ansluter sig till näringsutskottets uppfattning i denna fråga kommer vidare andrahandsyrkandet i motion 1982/83:97 (m) samt vissa önskemål som har framförts av dels centerpartiet i motion

1982/83:114, dels vänsterpartiet kommunisterna i motion 1982/83:125 att tillgodoses i allt väsentligt. Den sistnämnda motionen, som innehåller ett yrkande om godkännande av vissa i motionen angivna riktlinjer för den ekonomiska politiken, har hänvisats till finansutskottet och behandlas i dess betänkande FiU 1982/83:20.

Även i ett annat avseende finner näringsutskottet att riksdagen bör göra avvikelse från regeringens förslag.

En skatt med 2 öre per producerad kWh kommer otvivelaktigt att utgöra en belastning även på de större kraftproducenterna. Det rör sig här i flera fall om basindustrier, vilkas verksamhet är av stor betydelse för sysselsättningen på de orter där företagens anläggningar finns. Som utskottet redan har påpekat har under senare år för en del företag tillgången på egen kraft varit en viktig förutsättning för att verksamheten skall kunna fortleva. Det vore olyckligt om införandet av den nu aktuella skatten i någon väsentlig grad skulle rycka undan grunden för företagens fortsatta verksamhet. Enligt utskottets uppfattning bör därför regeringen ha möjlighet att i särskilda fall medge nedsättning av eller befrielse från skyldighet att utge skatt enligt den föreslagna lagen.

Skäl för dispens bör i princip kunna anses vara för handen när en industri med egen kraftproduktion bedriver en exceptionellt energiintensiv tillverkning. Ett exempel kan vara ett företag där elektrokemiska eller elektromekaniska framställningsprocesser används och där energikostnadernas storlek är av utslagsgivande betydelse för företagets möjligheter att fortleva. Synpunkter av i huvudsak denna innebörd har framförts i ett par av de motioner som utskottet nu behandlar. Därutöver anser utskottet att dispens skall kunna medges om inkomsten från vattenkraft utgör den huvudsakliga vinstgeneratorn i en industrikoncern vars verksamhet i övrigt går med förlust och där risk föreligger för nedläggningar med allvarliga följder för sysselsättningen på en ort.

Enligt 2 § lagförslaget skall lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning vara tillämplig på skatt enligt den nu aktuella lagen. 1959 års lag innehåller en bestämmelse (46 §) om att regeringen eller den myndighet som regeringen förordnar (riksskatteverket) när synnerliga skäl föreligger får medge befrielse från eller återbetalning av skatt. Detta stadgande synes dock inte utan vidare kunna tillämpas i de dispensfall som enligt utskottets mening bör komma i fråga enligt den nu aktuella lagstiftningen. Näringsutskottet föreslår därför att en särskild dispensbestämmelse med den av utskottet rekommenderade innebörden införs i den nya lagen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker näringsutskottet dels motionsyrkandena om avslag på lagförslaget, dels de kompletterande yrkandena i motionerna 1982/83:81 (c) och 1982/83:114 (c).

Stockholm den 7 december 1982

På näringsutskottets vägnar
NILS ERIK WÅÅG

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Lilly Hansson (s), Erik Hovhammar (m), Lennart Pettersson (s), Rune Jonsson (s), Sten Svensson (m), Olof Johansson (c), Wivi-Anne Radesjö (s), Karl-Erik Häll (s), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp), Birgitta Johansson (s), Ivar Franzén (c), Oswald Söderqvist (vpk) och Per Unckel (m).

Avvikande meningar

1. Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp) och Per Unckel (m) anser att yttrandet under rubriken Näringsutskottet bort ha följande lydelse:

Vattenkraften svarar – – – (= utskottet) – – – kommitténs direktiv.

Näringsutskottet anser att allvarliga invändningar av såväl industripolitisk som energipolitisk natur kan riktas mot regeringens förslag.

Utskottets granskning har avslöjat att den föreslagna skatten får konsekvenser som över huvud taget inte berörs i propositionen. Utskottet vill framhålla att det är uppseendeväckande att ett förslag med så vittomfattande återverkan på såväl den industriella utvecklingen som energiförsörjningen inte har blivit föremål för nödvändiga analyser.

Till yttermera visso presenteras den föreslagna vattenkraftsskatten som någonting som den i verkligheten inte är, nämligen en s. k. övervinstskatt. Skatten är en ren produktionsskatt, som slår blint och som enligt utskottets mening ytterligare kommer att öka de svårigheter industrin i dag har samt minska möjligheterna att uppfylla de mål för vattenkraftsproduktionen som riksdagen har angivit. Det senare är så mycket mer allvarligt som regeringen själv har angett att just vattenkraften måste utnyttjas i ökad utsträckning.

Med den föreslagna inriktningen kommer skatten att medföra stora kostnader för en betydelsefull del av industrin. Avsikten är att merkostnaden inte skall tas ut av konsumenterna. Skatten kommer därmed att direkt belasta rörelsens resultat. Detta innebär att möjligheterna att finansiera vattenkraftsutbyggnad minskar.

Den föreslagna skatten kommer att drabba de små kraftverken särskilt hårt. Följden härav kan bli minskade investeringar och risk för nedläggning

av många små kraftverk. Skatten kommer därigenom att direkt motverka effekten av de stödåtgärder som samhället genom oljeersättningsfonden har satt in för att öka elproduktionen i vattenkraftverk med en effekt av 1 500 kW eller mindre. Skatten kommer också att få negativa konsekvenser för den industri som tillverkar mindre turbiner, elutrustningar etc.

Enligt utskottets uppfattning strider det framlagda förslaget vidare mot de regionalpolitiska mål som riksdagen har satt upp. Åtskilliga av de företag som drabbas särskilt hårt av den föreslagna skatten är lokaliserade till bygder som redan har svåra sysselsättningsproblem.

Skatten skulle enligt beräkningar av Svenska kraftverksföreningen komma att uppgå exempelvis för Stora Kopparbergs Bergslags AB till 80 milj. kr., för SCA till 62 milj. kr., för Billerud-Uddeholm till 29 milj. kr., för Gullspångs Elektrokemiska AB till 25 milj. kr. och för KemaNobel AB till 16 milj. kr.

Det måste observeras att vinsterna från kraftrörelse har givit många industrikoncerner den finansiella stabilitet som har utgjort en förutsättning för riskfyllda investeringar i den industriella rörelsen. Särskilt allvarliga blir konsekvenserna av den föreslagna skatten för industrier med extremt energiintensiv tillverkning, exempelvis företag som i sin produktion använder elektrokemiska eller elektromekaniska framställningsprocesser.

Utskottet vill vidare framhålla att kraftföretagen är mycket beroende av vattentillrinningen i älvarna, vilken kan variera kraftigt från år till år. Under torrår skulle den särskilda skatten på vattenkraft i många fall kunna medverka till ett negativt rörelseresultat. Till detta kommer att skattens styreffekter kan leda till samhällsekonomiska förluster även vid driften av kraftsystemet. Det kan exempelvis i vissa situationer te sig mera fördelaktigt för ett företag att köpa kraft från ett annat land än att producera beskattad kraft vid de egna anläggningarna.

Vad utskottet nu har anfört leder till slutsatsen att regeringens förslag om en skatt på vattenkraft bör avslås av riksdagen. Utskottet ställer sig alltså bakom yrkandena härom i motionerna 1982/83:81 (c), 1982/83:84 (m, c), 1982/83:88 (m), 1982/83:97 (m), 1982/83:100 (m), 1982/83:114 (c) och 1982/83:120 (fp).

2. Olof Johansson (c) och Ivar Franzén (c) anser att yttrandet under rubriken Näringsutskottet bort ha följande lydelse:

Vattenkraften svarar – – – (= utskottet) – – – kommitténs direktiv.

Näringsutskottet anser – – – (= avvikande mening 1) – – – elutrustningar etc.

Utskottet konstaterar sålunda att regeringens förslag är så dåligt berett och beslutsunderlaget i propositionen så bristfälligt att det inte är möjligt för riksdagen att utan ett omfattande beredningsarbete göra de förändringar i förslaget som skulle vara nödvändiga för att göra detta acceptabelt.

Sammanfattningsvis finner utskottet att riksdagen bör avslå propositionen

i här aktuell del. Regeringen bör uppmanas att pröva frågan på nytt för att under våren 1983 kunna återkomma till riksdagen med ett omarbetat lagförslag. Ett sådant nytt förslag till lag om skatt på vattenkraft bör ha prövats av lagrådet innan proposition i ämnet avlämnas.

Utskottet vill här ange vissa riktlinjer för hur en skatt på vattenkraft bör vara beskaffad.

De små vattenkraftverken bör vara generellt undantagna från skattskyldighet. Dispensmöjligheter bör skapas för företag som använder stora mängder egen vattenkraft i energikrävande framställningsprocesser. Skatten måste utformas så att dess storlek i princip anpassas till den faktiska lönsamheten i vattenkraftsproduktionen. Den bör, i motsats till den skatt som regeringen nu föreslår, inte vara konstruerad så att den begränsar intresset för t. ex. upprustning eller effektivisering av gamla kraftverk.

Utifrån dessa förutsättningar finns det skäl att överväga en skattemodell som bygger på följande tankegångar.

I större vattenkraftverk är de rörliga driftskostnaderna mycket låga, endast något öre per kWh. Kraftproduktionens lönsamhet är alltså helt beroende av kapitalkostnaderna, vilka i sin tur har ett klart samband med avskrivningarnas storlek. Detta samband bör göra det möjligt att anpassa vattenkraftsskatten till den verkliga lönsamheten, exempelvis genom att denna skatt – 2 öre per kWh – minskas med 2 % av vattenkraftsanläggningarnas värde efter planenliga avskrivningar. Skatteberäkningen blir på detta sätt enkel. Ny vattenkraft kostar 1–3 kr. per kWh att bygga ut. Med den här redovisade reduceringsregeln blir ny vattenkraft skattefri när kostnaden uppgår till 1 kr. per kWh. Är kostnaden 2 kr. per kWh medför reduceringen att även en "gammal" kWh blir skattefri för varje ny som tillkommer genom utbyggnaden.

De medel som inflyter till staten genom en vattenkraftsskatt bör enligt utskottets mening tillföras oljeersättningsfonden. Utskottet vill understryka betydelsen av att en beskattning av äldre vattenkraft utformas så, att statens vattenfallsverk inte ges otillbörliga fördelar i förhållande till övriga vattenkraftsproducenter.

Utskottet avstyrker med det anförda dels regeringens förslag om vattenkraftsskatt, dels motion 1982/83:86 (s). Detta innebär att utskottet instämmer i de yrkanden om avslag på regeringens förslag som framförs i de övriga motionerna.

Enligt näringsutskottets mening bör riksdagen på grundval av vad utskottet här har anfört göra ett uttalande till regeringen om lämplig utformning av en skatt på äldre vattenkraft. Härigenom skulle de yrkanden i motionerna 1982/83:81 (c) och 1982/83:114 (c) som avser riktlinjer för en sådan skatt tillgodoses.

Innehåll

Propositionen 1
Författningsförslagen 3
Yttrande från andra utskott, skrivelser 54
Utskottet
Inledning 54
Skatteskalan 56
Fackföreningsavgift 57
Skattereduktion för vissa sparformer 59
Kapitalbeskattningen 60
Investeringsstimulanser 62
Hyreshusavgift 63
Skatt på videobandspelare 65
Skatt på viss elektrisk kraft 66
Hemställan 70
Reservationer
Skalan för statlig inkomstskatt m. m. 75
Fackföreningsavgift 79
Sparskattereduktion 80
Skattereduktion för aktieutdelning 81
Förmögenhetsskatt 81
Skattskalorna för arvs- och gåvoskatt 82
Obligatorisk inbetalning på särskilt investeringskonto 82
Införande av en hyreshusavgift 83
Hyreshusavgiftens tidsmässiga avgränsning 85
Videoskatt 86
Skatt på viss elkraft 87
Särskilda yttranden
Ärendets beredning 90
Investeringsavdraget vid mervärdeskatten 90
Skatt på viss elkraft 91
Yttrande från konstitutionsutskottet 93
Yttrande från finansutskottet 95
Yttrande från näringsutskottet 126

GOTAB 73157 Stockholm 1982